

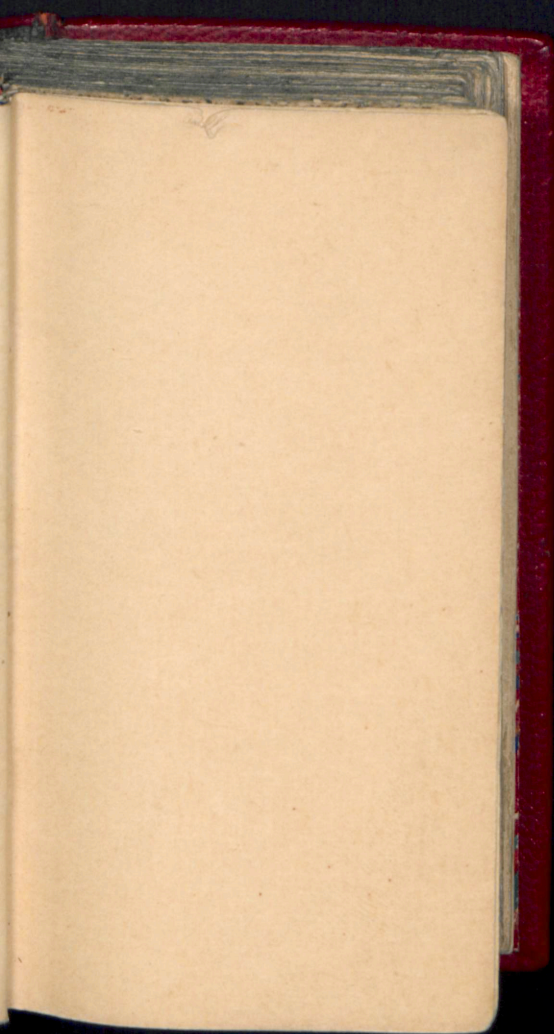

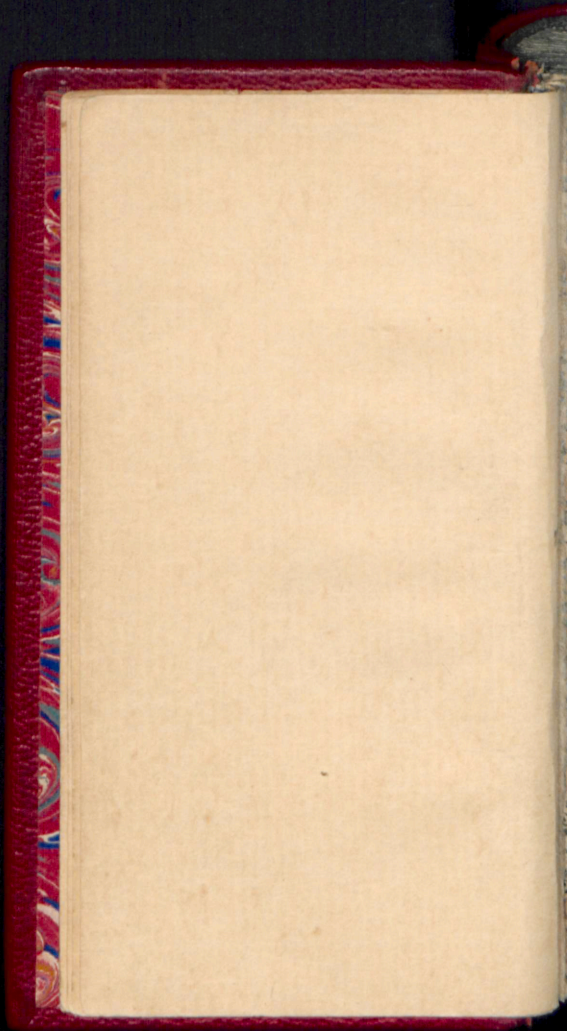

R. M. K. I.

215a

(Végén csontka.)

AZ KERETZ-
TYENI TVDO-
MÁNNAC FŐ ÁGA-

IROL VALÓ SZÜKSÉGES
Könyuetske, Melly áf. Iraf-
nac Kútfeieből való Bizon-

ságokkal meg erősítetuen,

HVSZONKÉT ÁGBA

rendeltetett

Hieronimus Raufschienitz
Mester által,

Kiből azoc, á kiknec az Isten
Igeie nélkül nem predikáltatic, Az
Kereztyéni Tudománnac Fonda-
mentomat meg tanulhattyc: A kik-
nec kedig predikáltatic, Mindenic
Predikatiot iobban meg érthetic.

Sebastianus (Sáro-
sest) (Haber)

AZ NEMZETES
ÉS NAGYFAGOS
GROFF ANNA
Afonnac, Az Tekintetes
es Nagysagos GROFF
IVLIVS Wram &c: Es
Nagysagos nchaj Turzo
ERSEBET Affonyom
fzerelmes Leanyánac,
nekem Tifutelendő
es bizodalmas Affonyom
nac.

NEMZETES ES
Nagysagos Afzon
† 2 nyom:

M. N. MŰZEUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növédéknapló

1902 é. 220.

nyom: Az WR IESVS
CHRISTVS az elő Isten-
nec szerelmes szent FIA,
Matth: 3. Es az Aryánac
elő abrazattyá, 2. Cor: 4.
Ez világnac vilagossága
es Iduőzítőie, Ioan: 1. Kí-
ról minden Prophetac ra-
nubizonlagot refnec, Act:
5. 10. Hogy az Ő NEVE al-
tal minékünc iduősegünc
vagyon. Kíról Esaiás azt
mondotta, Esa: 61. Hogy
ő az a kíngel az Isteñec Lel-
ke vagyon, &c: Elől meg-
ruduan mívoltat (à kiben
most élünc) ez czalard es
hamissagual rakua, vak,
es vndoc vilagnac: Hogy
ve-

veszedelmes időc érkez-
nenec, mind testi dolgok-
ba, de főkeppen lelkiek-
ben. Hogy à mint **ſ. Ma-**
thenal 25. reſeben önnen
maga azt mongya: Hogy
ſoc hamis Chriſtusoc es
hamis Prophetac tamad-
nanac, kikről hogy min-
den tehetſégünckel igen
őnjuc magunc, **C H R I S T U S**
wrunc felőtte nagy buz-
go inteffel int bennünket,
kic az világossagnac An-
gyalínac tünthetic mago-
kat lenni, az együgyűek-
nec meg czalatkozafara,
kic hol imitt hol amott
mutogatnanac à Chriſtus

lenni, Azoc keutg nem va
lami ala valo szomelye
le, nener, hanē nagy mēl
to sagbeliec, ez vilagi kaz
dagoc es hatalmaloc, kie
kiuul szep sin mutatoc
es szēt neuet viselō, min
a Papa, Cardinaloc, Erse
kec, Piskec, Prelatusoc,
&c. de belōl ragadozo
farkasoc, ōzuegyec iofaz
ginac emēsrōi, az holzbu
madfagnac sine alatt, es
lelkek nec gyokosi, Io: 10.
alnoksagban elő munkasi
volnanac, 2. Cor: 11. mint a
Papa es az ō tagjai, kie ōn
nen feiekrul gondolt szer
zelec miatt, el hagyatya
az.

az emberek el istennek ber-
zest, (el vi. elhetetlen ter-
het egybe kösruen vallok-
ra fel veric, ő magoc kedig
czac wjockal sem akaria
azt indítani, Mat: 23 mon-
dom, el hagyatya az elő-
viz nec kut felet, (az Chri-
stus, es az ő érdeménec egye-
dül való kedues voltat az A-
tya Istennek előtt,) es cza-
torna kutakor asatnac ő
magoknac, (érdemekben,
és soc s;entekben helyhez tet-
uen iduösségeket,) kikben
az viz nem maradhat. Je-
rem. 2. az az. Az meg idu-
zitesre való erónintlen. Kic-
ellen mint tusakodgiunc,

es az ő dögletes Tudo-
manyoktul mint ojjuc ma-
gunkar: es Christus felől
valo hamis tanyitasoktul
mint őrizked gyűne, őn-
nen maga az W R Christus
igazit minket az igazsá-
gac kufseiere, a szent iras-
sokra, Ioan: 5. monduan:
Ertekezzetec az irasokat,
mert ezec az oc, (tudni az
irasoc) kic tanubizony sa-
got tes nec en felőlem. Es
6. Palis Istennec amaz va-
laztott edénye, azt mond-
gya a bent iras felől, Ro-
man: 15. Hogy mi nekűnc
tanusagunkra irattac le-
gyenec, monduan: Vala-
mic

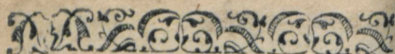
mic meg irattanac, mi ne-
kűnc tanusagunkra irat-
tanac meg.

Annac okaert miért-
hogy czac az bent lras az
igaz proba kőw, es mérő
madzagunc az lelki dol-
gokbā, es miuel hogy tſac
lelkűnc iduőſſegebe jár a
dolog, tehat mindenkep-
pen illic es mēto, hogy
tſac azokbol tudakozzūc
az iduőſſegre valo rőuif-
ſes, ſzoros es igaz vtrol,
Mat:7. el hagyuan mindē
emberi toldozasokat, es
gloſſakat, kicckel az irast
nem hogy magyarazna-
iac, ſőt homalyosittyac, a-
† v uagy

uagy inkább hamuittya, az ő agya lurt feiekhöz szabuan az bent Iralt, az mint meg latni a Papa Decretomi könywből, mellé rakuadon rakua az Izen Irasual ellenkedő Izerze- seckel, holott azból keile- ne az ő magyarazattyok- nacfüggeni: Mert Istenis- erőssen paranczolla a mi- deneké, hogy el se ve- gyenec benne, hozzá se te- gyenec az ő igeihez, ha- né elegendyenec meg az- zal a mit paranczolt, Deu- teronom: 2.

De meg vakíttatnac, hogy haluan ne halfanac,

es ertuen ne ertlenec, es
meg ne iduözüllyenec, E-
sa: 1. Es lsten az ő vifíza
fordultságokban el had-
gya őket merűlni, 2. The-
sal: 2. Rom: 1. Mert akar-
ua el verettęc az. Szegeler
kőuet à Christust, 1. Pet: 2.
Esa. 8. Es adrac magokat
az nem búkségefeknec ta-
nulására, rus nyerelegnec
okaert, Tit: 1.
Ez veszedelmes dolog-
tul hogy inkább meg olia-
sít magunkat, Az W R
lsten minden időben ra-
mazott Bóls emberek-
kicakal az együgyűekne-
hasnara es leiki epületire
fvr ita-

íratott loc ieles könyue-
ket, nem ön feiekről, hanem
a f. Lelec vezérlefeből, es
az f. Irasnac fundamento-
mabol, mellyec mint egy
igazar murato Tűkörinc
es viba igazitoinc auagy
vezérinc lennenec, kikből
minden kétséges dolgot
megérthetnenc, es annak
igaz értelmere íuthatnác.

Mint im ez kis Köny-
uerskeris, ki *Loci Commu-
nes doctrinae Christianae* ne-
vezteric, az az, A Kereze-
tyeni Tudomannac való-
garott Agárol való ranu-
lagoc: Irta meg Nemer
nyeluen az Tudos ember,
Hie-

Hieronimus Kaufcher /
Rhenus vize mellet valo
Palatinusnac, Wolffgan-
gus Hertzegnec vduar-
beli Prędikarora, nagy is-
tenesen, soc iambornac lel-
ki epületire. Kit en elöm-
be vevęn meg tolmaczol-
tam Magyar nyelwre, iol-
lehet nę ekes fõual, Mert
az Istennek igeienec hat-
hato volta nem abban áll,
1. Cor: 1. Mert meg czac
az Czets szopokis kic eke-
sen nem szolharnac, hanę
inkab czac mőkõgessel,
vallast rızneces diczeric-
az istent, Psal: 8. nem eke-
sen szolas alral, hanem az
fent

De eknech indulatry abo
Iziwbeli őrzenefeguel es
ohazkodással. Az felött
az egf Madarakis, es min
den egyéb állatok, es meric
es diczeric az őt teremő
es őrterő Isteneket. Menyi
met illis inkább mi hozzá
mint okos es Istennek ke
pere teremtetert állatok
hoz, hogy a mi teremő
es őrterő Istenünket igazá
gyekezszűnc megfiser
ni es akarattyat tenni, azt
kedig hőnet tanullyunc,
önnen maga az Christus
igazit minket az irafok
nac őrtekezefere, mint kie
őrola, az ő f. Aryaual es f.
Lel.

Elkeuel egyetembe tanu
bizonsagot tes nec: Melly
igaz esmeretiben Istene:
hezzeretett az örök élet,
Ioan: 17. Prou: 1. Mellyet
sohonnán egyebünne nē
tanulhatunc, hanem csak
az ő sz. Igeieből, (Melly a
mint sz. Pál mondgya: Mi
nekünne tanulsagunkra íra-
tott) es nem emberi fötöl-
talalt gloriákból.

Mint ez külded, de se-
lőtte igen hasznos köny-
uerskeis, az ő igaz esme-
retire, es Istennec akarat-
tyanac megertelere, iga-
zit bennünket, egy nihan-
szükséges Articuluszt az

Ke

Kereztyeni Tudomañac,
Kereztyen ember nec ru-
dasara szüksegeseket, a-
uagy mēltokat meg ma-
gyarazuan.

Főkeppen az soc nyaua-
lpaual meg terheltetert Ma-
gyar orfagban leuő Ke-
reztyenek nec; olly helye-
ken lakozoknac, holott az
Istennec ígeie ríztan nem
predikaltathatic, auagy
ha predikaltarikis, hogy
az hi w Kereztyenec à pre-
dikation hallott Istennec
ígeiet, iobban es könyeb-
ben meg ertthessac, es szí-
uekben foglalhassac, Min-
az öröc életre való es id-
uő

uőzítő haralmas ezközert
Istennec, Mint Szent Paal
mondgya 1. Cor: 1. Rom: 1.
Melly hallasbol auagy ol
uasasbol vagyon, Rom: 10
Nemetből meg tolmarsol
uan, nem az vęgre, hogy
Nagysagod ennec tolma
czolasa nélkül szűkölköd
nec, Mert az WR Isten
Nagysag: Nemet nyelv
nec érteuvel es tudasaua
meg aiandekozta, hanem
hogy egyéb Kereztyene
kis a kic Nemetül nē tud
nac, Nagysagod Neuhöz
es Kereztyensegehöz ke
pest, inkább oluassac es gya
korta forgassac e' kis kön

uers:

uerskyt. es tanullyac belö-
le az ő Isteneknec igaz es-
meretit es bñt akarattyat.
Kire adgyonmeröt az ő
öröke aldanio Atya Isten
fent Fiaert Christus Iesus
ert, az vezérő fent Le-
leknek altala Nagysagod-
nac, es Nagysagod mellett
egyeb Keresztyeneknekis.
Es tartsa meg Nagysago-
dat, a te Nagysagod ferel-
mes Aryauat, az Tekinre-
tes es Nagysagos I V L I V S
Großwrammal, es egesz
Nemzetiuel Nagysagod-
nac, az ő fi. Neuenecrisz-
teffegere es diczeretines, es
oc Keresztyen Prédika-
to

toroc, es Isten igéie hal-
gatoc has nara es olalma-
ra, socio egeffeges es be-
dogetrendeig, Amen.

Köli Galgorzi Kalastrom-
bol, Nagysagod tulay,
donabol, I. Erseber
napian, 1585. es
rendöben.

Nagysagodnac aláztatos
szolgáia,

Mantskouit Bálint,
Könyvnyomtato.

**Az Kereztyen Ol-
uasonac: az Atya Is-**

rentül, es a mi Wrunc Ie-
sus Christustul, keuanoc
kegyelmet es beke-
seger, &c.

M I D Ő N láttam volna
sot rendbeli emberek-
nec tévelygeseket, es az Hit
dolgában valo külömb kü-
lömb értelmeket, kiknec vete-
kedesekből az egyigyűeknec
sokszor nagy botrankozás
támadhatna. Gondolkodám
rayta, mint oltalmazhatnuc
meg az igaz értelemben lé-
uőket az Anya sz: Egyház-
ban valo igaz Articulusok-
nac

nac igaz értelmében. Vgy
itélém azért, hogy ha valaki
Isten aiandékából imditatván,
irna Locos communes do-
ctrinæ Christianæ, igen
hasznos lenne ez mostani idő-
ben, a soc fele téuelgőc közöt
lévő Kereztyéni seregnek:
Kiből mind a Predikatioban
hallott Tudománban, az té-
uelgőc ellen meg erősítetnec,
mind pedig a kit Predikati-
on nem halhatnais, oluásasbol
tanuságot vehetnének. AZON-
közben akada kezemben ez
kis könyuetske, mellyet nagy
munkával, Mantskouit Bá-
lint az Könyvnyomtato, Né-
metből fordítot volt Magyar
ra:

ra. Mellyet mik ör lattam vol
na, nagy bálát adéc Istenec
rayta, hogy kéuanfágom sz
rint engedte volna Isten az
Locos comunest is immár
Magyar nyeluen zeprenduel
róvideden ki írva látnom.
Az után intém es kérem hogy
ki nyomtassa, hogy a több ke
reziyen olvasók is látván ez
gyönyörűseges es hasznos
munkát Ijant diczeriee erőt
te. De midőn vékony elméiet
esmerne, es a Magyar szolas
folyasában való fogynak az
lát látna, ne akara intesünk
nec egy előszer engedni. Vé
gezetre meg győzuen besze
dünkkel, engede: es illy ok a
lati

lált keresünkre ki boczata,
nem hogy diczôkednec vele,
vagy az bölts. embereknek e-
lôite akarna magát mutogat-
ni, de hogy az Istenül neki
adatot kitsíny aiandec zerint
diczérne Ijlenet általa, es az
Magyar nyelwenben iob gyara-
podást vehetne magának, es
hogy az Magyar írás olua-
sokat a Kereztyéni, igaz es
iduóssages Tudománnac meg-
értésére felserkentene. Ha
azért ez kitsíny alázatos
munkát az Kereztyén olua-
sóc io neuen vészic most tû-
lône, ez után nagyobb es
keduesbet igyekedünk ki bo-
czátni, ha Isten hosszabittya
éle.

életünket, es szent Lelkéuel
vilagosittya elménket. Vedd
io neuen azért ez kis mun-
kát, Mert noha kitsíny es a-
lázatos, es nem ékes szolas-
sal foly, de annyiual gyönyö-
rűségeseb hogy szent dolgok-
rol irattatot, es az mi nyel-
uűnc szerint hitűnc vallá-
sáról értelműnkre ada-
tot, Vale. Költ Gal-
gotzrol sz. Mar-
ton napian.
1585.

Vidas Lenhard, Gal-
gorzi lelki pásztor.

A KERESZTYENI
TUDOMÁNYNAC
FŐ AGAIROL.

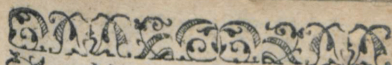
I.
AZ ISTENRŐL.

MINDEN Keresz-
tyen Embernek, a ki
iduózulni akar: Szükség
est tudni es bizonyaba el
hinni: HOGY egyetlő egy
Isteni Mindenható, örök
Allatya vagyon, Bölcz,
Valóságos, Ió, merő Igaz,
rista es beplő nekül való,
Irgalmas, ió teudő, es fa-
bad akaró, Melly minden
A bűn

bűn ellen kemenen harag
fic. Melly valóságos egy
Istensegben, Harom kü-
lőmbező főmef vagy on-
tudni illic, Az Atya Isten,
az Fiu Isten, es az f. Lelec
Isten: Egyenlő hatalmu,
öröc, igaz, irgalmas, es
iol reuő egy Allartyan
valobizony Istenseg, Melf
altal, minden à mi Menbē
es Földön vagy on, semī
ből teremterett, es elis tar-
ratic.

ARROL VALO TA-
nubizófagi az irasnac,
HOG' egyetlen egy le-
gyen az Isten.

Moy.

¶ Moyles ötödik köny-
uenec 6. refeben mond:
Deut: 6. Hald meg Iſrael,
az WR à mi Iſtenüncc, e-
gyetlen egy Iſten.

Eſa: 44. Ezt mondgya
az WR, az Iſraelnec Kí-
rallya, es az ő meg Szaba-
ditoia à Seregeknec Wra:
En vagyoc az E L S Ő, es
en az V T Ő L S O, es en kí-
űilem nintſen Iſten.

1. Timoth: 2. Mert egy
az Iſten, &c. Ephes: 4.
Egy az Iſten, es minde-
neknek Arya, ki minde-
neknek felőtte vagyon, es
mindeneken vagyon, es
ti benneretec mindentek-
ben. A ij Az.

AZ IRASNAC TA-
NVBIZONSAGI.

Hogy három külömb-
zó főmely vagyon az
litenfegben, Egyenlő
felfegű, hatalmu, tiz-
tellegű es ereiű.

Matth:28. Kereztelye-
tec őket, Aryanac, Fiunac,
es fent Leleknecc neuebē.

Matth:3. Az WR Chris-
tusnac Kereztsege felőrt
valo lelenesis bizonsag ar-
rol: Mert az Aryanac fa-
ua Menyből hallatic, ez-
keppen: EZ AZ EN SZE-
RELMESESIAM, KIBE-
NYVGSZOM. Az Fiu az
lor-

lordanban áll, es meg ke-
reztelkedic: Es az fent
Lelec Galamb kepebe fal-
reaia.

Matth: 10. Nem ti vad-
toc azoc, kie ackoron fol-
toc, hanem à ti Aryarok-
nac Lelke, ki ti benneret
fol.

Ioan: 14. Mond Chri-
stus: En kedig kerem az
en Aryamor, es mas Vi-
gasztalot ad ti nektet, ho-
gy ti veleteret maradgyon
mind öröcke: az lgallsag-
nac amà Lelket, kit ez vi-
lag nem vehet, Mert nem
lattyá sem esmeri ötet. Ti
penig esmeritet ötet, &c.

A in

To

¶ Touabba: Hogy az A-
tya senkirül nem terem-
tetett sem fűlerett, De az
Fiu az Atyarul, nem te-
remtetett, hanem fűletett
öröc időknec előtte. Az
fent Lelec kedig mind az
Atyarul, mind az Fiutul
farmazic öröc időktul
fogua.

A Z I R A S N A C T A -
N V B I Z O N S A G I.

Az Fiu Istenről.

Hebre: I. Neuezteri c à
C H R I S T V S, az Atya Isten-
nec diczőseges fenye-
segenec, es az ő allattyá-
nacki abrazo abrazattyá-
nac,

nac, ki mindeneket vitél,
amaz ő haralmas igeie-
uel, &c.

Ioan: 1. Neuezteric az
I G E N E C, Melly által
mindenec teremtettenec.

Matth: 16. Neuezí őtet
Perer Christusnac, az élő
Istennec Fiat.

A SZENT LELEC Istenről.

Ioan: 14. Amà Vigaz-
talo kedig à s̄c̄t L E L E C,
mellyet el boczat az en
Aryam, en Neuembe, &c.

Ismer Ioan: 15. Miko-
ron kedig el iōuend à Vi-
gasztalo, mellyet en az en

A iij Aryam.

Arjamtul tinektec el b
czarot, az galsagnac am
Leike, ki az en Arjamtul
farmazic, az, tanubizon
sagor tessen rolam.

¶ Harmadfor, Hogy nē
az Arya, sem az fent Le
lec, hanem à Fiu lett em
berre, Ekeppen: Ho gy
à fent Lelektul (firfiu ere
ie es akarattyu nekul) fo
gantatec, es à feplötelen
büz Mariatul sülerec, az
vran kint benuedet, meg
hala, el temetteret, pokol
ra szállot, fel ramador ha
lortaíbol, Menybe ment,
ül az Arya Istennek iobia
felöl, onnet el iöuendö in
tel

relni eleueneket es holtakat.

A Z I R A S N A C T A

N V B I Z O N S A G I

A Z W R Christushnac

Fogantatafarol es
Születeseröl.

Luc: 1. Mond Gabriel
Angyal füz Marianac: A
sönt Lelec fül te read, es
à Fellegetes nec ereie arnye
koz meg regedet: Annac
okaerr az à Szent, melly
te tüled fülertic, Istennec
Fianac hiuattatic.

Esa: 7. Ime egy Szüz
terhes, es fiat fül: ezt ne
uezi Immanucinec.

A v Ioan:

Ioan: 1. Es az az Ige
Testre lőn, es köztűncle-
kec, es lattuc az ő dicz-
őseget, vgy mint az Arya-
tul egyetlen egy fűlettet-
nec diczőseget, tellyest
keduel es igallsagual.

Az ő Halalarol, es Fel-
tamadasarol.

Phil: 2. Ez lelki indu-
lat legyen ti beñetec, mel-
à CHRISTVS Iesusban-
is volt, Ki midőn isteni
fő melben volna, nem ra-
gadomáñac alita az isten-
uel valo egyenlő Voltat.
Hanem ő maga alazta ma-
gar, rabboras folganac
fő-

őmetet fel vőuen, hason-
latos leuen az Emberek-
höz, es Kepe ferint vgy
talaltatec mint egy Em-
ber. Ő maga alazta meg
magat, engedelmes leuen
mind az halaliglan, à Ke-
reztnecc kedig halalaig.

Hebre: 4. Mert egyenlő-
keppen kísértetett meg
mint fíntén mi, à büntül-
meg valua.

Dan: 9. Es hatuan ket-
het mulua, meg őletteric
à CHRISTVS.

Actor: 2. Ezt, az Isten-
nec el vőgezett Tanacza-
bol es rendeleseből adar-
tatott, ti el vőuen, harnis

A vi ke-

kezeiteckel fel függezter-
tetec, es meg öltetec: Kir-
az Isten fel ramazra, meg
olduan à halálnac faydal-
mit, Miert hogy lehetetlẽ
vala, hogy õ aztul meg
tarrarneieec.

Coloss: 3. Annac okaert
ha az Christussal fel ra-
madratoc, az fenn valo
dol'gokat keressetec meg,
holott a Christus vagyon
az Istennek iobia felõl ül-
uen.

Astor: 10. Oe az, à ki
az Istentül vègezterett es
lõknec es holtaknac Biro-
tanac lenni.

¶ Azert nagy czudakep-
pen

pen egyesült meg az WR
LESVS Christusban à két
Termeset, Isteni es Em-
beri: Hogy az, az I DŰ Ő-
Z I R Ő LESVS Christus,
az egy főmel' ferint, Iste-
nis, Emberis, es ez à két
Termeset Ő benne nem
valazthatic el egymastul.

ARROL VALO TA-
nubizonfagi â fent
Irasnac,

Roman: 1. Ki Daudnac
Maguabol fűleret Test fe-
rint: es meg bizonitator
Isten Fianac lenni, hatal-
massagban, â fent Lelec-
ferint, ezből: Hogy ha-

A viij lor-

lottaibol fel tamadoir.

Roman: 9. Igazar boloc
à Christusban, es nem ha-
zudoc: Tanubizon sagom
leuen erről az en lelki ef-
meretem à fient Lelekne-
alrala, Hogy nagy györ-
relmem vagyon, Es ke-
uannam atockà lennem à
Christusban, az en aryam
fiaiert, es Test ferint valo
rokonsagimert, az Israel
fiaiert, &c. kikerül vagyon
az CHRISIVS Test fe-
rint, ki mindeneknek fe-
lörte, ALDOI ISTEN
mind öröcke, Amen.

Coloss: 1. Mert az Arya
nac ez tettzet, hogy ő ben
ne

ne lakiec minden iauok-
nac (aliás, az Istensegnec)
tellyes volta.

AZ WR CHRIS-
tusnac Tiztirol, es Tse-
lekedetiról, à mi iduof-
segunkre nêzue.

¶ AZ IESVS CHRI-
stvs, mi Wrunc es Iste-
nunc: ki à mi Bûneinkert
holt meg, es à mi meg l-
gazulalunkert ramazta-
tott fel, Roman: 4.

TANVBIZON SA-
GIAZ IRASNAC.

Roman: 4. Ioan: 1. OE
az Istennek ama BARA-
ra-

NYA, ki el vesi ez Vilag
bűneit.

Esa: 53. Az WR mind-
nyaiunknac bűnet ő rea-
vetőtte.

Roman: 3. Mert mind-
nyaian vétkeztec, es az
Istennel valo dirtsőségrül
meg fogyarkoztac: De
meg igazulnac ingyen az
ő Kegyelmeből, a Val-
ság alral, melly lett az I E-
svs Christusnac alrala,
kit az Isten előb el rökél-
lett volt, hogy kegyelem
nyerő lenne, az Hit alral,
az ő Verebe, &c.

Esa: 53. Az ő Sebei al-
tal vigasztunc mi meg. Es
az

Az W R mindnyaiunknac
bűnet ő rea verőtte.

¶ Ezeket erős hittel es
bizodalommal kell meg
ragadnunc, Mert egyeb
keppen meg foghatatlan
oc, sem io czelēkedet; se
Törüeny es semí érdem
által: Annac okaert nyil-
uan es bizony dolog az,
Hogy czac az Iesus Chris-
tusban valo erős es igaz
Hit által igazulunc meg,
Rom: 3.

ARROL VALO TA
nubizonfagi á fent
Irasnac.

Ioan: 3. Mert vgy fere-
te

te az litem ez vilagot, Ho-
gy az ő egyetlen egy Fiat-
adta legyen, Hogy min-
den à ki ő benne hiszen, el-
ne vessen, hanem örök c-
leter legyen.

Ismet: A ki hiszen à Fi-
suba, örök clete vagyon: A
ki kedig nem enged à Fi-
unac, meg nem lattyá az
eleret, hanem az Istennec
haragia marad ő rayta.

Roman. 3. Ezt vegezúc
azert, Hogy az Ember
Hir nec általa igazultat-
meg, à Törüennec Czele-
kedeti nekül.

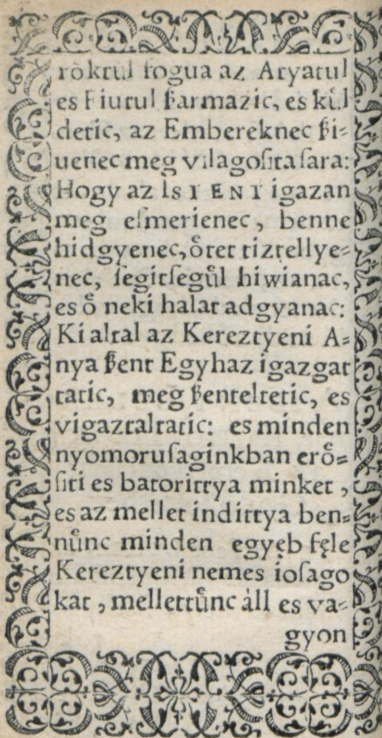
Ismet: Ezert, hogy ő is-
gaz legyen, es meg igazis-

toia annac, à ki à leíulnac
hiriből vagyon.

Ephes: 2. Mert az Isten-
nec Kedueből iduő zúlte-
tec meg, Híenec általa, es
ez nem ti magatokról va-
gyon, Istennek A I A N D E-
K A az, nem ío Czeleke-
denec általa, hogy vala-
ki ne diczőkedgyec.

A SZENT LELEK-
ről, Es az ő Tíztirol
az Keresztyeni fent
Gyulóközetbe,

¶ Az fent LELEC, az
Harmadic Mindenharo
Isteni főmely, Melly ő-
rök-

rökrül fogua az Aryatul
es Fiurul farmazic, es kül
deric, az Embereknek fi
uenec meg vilagosita fara:
Hogy az Isten igazan
meg elmerienec, benne
hidgyenec, ötet tiztellye
nec, legitsegül hiwianac,
es ő neki halar adgyanac:
Kí alral az Kereztyeni A
nya bent Egyház igazgar
taric, meg bentelretic, es
vigaztalraric: es minden
nyomorusaginkban erő
siri es batoritrya minket,
es az mellel inditrya ben
nunc minden egyéb fele
Kereztyeni nemes iofago
kat, mellettunc áll es va
gyon

gyon halálunknak ideien,
es a halálból víßen min-
ket az Őrök életre.

TANVBIZONYSA-
gi az ſent Irafnac,

Ioel: 2. Ki ōntem az en
Lelkemet vgy mond az
WR Isten, minden Test-
re, (aliás Hufra,) az az, a
melly Lelec az en allatom
ból való.

CHRISTVS Wrunc
ō maga neuezi ōtet az l-
galfagnac Lelkenec, ki
minket minden igalfag-
ba vezérellyen, es ki ō ro-
la tanubizonlāgot regyē,
lsmet: ki az mi Vigazra-
lonc

lonc legyen, es ki mi ne-
künk mindeneket efünk-
be iurassa, az miket ő ne-
künk meg mondotta, Io-
an: 14. es 15.

Szent Palis mond, Ro-
man: 8. Mert fiacka való-
fogadasnac Lelket vette-
tec, kinec általa ezt kiala-
tyuc: A B B A, edes Aryanc.
Ez 'e Lelec tefen tanubi-
zonfagor az mi lelkünk-
nec, hogy Istennek fia le-
gyűnc.

Astor: 5. Mond f. Peter
Ananiafnac: Anania: Mi-
ert töltette be à Saran fi-
ueder, hogy hazudnal à
fent Lelec ellen? &c. Nem
em

embereknek hazudtai, hanem az Istennek.

1. Corinth: 6. Nem rugyatoke, hogy a ti Testec, Temploma a ti benne-
tec lakozo bent Leleknek, a kint Istentul vottetec: Es nem vadroc innen magyatoke: Mert arron vottetec meg.

1. Corinth: 3. Nem rugyatoke, Hogy Istennek Templomi vadroc, es hogy az Istennek Lelkelakia bentetec.

¶ A bent Leleknek sose fele nemes Aiandekirol, bol a Tizenkettodic Reft a Corinthusbelieknek irt Első leuelnek. Az

I L

AZ BŰNRŐL.

AZ WR Isten min-
den teremtetett allato-
kat iol es iora teremtetre
volt, Az mint Moysesnel
meg vagyon írva, Gen: 1.
Kiualtképpen kedig az
E M B E R T leg felsőb va-
lo iauaiual, es leg becző-
leresb aiandekiual a mel-
lyec őnnen magaban az
Istenbe vadnac, ekesítette
meg, Tudni illic: B Ű L E S E
seguel, Igassagual es Sza-
bad Akarattal: Hogy az
Ember tökéletes es tisztá
Iste=

Isten abrazaſſyahoz ha-
ſonlo abraſſatu allat len-
ne. Eſſele iauai Iſtennec
Adamrol es Euarol Ter-
meſet ſerint az ő czimoſ-
taira, auagy vtannoc va-
lokra ſallandoc valanac :
De Adam es Eua az őrd-
dognec ingerleſe által, es
az ő magoc ſabad akara-
tyoc ſerint engedetlenec
lőnec az Iſten paranczo-
lattyanac, ki miatt Iſten-
nec haragiaban eſuen, az
Halalnac es az őrdognec
birtoka alá vetettēnec, Es
igy az gyolkos Satannac
alnoc meſterſege által,
meg foſtattanac az Iſten-
B nec

nec io keuerul. Mert
immar többbe nem kelle
meress ec Isten nec, anna
felötte elis ves terrec az
Isten nec nagy draga aian
dekit, Az Istenről valo
fep es vilagos Elmenec
ertelmer, es minden iora
valo fiwbeli engedelmes
seget. Az Elmenc es ertel
munc immar rakua kerel
kedessel, hitetlens eguel, es
teuel gessel, Sziuünerak
ua gonof keuanlagockal,
remüleffel es halalos röt
te gessel, es mindennemü
banattal. Es eckeppen
mind rest s' mind lelec fe
rint el kellett volna ves
nunc

nunc es öröcke d karhoz-
nunc, Haaz WR minket
az megígerteter Magna
az ő ferelmes Fianac atra-
la, (ki a Kigyonac, az al-
noc es czalard, gyolkos
ördög nec az ő felet meg-
törendő vala, Gen: 3. kit
megis rörte, 1. Corinthe: 15.
Col: 2. Gal: 4.) azbol meg-
nem tisztította es ki nem
vörte volna.

¶ Ez neueztetie peccatum
originale, az az, Az Ere-
dendő Bűn, Melly mi re-
nanc mindnyaiunkra (kie-
Termeszet ferint emberi-
auagy firfui magbol fűle-
tűnc,) szállot es eláradott.

B ij Hogy

Hogy immar à mint bent
Pál sol, Rom: 8. minden
test ferint valo gondola-
tinc es tselekedetinc, Isten
ellen valoc, az az, merő
Bűn, es az Isten Törve-
nyeuel valo ellenkedes.
Es hogy ha az CHRIS-
TUS által bűn boczana-
tot nem nyerűnc, rehat
minnyaian öröcke el kar-
hozunc.

TANVBIZONYSA-
gi az Irasnac.

Psal: 51. Ime hamissag
ba meg abazratam, es
bűnbe fogador engemet
az en Anyam.

Eph:

A Ephes: 2. Mŋs terméket
ferint haragnac valanc
fiai, mint ſinten à rőbbi.

Roman: 5. Annac oka
ert, Mikeppen egy Em
ber nec általa iőtt be az
Bűn ez vilagra, es à Bűn
által az Halal, Es à kepe
pen minden emberekre el
hárott à Halal, miuel ho
gy mindnyaian vettek
tec.

¶ Es inneris kőuetkő
zic, Hogy az W R Isten nē
Oka à bűnnec, nem ő ſer
zi ſem czelekedtetí azt,
ſenkit ſem keſerít rea, es
nemis kedueli azt, az ki
bűnt miel es benne heuer:

B iñ sőt

DEZDA
sőt keményen haragja
elene: Hanem az ördög
es az embernek önnen ma
ga akarattyá Oka annak,
a mint írva vagyon, P^{sal}:
5. Mert te vagy Isten, ki
nem kedueled a hamissá
got: Nem lakic veled e
gyütt a gonossagos. Meg
nem maradhatnak a te fe
meid előtt az hamissac:
gyűlöled mind azokat, a
kic czalardsagot mielnek.
El veszed azokat, az kic
hazugsagot befelnek: Az
vér fömühozo es az al
noc firfiat, az WR meg va
rallya.

Matth: 7. Tauozzatoc
el

el en rülem mindnyaian,
kic alnokfagot czelekefz-
tec.

Roman: 5. Egy ember-
nec alrala iött be az bün-
ez vilagra, &c.

CHRISTVS WRUNC
mond az Phariseusoknac,
Ioan: 8. Ti az ördög arya-
tul vagytoc, es a ri arya-
toknac keuanfagat akaria-
toc reñi, az, gyolkos volt
kez dettül fogua, es az i-
gassagba meg nem allot:
Mert igassag ninczen ő
benne. Valamenyifer ha-
zugfagot fol, őnnen ma-
garul fol, Mert hazug, es
az hazugfagnac arya.

B iij Ioan:

1. Ioan: 3. Az ki bunt te-
fen, ez az ördögtrül va-
gyon, Mert az ördög kez-
detrül verkezik.

¶ Az Eredendő bün-
nec kedig Gyümölcszi az-
zoc, tudni illíc, minden
gonosz czelekedetec, kie-
az Tíz paranczolatban
meg tiltattac, Mint az hi-
tetlenség, teuefő hit, bal-
uanyozas, testi batorfag,
vakmerőség, ketelkedes,
vakfag, Isteni esmeretlen-
seg, es kellenetlenség. Oza-
tan, hazudni, hiaban ef-
künni, nem imadkozni,
az Istent segítségül nem
hiwni, neki halat nem ade-
ni,

ni, az Isten ígeiet vralni,
bűlőknec es előttec iaroka-
nac rizteffeges dolgokbā
nem engedni, haragodni,
gyűlölkedni es iregyked-
ni, gyolkoskodni, buial-
kodni es paraznalkodni,
lopni, felebarattyat meg-
czalni, &c. es à mi ezek-
höz hasonlo. Ez ollyan
bűnőket mind, az WR
Isten igen rőrtenezes bűn-
teteffel fenyegeti, mind
ez, mind à mas vilag fe-
rint.

TANVBIZONYSA-
gi az Irasnac.

I. Corinth: 6. Nereue-

B v Peg-

Pegietec: Sem à parazna-
kodoc, sem à baluany ima-
doc, sem hazassag törőc,
sem à faytalanoc, sem az
firfiackal közesülőc, sem
az oruoc, sem az főszue-
nyec, sem à refegesecc, sem
az arkozodoc, sem à ko-
borloc, az Istennec orfa-
ganac örökös nem lesz-
nec.

¶ Az külső testi bűn-
terefeket effele nyiluan va-
lo vétkekről, előnkbe ad-
gyac az regi Historiác es
peldac, es à mindennapi
dolgokis: Mint az őzön-
viz, Sodománac el silye-
dese, à Babiloniai foglag-
le.

Jerusalemnec el rontasa,
es à mi időnkben lett soc
hadac, rablasoc es egyéb
nyaualyakis.

A Z I R A S N A C T A F
nubizonfagi.

Ephes: 5, Senki titeker
meg ne czallyon hiaba
valo befedekkel: Merr ena
nec okaert fokott időni az
Istennec haragia, az enge-
derlen fiakra: Annac oka-
ert ne legyen semmi kő-
zetec ő velec.

Roman: 8. Hogy ha rest
berint elenditec, meg hal-
toc, ha kedíglē à lelekne-
altala à restnec czeleke de-
rit meg őlenditec, eltec.

III.

AZ ISTENNEC TÖRVENYERŐL.

AZ Istennek TÖR-
VENE, olly Tudos-
many, melly az emberek-
nek ki ielenti az Istennek
akarattyar: az az, Miket
keuannya Isten az embe-
rektől, Mit czeleked-
gyűnc, es mitől oyiuc ma-
gunc. Keuannya kedig
tellyes Elmer, tellyes es
tizra fiuet, tőkelleres En-
gedelmer, es veti mind
azokar az idő ferint valo
es az öröckevalo atoknac
es

es karhozatnac alaia, va-
lakic ez tőkelletes fiwbe-
li engedelmesseget űsten-
hőz, nem tellyesitric. Az
mint Moy ses Deuter: 27.
mond: Atkozott legyen
minden, à ki nem marad
mind ezekben, à mellyec
ez Kőnywben meg irat-
tattac, hogy à ferint cze-
lekedgyec.

Haromféle Tőruenyec
kedig irattac meg Moy-
sesnel, Nemellyec neuez-
ternec Ceremoniales, az az,
Az Egyhazi Tiszteletek-
ről, Aldozatokrol, es az
Erel nec külömbezőseről
auagy valogatafarol va-
loc. B vii Ne

Nemellyec kedig ne-
ueftretne *Judiciales*, az az,
Polgari rend tartasrol va-
lo Törüenyec, örökse-
gről, közenseges bekefe-
nec megtartasrol, es az
halakra valo emberekne-
c meg iteleserol.

¶ Ez két Refe à Törüen-
nec, az Israel nepenec fep-
renddel valo birasara ren-
deltertec vala, bizonyos
ideig: esrtac az Israel fia-
inac meg körölezterefere-
es zabolazasara valoc vol-
rac. De egyfers mind az
Ierusalem varosaua egye-
rembe, az vego vefedel-
me kort meg füntene*c*, Es
mi

mi Kereztyenec nem kö-
tölezterűnc azokkal . Az
mint erről ranubizonfa-
got refen à Tizenötödik
refe az Apostoli czeleke-
deteknec, Es à Galatabe-
lieknec irt leuele fent Pal-
nac.

¶ Az Harmadic Refe ke-
dig az Isten Törvénye-
nec, melly neuezetic Lex
moralis, melly nem el mu-
lando, auagy nē olf Tör-
vény, ki Moyseffel, auagy
Moyfes által kezdette-
tett, Hanem ő magaban
az WR Istenben való ő-
rök es változhatatlan Böl-
czefeg, es öröcke való bi-

zo-

zonyos Regulaia az Igal-
sagnac melly az Istenben
vagyon, kit ő fent Felse-
ge az ő ki mondhatatlan
io volrabol, az okos re-
remtet allarba őntet volt
előfer, es az vranis vnta-
lan vntalan az ő Anya f.
Egyhazaba Adamnac i-
deietyl fogua, az ő igeie-
nec hirdeteseuel ielenget-
te es wjrotta, melly Tör-
ueny minketis Kereztye-
neket, es minden egyeb
okos teremtet allarokatis
kört es alaia veri. Etfé-
le Töruent kedig közen-
seges newel Tiz parantso-
larnac neuezzuc, Mert a-
zok

zokba foglaltatnac be bep
renddel az Valogator es
fő mondasoc az Isten aka
rattyarol, kiker így kell
ertenunc, az mint azokat
Isten ő maga ki ielenter
te.

Touabba fűkseg eztis
tudnunc, Hogy egy Em
ber sints ez eges földne
kerekségeben (akar melly
nagy iambor es fent legy
enis,) ki az Töruent vgy
tellyesithesse be, az mint
azt az Isten mi tulonc be
tellyesiteni keuannya. Es
czac egy ember ez eges
földen sem diczokedhez
tic ezzel, Hogy ő egyer
len

len egy Paranczolattya-
tis lstenne rökellatesen
meg tartotta volna. Ez
kedig nem à Tõruennec,
hanem à mi meg romlott
termefetünkne bûne.

TANVBIZONYSA-
gi az Irasnac.

Roman: 7. Mert tudgy
uc hogy à Tõrueny lelki,
En kedig testi vagyoc, az
bûnnec alaia verterett.
Mert az mit miuelec
nem tudoc, (aliàs, nem di-
czerem,) Mert nem azt
czelekedem à mit akaroc:
Hanem az mit gyûlölec,
azt tesem.

Pfal.

Psal: 14. AZ V R Men-
nyekből néze az embe-
reknek fiait, hogy latna,
ha volna valaki értelmes,
ki keresne az Istent. De
mindnyaian el haylorta-
nac, es egyetembe vrala-
tossa lettenec: Nem lön ki
ior czelekednec: egy sem
lön.

Roman: 3. Mindnyaian
bűnöséc, es az Istennel va-
lo diczőségűl meg fo-
gyatkoznac.

BE TELLYESITE-
feröl à Törueñnec.

¶ Az Törueñy penig, az
uagy à Tíz paranczolat,
két

ker keppen tellyesíterne-
be.

¶ Előfer, CHRISTVS
altal.

BIZONYSAGI AZ
Írásnac,

Galat: 3. Az Christus
meg váltot minket à Tör-
üennec arkatul, midőn
mi erőtrűnc atockà lett.

Roman: 10. Mert à Tör-
üennec vege, az Christus,
igassagra minden hűs-
nec.

Roman: 8. Mert à mi az
Törüennec leheterlen va-
la, (à menyiből meg erő-
lenődic vala à rest miatt,
azt,

azt, el boczatuan az Isten
az ő tulaydon Fiar az bű-
nös testnec hasonlatossa-
gaba, be tellyesite : es az
bűnert karhoztata à bűnt
à restben, hogy à Törue-
nec igazsaga be tellyesit-
nec mi bennűnc, kic nem
Test ferint glűnc, hanem
Lelec ferint.

¶ Az vran így tellyesi-
teric be az Törue ny: Mi-
kor az Isten minket meg-
igazit à I E S V S Christul-
ban valo Hit által, meg-
aduan minekűnc az fent
Leleknec aian lekat, es el-
is kezdetic beűnc wy en-
gedelem, Hogy az Isten
pa-

paranczolarit figyelme-
teltseguel köuelsűc. Erte-
le engedelem noha igen
erőtlen, de mind az által
kellemetes Istennel az W r
Christusert, Miuel hogy
igaz hírből farmazic, es
az W r Isten azban való
fogyatkozast, az W r Chri-
stus kedueert, nem fogia
nekűnc rulay donitani.

A Z I R A S N A C T A nubizonfagi.

Roman: 8. Semmi kar-
hozarttyoc nints tehát im-
mar az CHRISTVS le-
susban valóknac, Az kie-
nem test ferint iarnac, ha-
nem lelec ferint.

Psal: 32. Bodogoc, kik-
nec az ő vétkec meg bo-
czarratott: kiknec bűnőc
befedeztetett. Bodog az
az ember, kinec az W R.
nem rulaydonírtya az ő
hamisfagar.

Az Tóruennec Hafs- narol.

¶ Az Tóruennec kedig
auagy à Tíz Paranczolat-
nactő Hafsna, imez: Előfer
hogy azbol meg ertiűc es
tudgyuc, Istennec miuel,
es minemű engedelemel
 tarto zunc: Es így az mi
bűnős, tisztatalan, es ha-
mis voltunkat, es azzal
va-

való meg érdemlett igaz
bűntetelet Istennek, meg
esmeriük, és az ellen való
kemény haragiatul elűj-
gyünk. Oztan hogy az
meg tért bűnőseknek is
Isten Igeie legyen, ki-
ből bizonyosod legyenec,
Miczoda czelekedetec, az
igaz Isteni Tízteleterec le-
gyenec.

BIZONYSAGI AZ
Irafnac,

Roman: 3. Az Törvény
által, a Bűnnec meg esme-
rete vagyon.

Roman: 7. A bűnt nem
esmertem, hanem czac a
Törvény által. Ro

Roman: 4. Mert à Tor-
ueny haragot berez.

Deuteron: 32. E fetekebe
vegyetec mind ez igeke,
à kiker tinektec, ez mai na-
pon paranczoloc, hogy à
berint czelekedgyetec,
mert nem hiaba valo be-
fed ez ti hozzatoc, hanem
eltetekre valo, &c.

¶ Azert immar azoc,
à kicaz I E S V S Christu-
ban hisnec, es Istenfeloc
s iamboroc, meg szaba-
dultac es meg meneked-
tec az Tõruennec arkatul
à C H R I S T V salral, ho-
gy õket immar az à Tõr-
ueny el nē karhozrathar:

C De

De à menyiből az Tör-
uenybeli engedelmet ille-
ti, alaia vadnac vetue az
Törüennec. Mert az is-
tennec valtozhatarlan a-
karattya ez, Hogy az ő
paranczolatnac enged-
gyűnc.

TANVBIZONYSÁ-
gi az Irasnac.

Roman: 8. Semmi kar-
hozattyoc nints immar à
Christus Iesusban valok-
nac, à kic nem rest ferint
iarnac, hanem Lelec fe-
rint. Mert az ęlernec lel-
kenec Törüeny az Chri-
stus Iesusban, meg faba-
di

tor engemet az bűnnec es
halálnac törüenyetül.

Roman: 6. Mert nem
vagytoc az Törüennec
birtoka alatt, hanem az
Istennec Kedue alatt.

Ioan: 8. Bizony bizony
mondom tinektec: Min-
den, valaki bűnt tessen, az
bűnnec rabia, à rab kedig
nem marad mind öröcke
a hazba, Az Fiu marad
mind öröcke. Ha azoka-
ert az Fiu titeker meg
sabadítand, bizon-
nyara szabadoloc
lessec.

IIII

A TÖRVENNEC
ES AZ EVANGELIOM
nac különbező
seről.

AZ Törven, â mint
oda felis meg mon
duc, olly TUDOMANY.
Melly mi különböz es tö
kellertes engedelmet, (az
Tíz paranczolat szerint,
kic mi nekünk az Istentől
adattac,) keuan. Es kar
hoztat mindeneket az Is
tennek bűn ellen való ke
meny haragia szerint, az
kic effele engedelmet né
kő

köuetic. Es noha i gereti
is vagyon, de mind az al
tal ez az ő rulaydonfaga,
Hogy az Törüeny senki
igaznac nem mondgya es
nem rarrya, hanē ha bün
nekül leend, es rökelleres
engedelemmel be rellye
sitterte legyen a Töruent.

Arrol valo Tanubi-
Zonfagi az irasnac,

Matth: 19. Ha be akar f
menni az életre, Tarts
meg az paranczolatokat.

Luc: 10. Azt miueld,
es első.

Roman: 2. Mert nem az
Törüeny halgatoi igazac

C in

az

Az Istennek: hanem a Tör-
uennec czelekedői igazul
tatnák meg.

¶ De az ōruendetes I-
zenet, a fent E V A N G E-
L I O M; olly Tudomány,
Melly ōrdem nekül való
bűn boczanator es meg i-
gazulást C H R I S T V S
kedueiert, íger es maga-
ual hoz. Es noha az E-
uangeliomis az Kegye-
lemnek ígereti mellest az
bűnt feddi, Pœnitentia-
hirdet, es tanyit az io cze-
lekedetekről is, de mind-
az által az Igeret nem az
mi ōrdemünkhez ragas-
tatott, Hanem az Istennek
io

to Keduehöz es Irgalmata-
lagához, es az W R Chris-
tusnac engedelmehez es
erdeméhez.

Es effele ikeretec nem
czac egy nihany főme-
lyekre tartoznac, hanem
minden bűnősekre az ki
az W R Istenhöz fiue fe-
rint meg tēnec.

Bizonfagi arról á sent
Irasnac.

Roman: 4. Ezokaert,
hogy az meg igazulas az
Hirből legyen Kegyelem
ferint, erre: Hogy bizo-
nyos legyen az Igeret.

Ioan: 3. Hogy mindē a ki

C iij

hi-

lúten ő benne, el ne ves-
sen, hanem őróc clete le-
gyen.

Psa: l 2. Bodogoc min-
nyaian à kic ő benne biza-
nac.

Roman: 10. Mert min-
den, valaki segítségül hí-
uándgya az Wrnac Ne-
uet, iduözül. Ioel: 2.

V.

AZ ISTENNEC
TIZ PARANCZO-
lattyá.

Exod: 20. Deuteron: 5.

L

Ne legyenec reneked i-
de-

degen Istenid en előttem.

II.

Az te W radnac Iste
nednec Neuert, hiaba ne
vegyed.

III.

Az W nnep napot fens
tellyed.

IIII.

Tíztellyed Aryadores
Anyador.

V.

Ne ölly.

VI.

Ne paraznalkodgyal.

VII.

Ne orozz.

C V VIII.

VIII.

Ne mondgy felebaratod ellen hamis Tanuságot,

IX.

Ne keuannyad felebaratodnac hazat.

X.

Ne keuannyad felebaratodnac Feleleget, se folgait, se folgaloleanyat, se ôkrôt, famarat, es minidener, à mi ôue.

Mert en vagyocaz Wrat te Istened, Boszszu állols I EN, ki meg keresem az Aryaknac alnoksagat à fiakon, kic engemet gyűlöli.

lőlnec, harmad es negyed
iziglen. Es Irgalmassá-
got czelekedem azockal,
i kic engemet feretnec, es
meg rartyac az en paran-
czolatimar, soc ezeriglen.

RÓVID MAGYAR-
razattya, az Istennek
Tiz paranczolat-
tinac.

¶ Az WR Isten ő maga
ket Tablara osztotta az ő
Tiz paranczolatnyat: Az
első Tablan három pa-
ranczolatnyia foglaltat-
be, mellyekben olly dolgo-
kat rekezti be, az kic öt

C vi ő

ő magat illel, az az, Az ember miuel tartozic Istennek, es magat mint visellye ő előtt. Az Másod Tablan Hét parancsolattya vagyon, Kikbe az ember arra ranyitaric, az embereknek es felebarátyának mibe tartozic fogalni, es ő ellene való dolgoktul magat meg oyni.

Az Első paranczolat.

¶ Ne legyenec teneked idegen Istenid, en előttem.

¶ Ez Első paranczolatban keuannya az Isten minden emberektul: Hogy az egy valófogos Isten,

REN I, Menyec föld nec
Teremtőiet, es az mi W-
runc I E S V S Christus nac
Aryat, az ő egyetlen egy
Fiaual Christussal, es fent
Lelkeuel egyetemben, i-
gazan az mint őnnen ma-
gar ki jelentette, meg es-
merni tanullyanac, ő neki
mindenbē engedgyenec,
őtet tisztellyenec, fellye-
nec, fereffenec, es tő kelle-
tesen benne bizzanac.

ARROL VALO TA-
nubizonfagi â fent
Irasnac,

Ioan: 17. Ez kedig az
öröcset, hogy czac tege-
C vii det

det elmerienec lenni igaz
Istennec, Es az kit el kül-
dettel, az I E S V S Chri-
stus.

Sapien: 15. Mert tege-
det elsmerni, tőkellertes I-
gassag, es tudni az te ha-
talmaffagodat, gyökere
az öröc glerne.

Matth: 22. Szeressed a
te Wradat Istenedet tel-
lyes fiueddel, tellyes lel-
keddel, es tellyes elmed-
del, Ez az Első es leg na-
gyobic paranczolat.

Deuter: 6. Fellyed a te
Wradat Istenedet, es meg
örizzed minden ő itele-
rit, es paranczolatit.

Ez

¶ Ezből kőuerközic,
Hogy igen vërkezne ez
Első paranczolat ellen,
Előfer mind azoc, kic az
vëlne, hogy Isten sincz, a-
uagy ha vagyonnis, de
semmi gondgya ninczen
az emberekre. Oztana-
zoc, kic az ő bizodalmo-
kat es remenlegeket az
megholt fenteknec segít
segebe helyheztic, auagy
az ő tulaydon iambor sa-
gokban, es igaz voltoka-
ban, az ő hata'lokban
es kazdag sagokbā, auagy
ezekhöz hasonlokban.

Touabba azokis, vala-
kic az Istennek segedelme-
be

be kerülkedne, es bűba-
iolásban, reaioc való ba-
iolo imad sagnac oluafasa-
ban, es egyéb átféle bal-
uanyozásban foglallyac-
magokar: Es kic az embe-
reket inkább fferetic, es tiz-
telic, auagy azoktul in-
kab félne, hogy nem le-
tentül, &c. Mind ez fele
bűnöket rőttenesen meg-
akarja bűntetni az W r il-
ten az ő meg busult ha-
ragiaba, mind ez világ,
mind à mas világ ferint.

A Z I R A S N A C T A -
N V B I Z O N S A G I

Exod: 20. Merr en va-
gyou

gyoc az W R à te lstened,
Hatalmas, Bosszu allo lsten,
ki meg büntetem az
Aryaknac gonossagokat
az ő gyermekibe, &c.

Ierem: 16. Ezt mond-
gya az lsten, Hogy az ő
Bekességet, Kegyelme-
set es Irgalmassagát el-
vette legyen, Ezféle bün-
nec miarra: Hogy az lsten
el hadranac, es idegen l-
stenec vtan iarranac, azok-
nac folgaltanac es imad-
tanac őker: Engemet ke-
dig el hadranac, es az en
Törüenyemet meg nem
őriztec.

1. Corinth: 6. Nem tud-
gya-

gyatoke, hogy az hamis-
lac az. Istennec orfaganac
örökös nem lesz nec.

Ezech: 23. Fenyegeri az
WR Isten az ő valasztott
neper, az Israel hait, Chal-
deussockal es Assyriabe-
liekuel, lelki paraznasa-
gokert, hogy fel tamazta-
na azokat ő ellenec, mond-
uan: En ellened inditom
az en haragomar, hogy te
veled kegyetlenül czele-
kedgyenec, El metelic te-
neked mind orrodar, es
mind fűleider: Es à te ma-
radekod fegyuer miatt
hul el, &c. Eze lesz nec te-
rayrad à te paraznasago-
dert,

der, mellyel paraznak-
kodtal az poganyokkal,
kiknec baluanyiuat meg
ferteztetted magadar.

Sapient: 14. Mert az ek-
telen baluanyoknak rizte-
leri, minden gonossagnac
Oka, Kezdeti, es Vege.

Az Masodic paran- czolat.

Az te dwardnac Istened-
nec Neuét hiaba ne vegyed.

Az Masodic paranczo-
latba keuannya Isten mi-
tülön, az ő fenséges Ne-
ueuel igazan való eleser,
hogy à mi fiaiunc azt val-
lya, az míc fiuünckel hi-
fünck.

fünc. Ez dolog penip ez-
ben all fő keppen: Előfer
hogy az Isten igeie tanu-
iatában fűntelen gyakor-
lyuc magunc, Ozran ho-
gy azt mindenec előt nil-
uan valuc, az Istent min-
dennap segítsegűl hiwiűc
es minden ioteteröl őtet
di zeriűnc es ő neki halar
adgyunc.

A Z I R A S N A C T A
N V B I Z O N S A G I.

Coloss: 3. Az Istennec
befede lakiec ti bennerec
nagy bõwseguel, minden
bõlczezeguel.

Roman: 10. Ez à Hirtne-
ige

igeie kit predikallunc,
Hogy ha vallandod à te
báadal az WR lesust, es
hiended à te fiuedbe, ho-
gy az lsten ötet fel tamaz-
corra halorraibol, idu-
zúl. Mert fiwel hisűnc
az meg igazulafra, de fay-
ual resűnc vallast az id-
uössfegre.

Psal: 50. Hiwy segitse-
gűl engemet à te nyomo-
rusagodnac napian: es
meg babaditlac regedet,
es te diczoiteű engemet.

Phil: 4. Semmi dolog
felől forgalmarosoc ne le-
gyerec: Hanem minden
dolgorokban halaadassal
va-

vaio keresteknec es kő-
nyörgesteknec alrala meg
nyilarkozzanac a ti imad
sagtoc az Istennek előrré.

¶ Annac okaert verkez-
nec ez Masodic paranczo-
lat ellen, es hiabálvefnec
az Istennek Neuet, mind
azoc, valakic az Isten íge-
iet nē becűllic, az ő Ne-
uet es Igeiet az űldőzei-
nec ideieben nyiluan nem
vallyac, es mind azoc, az
kic az Isten ígeiet meg ha-
mítsitryac. Touabba, va-
lakic minden búkségekbē
az Istent erős bizodalom-
mal segítsegűl nem híw-
iac, sem az ő tūle vōtt iok
ert

ert tizta fiwból halakat
nem adnac, Es à kic az ő
Neuere eskűfne, atko-
zodnac, es azt karomlyac.
Eseleket mindnyaian az
Wr lsten meg bünteti mo-
staniual, es öröcke valo
bünteresselis.

A Z I R A S N A C T A = N V B I Z O N S A G I.

Exod: 20. Mert nem
hadgya az Wr büntetlen-
t, a ki az ő Neuert hiaba
vesi.

2. Reg: 19. Meg büntet-
te az Wr az Rapsake ka-
romlasat, hogy az wr egy
etzaka az Assyriabeli Ki-
raly

Arany Taboraba Angyala
altal, Nyoltzuan öt ezer
embert le vagta.

Mar:8. Valaki fegyven-
li engemet es az en belze-
dimer, vallani ez paraz-
na es bűnös nemzetseg
között, azt az embernek
fiás fegyvenleni fogia, mi-
koron el iőuend az ő At-
tyanac dicz ő segeben, az
bent Angyalokkal.

Az Harmadic pa-
ranczolat.

Az Önnep napot meg-
szentellyed.

Ez Harmadic paran-
czolokban keuannya lsten
az.

az külső Isteni foglalatot
tis mi rúlónc, Hogy az ün-
neper meg fentellyűnc,
melly ezkeppen lef meg.
Mikoron az Isten igeie i-
gazan tanyitatic, es ahita-
toson halgattatic, midőn
a Sacramentomockal az
WR Christushac rendele-
se ferint igazan elűnc, es
Istenes, igaz es iozan ele-
ter köuettyűc.

ARROL VALOTA
nubizonfagi á fent
Irasnac.

Az Apostoloc Czeleke-
detről valo irt könywbe
Actor: 13. ez vagyon meg

D ir

raly Taboraba Angyala
altal, Nyoltzuan öt ezer
embert le vagta.

Mar:8. Valaki fegyene-
li engemet es az en besze-
dimet, vallani ez paraz-
na es bűnös nemzetseg
között, azt az embernek
fiás fegyleneni fogia, mi-
koron el iőuend az ő At-
tyanac dicző segeben, az
fent Angyalockal.

Az Harmadic pa-
ranczolat.

Az önnep napot meg-
szentellyed.

Ez Harmadic paran-
czolatban keuannya lsten
az

az külső Isteni szolgálato-
tis mi rülőnc, Hogy az ün-
neper meg fentellyűnc,
melly ezkeppen lef meg:
Mikoron az Isten igeie i-
gazan tanyitatic, es ahita-
toson halgattatic, midőn
a Sacramentomockal az
WR Christusnac rendele-
se ferint igazan elűnc, es
Istenes, igaz es iozan ele-
tet köuettyűc.

ARROL VALOTA
nubizonfagi á fent
Irasnac.

Az Apostoloc Czeleke-
detről valo irt könywbe
Actör: 13. ez vagyon meg
D ir-

irua , Mikeppen ünne-
nap az Tõrueny es à Pro-
phetac magyazattac à
nepnec.

Ierem: 17. Szentellye-
tec meg az Szombar na-
por , mikeppen meg pa-
ranczoltam à ti Aryaitok-
nac.

Esa: 58. Ezt neuezi Iſ-
ten gyõnyõrûseges fõm-
barnac, es az igaz ünne-
p nec, Mikoron mi nem mi-
uelûnc à mi vrainkat, a-
uagy azt à mi nekûnc io-
nac tettzenec , hanem azt
à mi kedues Iſtennec elõr-
te.

¶ Annac okaert el hag-
dol-

dollac ezt 'e Paranczola-
tor mindnyaian azoc, va-
lakic ünnepe nap az lsten
igeienec halgatasat el mu-
lattyac, auagy kic hamis
Tudomanyban refesked-
nec, es azokis, a kic a Sa-
cramentomockal gyakran
nem elnec, sem az o gyer-
mekit es czeledit az lsten
igeiere nem okrattyac, es
Predikatoria nem küldic,
Mind azockal egyetem-
ben valakic az ünneper
henyeleffel, refegseguel,
es robzodassal, es egyéb
hírságos dolgokbā el köl-
tic: Etfelc el nem meñec
bűntetlen vele.

D ij

Tac

TANVBIZONSA-
GIAZ ÍRASNAC.

Numer: 15. Az Isten
halállal büntette meg az
Szombathnac meg fegő-
iet, ki czac forgartor fed-
te fel az nap.

Ierem: 17. mond az I-
sten, hogy a Szombathnac
meg fegeset, orfagoc rő-
lalaual, es varosoknac el-
pusztulalaual büntetne
meg.

Ioan: 8. A ki az Istentől
vagyon, Istennek ígeiet
halgattyá.

Esa: 30. Miert hogy ez
lget meg vraltatoc, es biz
ro

to: az vakmerő datorlag
ba, es arra ramazkodto,
Azert e:fe e gonossagto:
olly ártalmas lefen ti neke
tec, mint az magas kőfa-
lon való reppedezes, mel
mikor rőppedezni kezd,
hirtelen es veletlen le fá-
kad es el omol.

Az Negyedic pa-
ranczolat.

Tiztellyed Atyadot es A-
nyadot.

¶ Az Negyedic paran-
czolatban valasztast refen
az WR lsten, ez földön
való főmelyec között, es
nemelléknek hatalmat ad

D ij wral-

Wralkodatra, nemellyek-
nec kedig paranczol az-
zokhoz valo engedelmert.
Tehat effele főmell'ekne-
à kikre az Isten az feiedes-
lemseget, auagy raytunc-
valo wralkodast bizra,
mint Predikatornac az
Isten igeie hirdetesenec
dolgaba, Atyanac, Anya-
nyac, Előttűnc iaroknac,
Gazdanac, gazdasonnac
az ő riztekben, Sőt meg-
mind azoknakis az kiker-
kepekbe minekűnc elő-
tűnc iaroul rendelrec, en-
gedni rartozunc minden
dolgokba, valamellyec
az Isten igeienec ellene
nin-

nintsenec, annac felötte
riztelnűnc, feretnűnc es
beczűlnűnc kell őket.

A Z I R A S N A C T A
nubizonfagi.

Hebr: 13. Engedgyetec
azoknac, kic Elöttetec ia
roc tinektec, es birtokoc
alatt legyetec, merr azoc
vigyaznac az ti lelketek
ert, &c.

Matth: 22. Adgyaroc à
Czafarnac à mi az Cza
fare, es Istennece à mi Iste
ne.

Roman: 13. Minden le
lec birtoka alatt legyen à
nagy méltossagban valo

D iij

fe

feiedelmeknek, mert a te-
gede emleg nincsen egyéb-
tül, hanem az Istenül: Az
mi feiedelemsegec vagy-
nac kediglen, az Istenül
rendeltetene.

Coloss: 3. Ti fiac, enged-
gyetec az ti főleireknek
mindenekben, mert ez i-
gen kellemeres az W r Iste-
tennek, Eph:6. Ti folgac,
mindenekben engedelme-
sec legyetec azoknac, az
kic tinekrec Test ferint va-
lo wraitoc, nem czac sem-
be valo folgalattal, mint
ha embereknek igyekez-
netec magatokar kellettni,
hanem főieteknek együ-
gyü-

gyűlölegetben, az Istenül
téluen.

¶ Annac okaert igen vét
kez nec ez paranczolat el
len, mindnyaian azoc, va
lakic az ő lelki paztoro
kar, feiedelmeket, fűleie
ket, gazdaiokar, gazda
afonyokat nem bertsűllic
azokat czufollyac, felőlec
gonozt befelnec, es mar
haioc faporitalaban nem
segiric, es fűk segekben nē
raplallyac: es mind az ha
borusag inditoc, es egyéb
visfva vonoc. Ez illyete
neket kemenyē meg bűn
teri az WR Isten.

D v

Ta

TANVBIZONYSA-
gi az Irasnac.

Luc: 10. Az ki riteket
meg vral, engemet vral
meg, es à ki engemet meg
vral, meg vrallya azt à ki
engemet el boczatott.

Roman: 13. Annac oka-
ert valaki ellene all à feie-
delemnec, az lsten rende-
lesenec all ellene: Az ki
kediglen ellene allnac, õ
magoknac karhozatott
nyernec.

Deuter: 21. Az fülöc el-
len valo engederlen segec
à fiaknac, halallal bűntet-
teric meg.

Nu=

Numer: 16. Az töld fel
nyiruan az ő faiat, el nye-
le à haborusag ferzöket:
Chorer, Dathant, es Abi-
ramot, minden hozzaio-
c tarto zoual egyetembe.

Az Oetodic paran-
czolat.

¶ Ne ölly.

Ez paranczolarban ke-
uannya lsten, Hogy fele-
baratunknac Testet meg
ne sęrczűnc, mi magunc
senkin bořur ne allyunc,
hanem meg ellensegűnk-
uelis iol regyűnc, ne ha-
ragoskodgyunc, ne iregy-
kedgyűnc le gyűlölked-
D vi gyűnc.

gyunc, hanem örömet
meg bekellyűnc azokkal,
a kikül meg bantattunc,
az minr Christus Wrunc
ez paranczolatot önne
maga magyarazza, Mat
thai 5. Fenyegeten azo
kat öröc karhozattal, az
kic ezt nem rellyesiric, &c.
Azonkeppen fent Palis,
Galat: 5.

Genes: 9. Ezt mondgya
Isten: Az ki ember v^{er}t
ki ont, annac v^{er}e ismet
ember altal ki ontassac.
¶ Isten kedig a feiedelmec
a'ral, valo emberi öles ki
valasztatic, melly tör ueny
ferint Isteñec hagyasabol
melran fokott lenni.

Roman: 13. Mert az fe-
iedelem nem hiaba vitéli a
Tört, mert Istennek szol-
gaia, bofu allo az bunte-
telre annac, ki gonozt cze-
lekedendic, &c.

Az Hatodic paran-
czolat .

¶ Ne paraznalkodgyal.

Ez paranczolat által e-
rősi Isten az Hazaifagor,
es tiltya egyéb minden fe-
le közesűlest, es buia riz-
talanfagor, akar gondo-
latinkból, es akar fonk-
ból, es magunc vifelef-
ből, auagy tielekedetink-
ből farmazot es leendöt :

D viij az

az mint ezt CHRISTVS
őnen maga magyarázza,
Matth: 5. Valaki feleba-
rattyá feleségere nézendi
gonof keuanlagbol, im-
maran hazassag töresne-
bűneben leledzet ő vele,
az ő fiueben. Meg bűn-
teri kediglen az WR Isten
ez paransolatnac meg fe-
gőt az öröcke es idő fe-
rint valo bűnteresselis.

AZ IRASNAC TA-
nubizonfagi.

1. Corinth: 6. Sem a pa-
raznalkodoc, sem baluan-
imadoc, sem hazassag rő-
rőc, &c. az Istennek oi fa-
ga-

ganac örökös nem lez-
nec.

Hebr: 13. Az paraznal-
kodokat es a hazassag tö-
röket, az Isten meg fogja
ítelni.

¶ Ez bűnert az WR Is-
ten ez vilagot özön viz-
zel el vezette, Gen: 6.

Azonkeppen Sodomát
es Gomorrat kenyőves
tűzzel, Gen: 19.

Beniaminnac czac nem
egeß Agazattyá egy ber-
mind, egy nap, tegyuer
miatt el veset, Iudic: 19.

Ez fele bűnre nagy sok
for rőttenetes oltori es rí-
pasi Istennek köuerközre-

az

Az vndoklagban heuerő
emberekre, es paraznasag
ual rakua soc orfagokra
a mint ezt ez vilagon tör
tint dolgokrol valo Chro
nikac bizonitryac.

Az Heredic paranc
zolat.

¶ Ne orozz.

Iten ez paranczolatban
olalmazza az lsten ez vi
lagi marhankat, hogy ki
ki rizteffeges es emberfe
ges keresettel ellyen, es az
bol az fűkölkedőnekis
rezt regye, Es mas ember
marhaianac beker had
gya, azt ő tūle se alnok
saga

lagual, te erö hatalommal
el ne idegenitse, Tilt az
fösueny seget es az vsorar,
minden patuarkodast, es
az el adasban s' vęuesben
valo minden czalardsa-
gor: Valakic kedig ezt
nem kőuetic, azokat meg
fogia lsten bünterni mind
lelec s' mind rest ferint.

A Z I R A S N A C T A =
N V B I Z O N S A G I.

I. *Corinth*: 6. Sem az ora-
uoc, sem a fösuenyec, sem
a koborloc, az lsten nec ora-
saganac örökös nem lef-
nec.

I. *Timoth*: 6. A kic meg
akar=

¶ Akarnac kызdagulni, ki-
firretbe es nec, es törbe, es
loc balgarag es artalmas
hiaba valo keuanfagok-
ba, mellyec az embereket
halalra es vefedelemre sil-
lyezt nec.

¶ Az WR Isten is kedig
à fősuenyseget, az vsorat,
à paruarkodast, es az ha-
missan gyűytet marhat,
minden ez idő ferint va-
lo atoknac alaia verette,
hogy ezek nec senki soka-
ig hasznat nem veheti, az
mint ezt sem latomast va-
lo mindenap esendő dol-
goc bizonittyac, es à köz
befedekis: Az hamissan
ke-

kerelett marhanac, hamis
kereseti, vögge ki tudo-
dic. Agebül keresett mar-
hanac, agebül kell vesni.

Abacuc 3. Iay annac, az
ki az ő iofagat idegen io-
faggal őregbiti, vallyon
meddig tart az? Es sarral
terheli őnnen magat, &c.
Iay annac, à ki fősuenyül
gyűyt, az őnnen hazanac
gyalazattyara, &c. Iay
annac à ki à varost verrel
epiti, es hamissaggal ke-
biti azt.

Psal: 39. Mindnyan az
emberec ollyanoc mint
semmi, es előb előb men-
nec mint az arnyec: Melf
hía-

hiaba forgalmatoskod-
nac: igen gyűrtic: de nem
rudgyackinec.

Az Nyoltzadic pa-
ranczolat.

¶ Ne mondgy felebara-
tod ellen hamis tanusagot.

Ez paranczolatban pa-
ranczollya Isten minden
retouazas nekül valo igaz
mondast, minden dolga-
inkban, es tilrya minden
czalardfagor es hazugfa-
got: Fő keppen kedig ke-
uánya ackor az igaz mon-
dast rülönc, mikor à Tör-
ueny előtt tanusagot kell
mondanunc, Hogy az Bi-
rac

rac meg czalatuan hamis
tanusag retelűnc alral, ha-
mis íreleret ne tegyenec.
Valaki ez paranczolat el-
len verkezend, átfűle em-
ber bűnterlen nem ma-
rad.

Arrol valo Tanubi-
zonfagi az irasnac,

Ephes: 4. Annac okaert
a hamis befűeder el hagy-
uan, ki ki igazat folyon
az ő felebarattyaua, mert
egy mas között valo rag-
iai vagyunc.

Ioan: 8. Az hazugsag
ördűgrűl vagyon. Az I-
gassag kedig lűtentűl, Io-
an: 14. Pro

Prouerb: 19. Az hamis-
tanu, nem marad büntet-
len: Es az kí batorlagua
hazud, el vész.

Az Kilentzedic pa-
ranczolat.

¶ Ne keuannyad feleba-
ratodnac házat.

Az Tizedic paran-
czolat,

¶ Ne keuannyad feleba-
ratodnac Feleseget, se szol-
gait, se szolgáló leanyat, se
őkröt, se szamarat, es min-
denét, à mi őue.

Ez vtolso két paran-
czolatban, az több paran-
czo-

czolatoc ismer elo samial
rarnac es meg magyaraz-
rarnac, Mert az lsten azt
ielenti azokban, melly i-
gen gonos legyen az mi-
romlor termeserunc, Ho-
gy nem czac a kulső fem-
latomast valo czelekeden-
dō gonossagoc, bűn legy-
en: hanem meg az belső
gonos vagyodasinkis, go-
nos indulatinc es keuan-
saginc, a kikert lsten fin-
ten vgy meg bűntet ben-
nunc, mint igaz az kulső
es nyilván valo meg cze-
lekedett bűnökert.

AZ IRASNACTA-
NVBIZONSAGI.

Roman:7. Az gonof ke-
uanfagor sem tudtam vol-
na, ha az Tõrueny ezt nõ
mondorra volna: Gonof
keuanfag benned ne le-
gyen.

Ismer, azert neuezi az
fent Pal Apostol azon Re-
feben, az Tõruent lelki-
nec, es õ magat testinec,
es bûn ala arron el adar-
tatnac, ki azt †nem tudna
à mit miuelne, mert nem
azt miuelne à mit akarna,
hanem az mit gyûlölné,
azt tenne. *Aliás, †nem di-
czerne.*

SVMMAIA MIND
è paranczolatoknac.

Matth: 22. Szeressed a
te Wradat Istenedet tel-
lyes fiuedből, tellyes lel-
kedből, es tellyes elmed-
ből, ez az Első es nagyob
paranczolat. Az Malodic
kedíglē hasonlatos ehöz.
Szeressed a te felebarato-
dat mint teñen magadat.
Ez két paranczolatban
fűg az egesz Törüeny es a
Prophetac.

Matth: 7. Valamiket a-
karcot hogy az emberek
regyenec ti veletec, azono-
kat regyetec tijs ő velec:
Ez a Törüennec es a Pro-
phetac irasanac be tellye-
sítetse.

E A

VI.

AZ BŰNBOCZA-
NATROL: MIKEPPEN
igazullyon meg az
ember Istenec
előtte.

AZ bűnös Ember,
az ő bűneinek bocza-
nattyar czac egyedül az
I E S V S Christusban az
Istennec egyetlen egy Fia-
ban való Hít által nyeri
meg, ingyen, az ő io ked-
veből, s nem az őnne io
Czelekedetiuel auagy er-
demeuel, Hanem az egy
Közbe iaro I E S V S Chri-
stus

stus kedueiert, ki mi eröt-
tunc Aldozať lön, es v-
gyan ő Engeztelönkis, bi-
zonnyal el vesűc az bűn
boczanator. Esez e Vi-
gazralast az mi bűnűnc bo-
czanattyarol, őnnen maga
az Isten Fia őnti a mi fi-
uűnkbe az őruendetes E-
uangeliomnac predikal-
lafa altal, ha azt el híűc,
Ki ragad bennűnc az po-
kolnac iszonyu es rőttenetes
rőttegeleűből, es ad mi ne-
kűnc az ő fent Lelket, ho-
gy fiuűnc őruendezzen
es edeskedgyec az Istenbű,
es az WRCHRISTUSnac
gassagais mi nekűnc ru-

E ij lay

laydonitaric, hogy ő al-
a keduebe vagyunc lsten
nec, ezért: hogy az ő en-
gedelmessége es kiny fen-
uedese, erötrunc valo ele-
gedendö fizetes, es ő az En-
geztelö is az Atyanal, ki-
nec kedueiert mi igazac
es örökös vagyunc az ő
röc bodogsagnac, hogy
ha ő benne hisűnc.

ARROL VALO TAN-
nubizonsagi âfent
Irasnac,

Aktor: 10. Ez W r Chris-
tusrol Tanubizonysagot
tes nec mindē Prophetac,
hogy valaki ő benne his-
end,

end, büneí nec boczanar-
tyar vegye, az ő Neuene-
altala.

Roman: 3. Meg igazul-
tatunc kédiglen ingyen,
az Isten keduenec altala, a
valtság által, melly az Ie-
sus Christusban vagyon,
kit az Isten elő adamine-
kűnc engeztelőül, Hitne-
altala, az ő vereben.

Roman: 5. Annac oka-
err meg igazultatuan mi-
az hitből, bekeşegűnc va-
gyon az Istenuel, az mi-
Wrunc I E S V S Christu-
nac altala, kinec altalais-
be ferkezesűnc vagyon
hit által, ez kegyelemhöz.
E in melly-

mellyben allunc, es dicső
kedűnc é remenſeg alatt,
hogy az Iſteni dicsőſeg-
ben reſeſec fogunc lenni.

Roman: 3. Az Igaffag
kedig, melly az Iſtennek es
lőtte foganatos, az Ieſus
Chriſtusban valo Hirnek
altala iő mindenekhöz,
es mindenekre à kic hiſ-
nec.

Ioan: 1. Valamenyin ke-
dig őtet be fogadac, azok
nac hatalmar ada Iſtennek
faiua valo letekre, kic az
ő Neueben hiſnec.

Ioan: 3. Senki Meny-
orſagba fel nem megyen,
hanem az ki Menyorſag-
bol

bol izallor ie, tudni illic,
az Ember nec fia, ki Meny
orſagban vagyon. Es mi-
keppen Moyſes à pufzta-
ban à Kigyot fel emele, A-
zonkeppen az Ember nec
fianakis kell fel emeltetni,
hogy mindnyaian à kic ő
benne hiſnec, el ne veſſe-
nec, hanem ő rőc gleret le-
gyen. Vgy ſerete az Iſten
ez vilagot, hogy az ő eg-
gyetlen egy Fiat adna é-
rőtte, hogy mindnyaian à
kic ő benne hiſnec, el ne
veſſenec, hanem az ő rőc
gleret birianac. Iſmet: Az
ki ő benne hiſen, az, meg
nem írelteric, à ki kedigle-
E iiii nem

nem hiszen, az, imar meg
iteltetett, Mert nem hitt
az. Istennec egyetlen egy
Fianac Neueben. Ismer:
Az ki à Fiuban hiszen, ana
nac öröc életre vagyon. A
ki kediglen nem hiszen az
Fiunac, meg nem laitya
az életet, hanem az Isten
nec haragia marad ő ray
ta.

Ephes: 2. Mert Kedw
ből iduözültetec meg, az
Hir nec általa, es ez nem ri
magatoktól vagyon, Isten
nec aiandeka az, nem à io
czelekedetek nec általa, ho
gy valaki ne diczőked
gyec.

Phil:

Philipp: 3. Mindeneket
karnac es ganeínac aleitoc
hogy az Christust meg
nyeriem, es hogy ő benne
talalrassam, hogy az en
meg igazulasom ne legyē
à Törvényből, hanem olf
ki à Christusban valo hit-
nec alrala vagyon, tudni
illic, olly igassagom, az
melly igassag litentül az
Hitnec tulay donitarie.

Osæ 2. Az Hitben ma-
gammac iegyezlec rege-
det.

Mar: 16. A ki hisen es
meg kereszrelkedic, az
iduözül.

¶ Az à Hit kedíg, kinec

E v

al-

altala az Ember bűne bor-
szanarrayat nyeri, uē czac
az Euangelionnac Histo-
ria ferint valo tudala az
uagy értése, Hanem vgyā
valóságos es erős fiwbeli
bizodalom a I E S V S Chri-
stusba istennec egy Fiaba.
az mi Közbe iaronkba es
Engeszrelőnkbe : Hogy
czac ő erőtte, es ő altala
vagyon bűnűnc borsanar-
rya, a Kegyelem es az Id-
uóssag. Ez é Hir befog-
lal minden Agazatit az
Kereztyeni hitnec, es igaz-
Paazonokat, Es vgyan ő
maga az valóságos bizo-
nyosság, melly lemmibe
nem

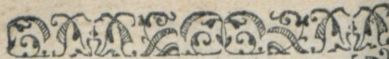
nem kepelkedhet, es meli
az Istenec fent Fia által.
az Arya Istenhöz bator-
sággal folyamic.

BIZONYSAGI AZ
Irasnac,

Hebr: 11. Az Hír az, bi-
zonyos varasa annac, az
mit remenlünk: es nem ke-
telkedni azban a mit nem
latunc.

Ephes: 3. Az Christus
által vagyon mi nekünk
batorságunc, es bizoda-
lommal valo hozza be fér-
kezésünk, melly az ő ben-
ne valo Hítnec általa va-
gyon.

E vi Ro=

Roman: 5. Annac okaert
meg igazultatuan az Hit-
ből, bekefegűnc vagyon
az Istennek, az mi Wrunc
I E S V S Christuſnac alta-
la.

Roman: 4. Az Abraham
nē kerelkedett az Istennek
igeretibe, hanem erős let-
uen az hitben, tizteſseget
tőn az Istennek, bizonyal-
tuduan, hogy valamir i-
ger az Isten, azt beiste-
lyeſt heri, azért az (à Hit)
igaffagul tulaydonitarc
ő neki.

1. Ioan: 5. Minden à mi
Istenrűl ſűlerett, meg győ-
zi ez vilagot, Es ez à győ-
ze-

zedelem, az meliy meg
győze ez vilagot; tudni
illic, az mi hitűnc: Ki
czoda kediglen à ki meg
győze ez vilagot, hanem
az ki hiszi, Hogy à Iesus
Istennec Fia:

VII.

AZ MI KERESZ-
TYENI HIT ŰNKNEC
Agazatirol.

HÍSEC ISTENBE
Mindenható Atya-
ba, Menynec es Földnec
Teremtőiebe. Es à IESVS
Christusba, az ő egyetlen
egy Fiaba, mi Wrunkba.

E vii ki

ki rogantatott fent Lelek-
rül, bűletett fűz Mariatul,
kint fenuedett Pontius Pi-
latus alatt, meg sebitert,
meg hala es el remette-
tett. Ala fallor pokolra,
harmad napon fel tama-
da halorraibol, Menybe-
ment, űl az Mindenható
Arya Istennec iobia felől,
Onnan el iőuendő irelni,
az eleueneker es à halor-
takar. Hisec à fent L E-
L E K B E, Egy Kereztyeni
Anya fent Egyházat, az
Szenteknec Egyesseget.
Bűnőknec boczanatot,
Testnec fel tamadasat, es
az örőc életet, Amen. Hi-

HITUNK NECRO-
uid Magyarazattya.

* *

¶ Hísec hogy ezac egy
Isten, es HAROM kü-
lömbező főmely vagyón,
tudni illic, az Atya Isten,
a Fiu Isten, s a fent Lelec
Isten, Egyenlőkeppē Min-
denharo, öröc, valóságos,
Igaz es Irgalmas Isten.
Kinec altaia en, minden
egyeb teremtet allato-
kal egyetembe, teremte-
rem, kitül ez mai napis a-
zokkal a teremtet állatokal
egyetembe, el raplalta-
tom, el eltetterem, es min-
den

den gonoztul oltalmaz-
tarom.

Touabba hísec, Hogy
à I E S V S C H R I S T V S bi-
zony I S T E N es bizony
Emberis legyen, Kí min-
ket, el vesett es el karho-
zott embereket, az ő fo-
gantatásának, búleresének,
kinyűenedésének es ha-
lalanak, őruendős Fel-
tamatásának es Menybe-
menésének, es az ő tellyes
Engedelmenec általa, az
haláltul, őrdögűl, pokol-
tul, es az őrc karhoza-
tul megűabadított, es a-
zoknak mindnyáian vala-
kic ő benne híűnec, Isten
előtt

előtt való kedues es togar-
natos Igassagor es öröc e-
leter nyert es szerzett.

Vrolfor kedig hísec,
Hogy à fent **LELEC** az
Arya Istentül es az Fiu Is-
tentől farmazic es el bo-
czarratic, az emberek fi-
uenec meg vilagositasara,
Hogy az Istent igazā meg-
esmerienec, benne bizza-
nac, öret segítsegül híwia-
nac, es ő neki halat adhaf-
sanac, Melly fent **Lelec** az
Anyafent Egyhazbā va-
lo Tízret igazgattyā, ben-
nünker fenteli, es minden
haboruinkban erősi es
batorittyā.

Hi-

Hifec az fenteknec E-
gyessegetis, bűnők nec bo-
czanatott, Testnec fel ra-
madasat, es az öröc ele-
ret.

¶ Erről valo Tanubizon-
sagit az szent Irasnac, Meg-
találad az Első Tzickelbe,
melly szol az Istenről: Es
az Eün boczanatrol valo
Tzickelbeis, ott meg keres-
hedd.

AZ EVANGELIOM
nac Sumaia es Gyökere.

¶ Vgy ferette ISTEEN
ez Vilàgor, Hogy az ő es-
gyetlen egy Fiat adna é-
rőtte, Hogy minden à ki
ő

o benne hisen ei ne veh-
fen, hanem öröc clete le-
gyen, Ioan: 3.

Bizony a befed, es min-
den keppen mēto a be ve-
telre: HOGY AZ IESVS
CHRISTVS EZ VI-
LAGRA IÖTI, AZ BÜ-
NÖSEKNEC IDVÖSSE-
GERE: Kic közzül, Első
en vagyoc.

De azért nyeręc Irgal-
massagot, Hogy en ben-
nem előfer meg mutatna
az IESVS CHRISTVS
minden Kegyelmesseget.
Hogy nyilván valo pelda
legyec azoknac az öröc
cletre, kic iöuendöre hin-
ne

nenec ő benne. Az isten-
nec kedig az ő őcke valo
Királynacki halhatatlan,
larhatatlan, es egyedül
bólt, Tízreleg es Dirső-
leg adassac, mind ő őc-
kőn ő őcke, Amen. I. Ti-
moth: I.

VIII.

AZ IO CZELEKE- DEIEKRŐL.

NOHA mi minden
érdeműnc nekül, Ke-
gyelemből, az IESVS
Christusban valo Hírnec
alrala, Igazzà es iambor-
rà lefűnc Istennek elötte.
Mind

Mind az által búkség, ho-
gy istenesen, sentül es iam
borul ellyűnc, Mert az
igaz Hit nints külső gyű-
mölts nekűl, es el titkol-
hataclan ő magaban.

† az az, Az igaz Hit, mi-
koron egy elsőbe titkon győ-
kret vet az embernek szue-
ben, ottan mindgyart fel m-
dittyá az embert ijtűes, i-
gaz, iozan es mertekletes
eletre, es egyéb io czeleke-
detekre, kic által az ő ma-
ga ielen valo voltarol az
emberbe, ielt ád: es így nem
titkoltathattatic el.

Miczoda io Czeleke-
de-

deteket kell tehát mi-
uelnűnc?

¶ Azokat, az kiket Isten az Tíz paranczolatban mi nekűnc előnkbe adgya, es czelekedni paranczolja, Az Tíz parancsolaris kedig igaz értelem ferint ranyitalfec es magyaráztassac, az mint azokat őnnen maga az WR CHRISTVS, es az ő Apostoli sokszor magyarázzac.

TANVBIZONYSA-
gi az Irafnac.

Deuter: 12. Mindene-
ket az mellyeket ti nekre
pa-

paranczoloc, meg tartla-
toc; hogy az berint czele-
kedgyetec, semmit hoz-
za le tegyerec, es azbol se-
vegyetec semmit el.

Luc: 1. Hogy az mi el-
lensegünknek kezéből ki-
abadultatuan, felelem-
nekül szolgálanc ő neki,
életünknek minden ideje-
ben, fentsegeben es igaz-
ságban, az melly kedues
ő előtt.

Numer: 15. Emlekezze-
tec meg az WRNAC min-
den paranczolatiról, es te-
gyetec azokat, hogy az ti-
bíueiteknek tettelet ne te-
gyetec, (auagy à sçrint ne
itel-

itellyetec,) le az ti hemel-
tek nec vianna ne paraz-
nalkod gyaroc, Azert kell
minden paranczolatimrol
gondolkodnotoc es azo-
kar rennerec, es fentę len-
nerec à ti lstenetek nec.

Ioan: 15. Ha az en pa-
ranczolatimat tartand-
gyaroc, az en fterelmem-
ben maradtoc meg.

¶ Minden czelekedete-
kedig, valamellyeket az
ember ec őnen magoktul
el gondoltac, akar melly
igen ioknac, hafno oknac
es fentsegeseknek tessene-
kis azoc ez világ előrr: az
WR Christustul mind
meg

meg vertetnec, es haszn=

talannac íteltetnec. Luc: 17.

Bizonfagi arrol á fent
Irasnac.

Matth: 15. Hiaba rí=

telnec engemer, miért ho=

gy olly tanuságokra ra=

nyítanac, mellyec az em=

bereknec ferzeli.

Ísmet, Minden planta=

las gyökereftül ki faggar=

ratic, mellyet az en Men=

nyei Aryam nem plantalt.

Hadgyatoc el őket, mert

vakoc ezec, es vakoknac

vezéri. Mikoron kedíglé

egy vac à másiknac veze=

re leend, mind ketren az

F ve=

verembe elnec.

¶ Nem nyernec kedig
es nem erdemlenec, sem
azoc à iö czelekedetec az
mellyeket lsten ö maga pa
anrsoltaís, (menyiucl in-
kab nem érdemelhetic azoc
à czelekedetec, à kiker az
emberec az önnen magoc
ahítatossagokbol el gon-
doltac,) à mellyec az Hit
előtt iarnac, sem azoc az
kic az hittel együtt iö nec,
sem azoc à kic az igaz Hit
tet köuetic, à bün bocza-
nator, sem az öröc cletet.

AZ IRASNACTA

NVBIZONSAGI.

Luc:

Luc: 17. Mikoron meg-
teendítec mindeneker, az
mellécti nektec meg vad-
nac parantsolua, ezt mon-
gyatoc: Ha fontalan szol-
gac vagyunc, azt tettú-
meg az miuel tartozrunc.

Esa: 64. Mindnyaian
ollyanoc vagyunc, mint
a tiztatalanoc, es minden
mi igazsagunc ollyā, mint
a fertelmes ruha.

Psal: 143. Ne törüeny-
kedgyel az te fogaddal:
Mert te előtred egy elő-
ember sem igaz.

L. Corinth: 4. Az en lel-
ki esmeretem iemmibe ne-
vadol engemet, de enne-

F ij alta-

altala meg nem igazultat-
tam.

Tit: 3. Nem az meg i-
gazulalnac Czelekederi-
ert, mellyeket mi refün-
vala, hanem az ő irgal-
massaga ferint iduözite-
minket.

Roman: 4. Hogy ha A-
braham io czelekederek-
nec altala meg igazult, te-
hát vagyon dicző kedese:
de nem lsten előtt.

Galat: 2. Annac okaert
az Törüennec czelekede-
ri által, egy test sem íga-
zul meg.

Ílmet, Mert ha à Tör-
üennec altala vagyon az
meg

Meg igazulas, tenar az
CHRISTVS hiaba holt
meg.

Miczoda adgyon okot
kedig minékunc â io
Czelekedetekre?

¶ Előfer az Istenec pa-
ranczolatya; Mert az I-
sten iambor es istenes ele-
ter keuan mi tülönc.

Arrol valo Tanubi-
zonfagi az irasnac,

Roman: 6. Az Christus-
nac halalaba kereztelked-
tunc meg, annac okaert el-
temertettunc ő vele egye-
tembe az Kereztsegnec

F ij alta-

altala, mikeppen kedig a
CHRISTVS fel tamazta-
tott halottaibol, az Arya
Istennec felseges voltanac
altala, azonkeppen mijs
wy életben iariunc.

Ismet, Az mi régi em-
berünc ő vele egyetembe-
meg feshítessec, többbe ne-
bolgallyunc az bűnnec,
hanem meg halpűnc añac,
es ellyűnc az Istennec, ne-
wralkodgyec à bűn à mi
halando testűnkben, es ne-
adgyuc az mi ragainkat
fegyuerül à hamissagnac,
hanem az Igassagnac.

Roman: 8. Adossac va-
gyunc, nem az Testnec,
hogy

hogy tett berint ellyunc.

1. Theſſal: 4. Mert ez
az Iſtennec akarattyá, az
ti bentsleges életetec.

¶ Maſodfor, Okor ad-
gyanac es fel inditsanac
bennunc az iſtenesen es
iamborul valo eſetre, Az
Iſtennec nagy ſoc io tete-
meni, à kiker ő minekunc
mind à teremtesben es az
el tartasban, kiualtkeppē
kedig azoc, az mellyeket
az mi meg valt ſagunkbā
à I E S V S Chriſtusnac al-
tala raytunc meg mutat-
ta. Ezeknec vgyan valo-
ba fel kellene inditani
bennunket, hogy minden

F iij for

Elizorgalmatollagual es i-
gyekezettel à mi tellyes e-
rünkert az ő akarattya es
paranczolattya ferint vi-
elnenc, hogy az által az
ő fent Neue dítserternec-
es egyebekis à mi Kereb-
tyeni magunc viselesnec-
altala, az istennec igaz el-
mererire inditassanac, es
iussanac.

ARROL VALOTA
nubizonfagi á fent
Irasnac.

Phil: 1. Czac ellyetec
vgy emberek közt, à mint
az CHRISTVS Euange-
liomahoz illic.

Mar.

Matth: 5. Ekeppen vi-
lagoskodgyec à ri vilago-
sagtokis embereknek elöt-
te, hogy lassac à ri io Cze-
lekedeteket, es diczeriec à
ti Atyatokat, ki Meñyek-
ben vagyon.

1. Corinth: 10. Annac-
okaert akar egyetec, es a-
kar igyaroc, es akar mi-
tegyetec, mindeneket az
Istennec ríztességere miel-
lyetec, Ne legyetec botran-
kosafokra se à Sidoknac,
se à Görögöknek, se az Is-
ten Egyházabelieknek, mi-
keppen en mindenkeppē
mindeneknek magamot
kellerem, es nem keresem

F v az

az en tulay dō hafnomat,
hanem sokaknac hafnar,
hogy idu őzüllyenec.

¶ Harmadfor az Bün-
retes, Mert az WR Isten
az bünben előker meg a-
karia büntetni, mind rest
fériut valo bünteressel, es
mind az öröcke valoual-
is, Es az ő fent lgeiet fent
Lelket, es minden aiande-
kat ismer el akaria venni
azoktul.

TANVBIZONSA-
GIAZ IRASNAC.

Exod: 20. Mert en ke-
meny bosu allo Isten va-
gyoc, az ki meg keresem
az.

az Aryaknac hamillagar
à fiakon, Harmad es Ne-
gy ed iziglen kic enges-
mer gyűlölnec

1. *Corinth: 6.* Ne reue-
pégierec, mert sem à paraz-
naikodoc, sem à baluany-
imadoc, sem hazassag tö-
rőc, sem kic à nema bűn-
ben elnec, sem kic à firfi-
akual szerköznec, sem az-
oruoc, sem à fősuenyec,
sem az refegesec, sem az
arkozodoc, sem à kobor-
loc, az Isten nec orfagana-
örökös nem les nec.

Roman: 8. Mert ha rest-
erint elendeterc, meg hal-
toc.

F vi

Rom:

Roman: 6. Mert a bűn-
nec Soldgya a Halal.

Matth: 21. Gonoszul
vezriel (é gonosz; teuó em-
bereket,) es az ő földjiet e-
gyéb miuesec kezébe ad-
gya, kic ő neki az földönec
hasznat io ideiekort ad-
nac.

I D E valoc minden fe-
nyegeresec es soc fele ez vi-
lagon a bűn miat valo esett
czapasokrol Historiai, az
kic mind az Isten ígeiebe,
es mind aznac kiuüle be-
vadnac foglalua, es mind
az mindennapi sem laro-
mast valo esetekis, Mint
az özön viz, Sodomabe-
liec

liec veszedelme, az Ægyptus-
belieken valo esett soc-
zapasoc, az Babyloniai
foglag, az rőttenetes Ieru-
salem városanac el ron-
ta, es egyéb nagy haboru-
tamadaloc, es Magyar s-
Nemet orfagbā valo &c.
mindenāpi hadakozasoc,
es fokas kiuul valo esme-
retlen betegsegec, dög ha-
laloc, dragasagoc, &c.
Mind effele bünteteseket
mi magunc hozzuc ma-
gunkra, az mi istentelen
életünckel.

¶ Negyedfer, Ho gy
mi nekünk az Isten az mi
istenes életünket bõw al-

F vñ das-

daissal meg teríti, noha o
minekűnc minden őrde-
műnc nekűl az őrőc őreret
czac az ő io Kedueből a-
iandekon adgya, a Chri-
stusban való Hírnec alra-
la.

A Z I R A S N A C T A-
N V B I Z O N S A G I.

Matth: 10. Valaki egy
pohar hideg vízer adand
innya az en kisdéd tanít-
uánim között valamel-
liknec, nem egyéb new
alatt, hanem czac hogy
ennekem tanítuanyom
legyen, Bizony mondom
tinektec, el nem vezti io-
uen.

uendöre az ő iuralma.

Deuteron: 38. Igeri Isten minden fele aldomast azokna, valakic az ő fuanac engedic, es az ő paranczolatit őrizic. Amint a Negyedic paranczolatnac aldasais igerreret.

Luc: 6. Adgyatoc, es ti nektek is adaric.

Mint kedue'het Isten a mi io Czelekedetunket, ha mi mindnyaian meg ez életben leuen, a bunt es nagy erőtlenséget viselünk raytunc?

Az.

Az io Czelekederec,
keduefec Istennel, à Chris-
tus Iesusban valo Hit al-
tal. Mert erössen hinned
kell, Hogy Isten az te fer-
geny s' nyauaiyas főme-
lyeder, Kegyelemből az
WR CHRISTVS kedue-
ert az te erdemed nekül
hozza fogadta, az Hit al-
tal, es hogy az à te főme-
lyed így igazult meg: az
az, Istennec Keduebe le-
gyen, az WR Christusert.
Annac okaert azoc az io
Czelekederec, mellyec az
igaz Hitből lesnec, noha
az Menyorságot nem er-
demlenec, mind az által
Isten-

Istennel igen keduelec es
kellemerelec.

BIZONYSAGI AZ
Irasnac,

1. Pet: 2. Lelki aldoza-
tokat aldozzaroc, mellyec
kellemerelec az Istennec
az I E S V S Christusnac ala-
rala.

Hebr: 13. Annac okaert
ő altala aldozzunc dicze-
ret nec aldozzarjat az Is-
tennec mindenkoron; az
az, à mi aiakinknac gyü-
möltsit, mellyekuel az ő
Neuet vallyuc.

Roman: 12. Annac oka-
ert aryamfai intectireket
az

az Istennek irgalmassága-
nat általa, hogy adgyaroc-
ká ti testeteket aldozárul,
melly elő, fent, es Istennek
kellemetes legyen, mely
legyen á ti okos Isteni böl-
galatoroc.

Roman: 14. Mert vala-
mi hitből nintsen, bűn az.
Annac okaert á mi az hit-
ből vagyon, igaz az.

Ephes: 2. Mert ő terem-
tett allatí vagyunc, terem-
tetuen á CHRISTVS Ie-
susban, io Czelekedetek-
re, mellyekre minker az
Isten elől meg kéfire, ho-
gy azokban élnenc.

Egy

IX.

EGYNIHÁNELES
SZ. IRASBELI OKTA-
to Tanusagoc : Kic al-
tal minden Rendbeliec
az Ő Tíztec ferint va-
lo Istenes életre in-
tetnec

A PISPEKEKNEC
Plebanosoknac es Pre-
dikatoroknac valo
Okratafi.

AZ Pispóknec fegy-
heretlennec kell len-
ni, ki egy felesegnec le-
gyen ferie, Vigyazo, lo-
zan.

zan, io erkölczü, ballasa
do, tanusága do, mint le-
tenne dolgosa, nem kell
refegesne lenni, nem ver-
senyesne, nem ektelen ke-
reskedes üzőne. Hanem
felidne, nem viaskodo-
nac, nem fősuennec, ki az
ő hazaiol tudgya birni,
kinec engedelmes gyer-
meki legyenec, minden
beczülettel, ki whonnan
tamador ne legyen, es ki
erőssen meg rarcza à hiw-
seges befedet, ki (egye-
beket iora) tanyirhassa, es
erős legyen az iduősse-
ges Tanusagnac alrala va-
lo intesbe, es meg győz-
hes-

helle az ellenkedőket, 1.

Timoth: 3. Tit: 1.

Miuel tartozzanac az
Halgatoc az ő lelki
gond viselőieknek?

¶ Egyerec es igyatoc, à
mit azoc adnac, Mert mel
to az Míues az ő bérere,
Luc: 10.

Az Wris eckeppen fere-
ze: Hogy à kic az Euan-
geliomor hirdetic, az E-
uangeliombol ellyenec,
1. Corinth: 9.

Az ki Isteni befeduel
tanyitatic kedig, részt te-
gyen mindē marhaiabol
annac, à ki őtet tanyitrya:
Ne

Ne teuelegieretec, az Isten
nem engedi magat meg
zúfolnia. Galat: 6.

A Veneke, à kic iol via
fel nec gondot, két feres riz
tellegre méltoknac rarcza
to: kiualtkeppen, à kic az
(Isten) Igeienec hirderefe-
ben es tanyitasaban mun-
kalkodnac, Mert ezt mon-
gya az iras: Az nyomtaro
ökör nec faiat, be ne köf-
sed, Deuter: 25. 1. Tim: 5.

Kerunc kediglen ritte-
ket atyamfai, hogy esme-
retetekben legyenec azoc,
kic munkalodnac ti kö-
zöttetec, es kic előttetec
iaroc az W R Istenben, es

ra-

tanyitnac titeket, hogy a-
zokat nagy tizteſſegben
tarczatoz, bereternece alra-
la, es hogy az ő munka-
iokert bekeſegre legyen
ő velec, 1. Theſſal: 5.

Engedgyetec azoknac,
kic előtterece iarece ti nek-
tec, es birtokoc alatt legye-
tec, mert azoc vigyaznac
a ti lelkeretekert: Mint kiki-
nec ſamor kell adni: hogy
ő örömmel iarianac el ezek-
ben, es nem gonof ked-
uel, Mert ez haſnalarlan
tinektece, Hebr: 13.

Ez Vilagi Feiedel-
meknec,

Ez.

Ezokaert ti Kiralyo-
ertsetec: esti Birac ez föld-
den tanullyaroc. Szol-
gallyaroc az Wrnac fele-
lemmel: es öruendezzetec
rezketessel, Psal: 2.

Tauozzaroc el az go-
noztul, tanullyaroc ior-
tenni, keressetec az igassa-
got, segitsetec meg a nyo-
morultat, tegyetec igazat
az áruanac, es el igazitsa-
toc az özüegynec igyet,
Esa: 1.

Szeressetec az Igassa-
got ti földnec Feiedelmi-
gondollyaroc meg hogy
ő meg segithet, es valoba
fellyetec öter: Sapien: 1.

Az

Az Biraknac.

¶ Meg keressed mind a
nep között iambor em-
bereket, kic Istenfelőc, i-
gaz mondoc, es à főuen-
legnec vraloi legyenec, az-
zokat rendellyed, hogy a
nepet mindenkoron irél-
lyec, Exod: 18.

Meg lassaroc mit miue-
litec, mert nem emberek-
nec lattotoc Tőruent, ha-
nem az Wrnac, es ő kő-
zöttetec vagyon à rőruen-
latasba, Annac okaert kő-
zöttetec legyen az Wrnac
felelme, es meg lassaroc
hogy à ferint regyerec i-

G re-

reletet. Mert az W rnal a
mi istenünknel nints sem-
mi hamissag, se főmely
valogatas, sem az aian-
doknac beczűleri, auagy
keuansaga, 2. Paral: 19.

Az Alatta valokrol.

¶ Adgyatoc meg az
Czafarnac à mi az Cza-
fare, es az Isten nec à mi az
Istene, Matth: 22.

Minden ember birto-
ka alatt legyen az ő rayta
valo wralkodo Feiedel-
menec, Mert à feiedelem
seg nintsen egyebűl, ha-
nem az Istentűl. Az mi fe-
iedelemsegec vadnac ke-
dig

diglen, az Istenül Ierez-
tertene. Annac okaert va-
laki ellene al. a Feiedelem
nec, az Isten ferzesenec áll
ellene. Az kic kediglen
ellene allandnac, o ma-
goknac iteleter nyerne.
Mert a Feiedelmec nintse-
nec felelmekre azoknac,
kic ior czelekednec, hanē
azoknac kic gonozt. Aka-
rode kedigle hogy ne fēp
a Feiedelemtul: az mi io-
aszt regyed, es diczerered
lesen attol, Mert a Feiede-
lem Isten nec folgaia, ki re-
neked iodr a vagyon. Ha
kediglen gonozt tēf, fēp:
mert nem hiaba viseli az

G n Tōri

Tört, mert Istennec fol-
gaia, bõu allo az bunte-
tesre, azon, ki gonozt cze-
lekedic. Añac okaert fũk
seg keppen birtokor alart
legyerec, nem tsac à bũn-
tetestũl valo feltetekben,
hanem azertis, hogy à lela-
ki esmeret erre intr, mert
ezert fizetrec adotis, mert
Istennec folgai, kiknec ez
fele oltalmara az ioknac,
gondot kell viselniec, Ro-
man: 13. 1. Pet: 2.

Az Hazas firfiaknac.

¶ Ti feriec, feressete à
ti feleségeket, mint hogy
à Christusis ferette az f.
Gyũ-

Gyűlökezéret, &c. Eph: 5.

Ti férfiec, szeressétec à ti
felesegteket, es ne legyetec
mergesec ő ellenec, Col: 3.

Ti férfiec, lakozzatoc à
ti felesegtekuel értelem be-
rint, tisztelegétec teuen az
afonyiallati erőtlenede-
nec, mint kic egyenlőkep-
ben örököséc az Isteni
Kedwnec életiben, hogy
ti imadkozasitoc meg ne
akadgyon, 1. Pet. 3.

Az Hazas Afonyi-
allatoknac.

Ti feleségéc à ti tulay-
don férfiekek nec birtoka az
lalt legyetec, mint az Wr-

G iñ nac:

Cnac: Mert a fery feie a fe-
lesegnec, Mikeppen az
CHRISTVSIS Feie az
Gyülekozernec, Ephes: 5
Coloss: 3

Az Felesegec birtokoc
alatt legyenec az o feriek-
nec, hogy azokatis kic az
Istennec befedere nem ha-
iolnac, az feleségeknec io-
eleteknec altala, besed ne-
kül meg nyeriec, mikor o
iol esekbe vesic a ti tizta-
eletetek, melly tiztelet-
tel egybe foglaltatot, kik-
nec ekeffege nem külső e-
keffeg legyen, melly a ha-
iaknac sonasaban, es az
Arannac fel füzeseben, a-
uagy

uagy az palastoknac ekes
őltőzeriben vagyon. Ha
nem a fiwnec embere, tit
kon való, es meg dőgle
res nekül való, engedel
mes, es olly, kiuel meg
nyugodgyanac, melly le
lec az Istenec szemeíne
előtte, nagy draga allat.
Mert a bent afonyi allato
kis regenten az Istenben
bizuan, ezen modon eke
sitic vala ő magokat, es az
ő férieknec birtokoc alatt
valanac, Mikeppen Sara
engede Abrahamnac, wra
nac híuan őtet, kinec lea
ni lőrőc, mikoron iot cze
lekedtec, es semí felelem
G iij me

mel meg nem rőttenec,
&c. 1. Pet: 3.

Az Szüleknec.

Ez ígeket à mellyeket
az WR paranczol re ne-
ked, fiuedbe foglallyad,
es à te gyermekidnec ele-
sítsed azokat, (az az, fi-
gyelmetesszeguel meg had-
gyad, hogy az szérmt éllye-
nec.) es befellyed ezekről
honn ültedbe, es az vron
iartodba, le fektedbe es
fel kellestedbe &c. Deute-
ron: 6.

Ne fűnyel meg fanyar-
garni à gyermeket. Mert
ha meg vered az veszfő-
uel.

uel, meg nem öletteric.

Veszűuel vered meg v-
gyan te öter, De az ő lel-
ket pokolbol ki fabadit-
tod, *Prouerb: 13.*

A ki kemelli à veszűöt,
gyűlöli az gyermekeket: De
az ki szereti az ő gyerme-
ket, ideien megfenyíti ő-
ter, *Prouerb: 13. 19. 29.*
Ha gyermekid vadnac, te-
hát (iol) neuellped azokat,
lehaytsad az ő nyakokat,
íffiusagtuk fogua, es ne e-
rezd akaratyokra őket ki-
ezinykorokba, az ő tudat-
lan sagokat se mentsed,
Syrach 7. 30.

G v Ti

TI Atyac haragra ne in-
diczaroc az ti fiaitokat, ha-
nem iol neuellyetec fel ö-
ket, tanyitálnac es Isten
ferint valo meg feddes-
nec általa, Ephef: 5. Co-
loss: 3

Az Gyermekeknek.

Ti Fiac, szauar fogad-
gyaroc az ti Szüleiteknek
az Wıban, mert igaz ez:
Tiztellyed az te Atyadar
es Anyador, Melly E l s ő
paranczolat az igeretben.
(tudni illic) Hogy iol legy-
en teneked dolgod, es ho-
tu életü legy ez földön.
Ephef: 6 Coloss: 3.

Az

Az ſolgaknac, ſolga-
lo leanyoknac, es egyeb
renden valo munkas
foknac,

Ti • Szol'gac ſauat fo-
gadgyatoc a ti Teſt ſerint
valo wraitoknac, ſelelem
mel es röttegeſſel, az ti ſi-
uerek nec egyigyűſegebē,
mint a Chriſtusnac, nem
czac ſembē valo ſolgalár-
ual, mint emberek nec kel-
letuen magarokat, hanem
mint a Chriſtusnac ſzol-
gai, hogy ez ſele akarar-
tyar Iſtennec ſziueretec ſze-
rint tegyetec meg, io ked-
uel. Meg gondollyatoc,
G vi hogy

hogy az wrnac ſolgaltoc,
es nē az emberek nec, azt
nyiluan tuduā hogy min
den á mi ior czelekedend,
azt az Wrtul el fogia ven
ni, akar ſolga legyen es a
kar szabados, Ephes: 6.
Coloff: 3.

Ti Szolgac birtokoc az
lart legyerec az ti wratok
nac ſeulelemmel, nem czac
az ioknac es kegyefeknec,
hanem azoknakis kic ke
menyec, Pet: 2.

Az Gazdaknac.

Ti Wrac vgyan azon
keppen czelekedgyerec o
velec, es hadgyatoc el á ti
fe

fenyegetesteket, es rud-
gyatoc, Hogy tinektekis
Wratoc vagyon Menyek
ben, es fõmel nec semmi
tekinteri ninczen õ nala,
es azt regyetec a folgak-
ual az mi igaz es illendõ
dolog, Ephes: 6. Coloss: 3.

Kõzõnsleges keppen
az Ifiaknac es c-
gyebeknec.

Ne reuelyegietec, Sem
a paraznalkodoc, sem az
baluany imadoc, sem az
hazassag tõrõc, sem a kic
nema bûnben elnec, sem
a kic firfiackal berkeznec,
sem az oruoc, sem a fõsue-

G vii nyec.

DE nyec, sem reizegelec, sem
arkozodoc, sem koborloc
az Istenec orfaganac ő-
ökösi nem lei nec, 1. Co-
rinth: 6.

Ti Iffiac, bírodalmoc
alatt legyerec az Vének-
nec, eckeppen hogy min-
nyaian egymásnac birro-
ka alatt legyerec, A lelek-
nec alazaros volta be ol-
tassac ti belétec, mert az
Isten ellene al az keuelyek
nec, az alazarosoknac ke-
diglen Keduet ad. Annac
okaert alazzaroc meg ma-
garokat az Istenec hatal-
mas kezenc alaia, hogy
titeker fel magasztallyon,
mi-

mikoron alkalmas ideie-
lefen, minden gondoto-
kat ő rea vetuen, 1. Pet: 5.

Az Szűzeknec.

Külömbezes vagyon
ez kettő között, az afony
között, es az fűz között,
A ki hazafagra nē ment,
azokrol visel gondot az
mellyec az Wre, Hogy
fent legyen mind restebe
es mind lelkebe, 1. Cor: 7.

Az Őzuegyeknec.

¶ Az melly afony ke-
diglen igaz Őzuegy es e-
gyes ember, az, az Isten-
ben bizic, es eyiel nappal
foglaltos az imadkozaf-
ban.

ban. De a melly gyönyörű életet visel, az, holt életűen. Ezeket meg hadgyad ő nekie, hogy vgyellenec, hogy őker meg ne fedhesse, ne legyenec rőtőc, tereczelőc, nyugharatlankodoc, es kicsolyanokat folnac, mellyec nem illenec, 1. Tim: 5.

X.

AZ SZENTSE-
GEKRŐL.

AZ SACRAMENTO-
moc, az az, Az Ke-
reztyeni Anya bent Egy-
haznac kialszkeppen va-
lo

lo fokafa ferint külső le-
lec az Istenről önnen ma-
garul az fent Egyhaznac
arra rendeltetec, mellette
es hozza az Hítbeli meg
Igazulatsnac Igehöz, az
Bűn boczanarol, az örök
élettről, es Christusban va-
lo bódogságról, minden
Kereztynnec magan, a-
zockal mint egy rea akas-
taltarott. Istent peczetur
az Kegyelemnec igere,
aznac való Hítiben na-
gyob megbizonyosítasá-
ra, meg erősítesere, s meg-
tartásara, es mindezeknec
(tudni illic) a Kegyelem-
nec es az Hirt nec, azoc az
kül-

külső lelec által való egye-
temben oztalára es nyu-
tatására, Es az ő hűeinek
azokkal külső keppen ez
Világ előtt mint egy ied-
ző béleggel való meg-
mutatására.

Hany fele az Sacra-
mentom?

Harom fele: Az Kereszt-
seg, Az Oldozat, Es az
Vrnac Vaczoraia.]

A Z K E R E S Z T
S E G R Ő L.

Matth: 28. es Mar: 16

M E N N Y E T E C el
mind ez egez Világ
ra,

ra, es ranyitlatos minden
nepeket, Meg kerezteluen
őket az Atyanac, es a Fiu-
nac, es a fentr Le'eknec ne-
uebe. Valaki hiszen es meg
keresztelkedic, az, idu ő-
zül: valaki kedig nem hi-
szen, az, el karhozic.

¶ Miczoda az Ke-
reztseg?

¶ Az Kereztseg, ol' viz-
beli fürdes, az W R Chri-
stustul rendeltetett, min-
den emberekerr: hogy ő-
ket azzal az ő bűnekből
meg mosná, es az öröc-
letre meg peczétlene.

Auagy,

Auagy: Az Kereztvleg
olly viz, ki Istennec Igeies
uel es paranczolatyaual
meg erőstetett, kinec alta
la azoc, kie bünben fogan
tac es fülettec, es azért ő
röcke el vesttec volna, az
fent Lelekne czelekedő
ereie által wíjonnan fület
nec, az bünből ki tisztul
nac, es Istennec fiaia es az
öröc életne örökösü le
fne.

TANVBIZONYSA
gi az fent Irasnac,

Tit: 3. Az Isten iduő
zíte minket az ő Irgalma
faga

laga szerint, az molo-
viznec általa, mellyben
wjonnan fűletűnc, es az
scent Leleknecc általa, mel-
nec általa meg wjűlunc,
melly szent Lelker nagy
bűwleguel ki onta mi re-
anc, az I E S V S Christu-
nac à mi Iduőzítőnknecc
általa, hogy az ő io Ked-
ueből az Istennecc elötte
meg igazultatuan, az mi
remensegűnc berint, az ő
rőc ęlernec őrőkősi len-
nenc, bizony az befed.

¶ Harom külömbező do-
log keuanatitc penig à ke-
reztsegnec substantiaibā
auagy

auagy allattyanban, kik
nec egyike az masikarul
el nem valaztathatic.

¶ E L Ő S Z E R az Elemen-
tum, melly az viz.

T A N V B I Z Ő N Y S A z
gi az Irafnac.

Ioan. Ha valaki vizből
es b. Lelekül nem fűleren
dic, be nem mehet az I-
tenne orizagaba. Ephes.
5. Az moso viznec altala.

M A S O D S Z O R az Kes-
reztseghöz valo az Isten
nec igeteis, Matth: 28. Kes-
reztellec teged Aryanac,
iunac, es fent Lelekne
neueben.

Har.

HARMADSZOR AZ I.

stenec paranczolatya,
Matth: 28. Mennyetec el
mind ez feles vilagra es
tanyitlatoc minden nepe-
ket, kerezteluen őket &c.

Ephes: 5. Hogy azt meg-
bentelne, melly meg tisz-
citatott à moso vízben az
Igenec általa, az az, à Ke-
reztseg oll' viz, mellyhöz
Istenec paranczolatya es
igereri ragaztatott.

Az Kereztsegnec haf-
narol es Gyümöl-
czerol.

¶ A Kereztsegben lemo-
sát

lartic az bűn, es az helyett
az meg igazulas melly is
tennec előtte foganatos, es
az örök élet oztaric es ada
tic azban.

TANVBIZONYSAG
gi az Irasnac.

Eph: 5. A CHRISTVS
szerette az ő Gyülekeze-
t, őnnen magat halalra
aduan erőtte, hogy azt
meg szentelne, es meg tiz-
tította azt az viznec tör-
dőie által az igebē, hogy
ő maganac kebitene olly
Gyülekezetet, ki diczer-
tes legyen, es macula aua-

gy

gy rantz, auagy valami
egyeb ez fele, hanem ho-
gy bent legyen, es olp ki-
ben senki semmit meg ne
fedhessen.

Galat: 3. Ti mindnyaiā
fiai vadtoc-Isteñec, à Chri-
stus Iesusban való hir nec
alra, Mert valamenyin
meg kereztelkedtetec, az
Christusba öltöztetecfel,
Az az, Bevertetec az
Kereztseg által à Christus-
nac mindē iauaiba, hogy
refesec legyetec azokban.

Mar: 16. Az ki hiszen
es meg kereztelkedic, az
iduözül: az ki pedig nem
hiszen, el karhozic.

H 1. Pet.

1. Pet: 3. bizonyítja sz:
 Perer, Hogy a Noe Barka
 ianac általa példaszatott
 legyen a Keresztseg, Mert
 az mi keppen Noe Barka-
 ba a Nyoltz sz smel' meg
 tartatec az özön viznec ve-
 szedelme kort, azon keppen
 mijs a keresztseg által meg
 tartatunc az örök életre.

Akor: 2. Tartatoc Po-
 nitentiat, es ki ki keresztel
 kedgyec meg ti közzüle-
 tec bűneitek nec boczanat
 tyara, es el veszitec a bent
 Lelek nec aiandekar.

A Keresztseg vege röl
 es modgyarol, Az

A mint az o Törvény-
ben a Környül metelke-
des tñac egy ber lett minden
firsum, es az vñan a Sido
nep min l egeß elerýekbē
azzal meg elegenduen, elc:
Igy a Kerezelegnekis tñac
egy ber kell meg lenni, ki-
uel iol es igaz értelemmel
kell elnűnc (es magunc ba-
toritavunc az bűn ellen) tel-
lyes elerűnkben. Az ke-
dig így lesz meg, Előfer
mikorō mi meg emleke-
zűnc a mi nyauafassagos
erederűnkrol, bűnben va-
lo fogantatasunkrol es fű-
leresűnkrol, Psalm: 15. Es
hogý haragnac hai legy-
Hñ űnc,

unc, Eph: 2. Az örök kar-
hozatnac alaia verrettec,
es az miatt el ijedunc az
Istennec igaz haragiatul,
es az örök karhozattul.
Masodszor mikorõ azzal
ebünkbe iurattyuc az I-
stennec hozzane valo nagy
Irgalmassagat, kit az Ie-
sus Christusban ielenrette
minekunc, kit arra küldte
ez vilagra hogy õ alcala-
ellyunc, 1. Ioan: 4. ismeg:
Engeztelesre a mi bűne-
inknec. Harmadszor mi-
koron az mi életünkert e-
szünkben iutuan az Kerezt-
eg, belõle iobirryuc, a fe-
int a mint iruan vagyon
Rom.

Rom. 6. Mindnyáian el te-
mettettünk az Christussal
az Keresztsegnek általa az
halalba. hogy miképpen
fel támasztatott halottai-
ból a Christus az Atya li-
teñec felseges voltanac al-
tala, azonképpen mijs wy-
gl erben iariunc.

Kell-e az kitsiny Gyer-
meczkeket meg ke-
reztetni?

Kell: Ez okokból. Io-
an. 3. Meg vetri Christus
az első születest, imez
nyiluan való szockal: Ha-
nem ha valaki wjonnán
szülander dic viztül es fent
H in Lelek

Lelekrül, nem meherbe
Menyeknec orfagaba. Az
Menyorfag kedig az kis
dedeke, Mar: 10. Kőuet
közic annac okaert hogy
wjonnan fűlettesenec az
viznec es szent Leleknec
altala.

Az 5. Pal Apostolis azt
bizonittya, Eph: 5. Hogy
a Christus az ő szent Gyű-
lekőzerit szereti es őnnen
magar adta erőte es meg-
tízitotta alzi az viznec
fordőie által az igeben,
Az Christus kedig egyen-
lőkeppen holt meg mind-
nyaiunkert mind nagyert
kiczinert, Azert az kilde-
deket.

deket senki ki nem rekezt
heri az Istennek s. Gyüle-
kezeriből, azokaert a Ke-
reztsegtől sem tilthattyuc
meg őket.

Hogy pedig a kis gyer-
metske kis hűőc legye-
nec, noha az ő hitec nem
az Isten igeienc hallasa-
ból vagy on mint az koro-
sok, meg terztic sz. Mat-
thé iralanac 18. reféből,
holott a Christus egy kis
giermetsket hozza hűan
közepertec allattyá aszt.
monduan: Valaki ez kis-
dedeknec közöttle egyet
meg botrankoztat, kic en-
bennem hisznec a nác iob

H iij vol-

volna hogy egy Malom
köuer az nyakara kösse-
nec, es a Tenger nec mely-
segebe vessen.

Ismeg: Nintsen akarar-
tya a ri Meñyei Aryatok-
nac, hogy valaki el vessen
ez kisdeded között.

Ide illic az Keresztelõ
sz. Ianosrol valo peldaia-
is, Luc: 1. ki az WR Chri-
stust meg Anyanac mehe-
be meg elmerte, es örüen-
dezett rayta.

Az Menyország Kol-
czainac Hatalmarol,
es ielesben az Ol-
dozatrol.

Az

A Z W R Christus tud-

uan es meg gondolua
a mi erőtlenségünket, ha-
gyor minekünk bűnősek-
nec hasznara es vigasztala-
sara a bűn börtanator az
Kereztényi Anya sz. Egy-
házba, Ez keppen: Hogy
nem czac az Egyhazi bört-
melnec, hanem akar mell-
sőt minden Kereztény em-
bernekis az idő nec bukse-
ges volta szerint, hárta-
ma vagyon az bűn bört-
tasra, es annac meg tarra-
sara, az Menyország be re-
keztelere, es annac tel nyi-
tasara, es valamit azban
vegez nec, az az, ha valaki

H v nec

nec vagy meg boczattya a
nagy kedig meg tartya bün-
neit, czac hogy mind az
keltő io modgyaua es Is-
tennek paranczolattya es ren-
delese szerint legyen, az az
hogy az meg tert es bünön
bankodoknac bünöket meg
boczassac: az bünben heue-
rőknek kedig meg tartjac bün-
öket, hogy az, Menyek-
benis fogaratos leszen.

Tanubizonfagi az
irafnac,

Ioan: 20. Iesus lehelte az
ő Tanituanira, es monda
ő nekic: Vegyete el az
szent Leiket. Valakiknek
meg

meg bocsarandgyatoc bú-
nóket, meg boczarratnac
őnekiec: Valakiknec meg
tartandgyatoc, meg tart-
ua vadnac.

Matth: 18. Bizony mon-
dom tinekter, valamit kő-
tőzenditec ez földön, kő-
tőzueleszen Menybenis:
Es valamit meg oldozza-
toc ez földön, oldozuá le-
ben Menybenis.

Kiknec kell penig az o-
búnóket meg boczat-
ni, es kiknec kel meg
tartani?

Egkeppen viselűne iga-
zan a Menyorszag ko-
czai.

czainac es az Oldozarnac
tizrit, Midon a begeny Po
nitentia tarto bünöleket
kic az ő bünökē el ijeduen
es meg kesereduen bankod
nac rayta, es azoknac bo
czanatot keric es ohaytyac
az Vr Istentul Christus ne
ueben, Az Istennec igeie
uel es Atyai kegyes igere
tiuel es erös fogadasaul
vigaztallyuc, ő nekic az
WR Christus hagyasa fe
rint bünöket meg boczar
tyuc, mint az WR Chrūs
az bünös affoni allarnac
Luc: 7. Az keresztan valo
latornac, Luc: 23. A Gutra
ütett ember nec Mat: 9. bün
nöket

nőket meg boczatta, &c.
Effeleg bizonyosoc legyen
nec benne, hogy ő nekic
az Oldozatba mellyet az
Egyhazi, auagy mas kereszt-
tyen embertül hallottae es
vöttec, onnen maga az Is-
ten meg boczatta legyen
bűnök.

Vifontac kedig meg
keles illic az gonossagban
meg sült istentelen es vak-
merő emberek nec, valakic
nyiluan valo bűnökben
heuer nec es minden vndok-
sagban el nec, kic semí arya
fui es kereszttyeni intessel
nem gondolnac, mint az
Paraznalkodoc, Hazassag

H vii töróc,

Attöröc, Vlorasoc, Isten karomloc,
romloc; meg felett, refes-
ges dífnoc, es ezekhez
hasonloc, bűnöket meg-
tartani, a Kerezyeni gy-
ülekezetből ki rekeztetni
őket a Sarannac adni, az-
mínt 8. Pal czelekedec az-
zockal, kic mostoha anyo-
kual közeskedtec, 1. Cor.
15. es az Isten karomloc-
kal Hymeneussal es San-
dorral 1. Tim: 1. Nemis-
kel kediglen enfeleket il-
met kegyelembe be veni,
hanem ha nyiluan meg-
tetrtzie hogy Isterekhez
meg terrec. Engele meg kö-
tezesis hathato mennyek-
benis.

Az Wi

AZ WR VACZORAIAROL.

Micxoda legyen az WR
Vaczorain?

Az WR Christushnac bizony es természet szerint való Teste az, es az ő bizony es természet szerint való Vere, az ő hiueneke Kenyer alatt erelül es Bor alatt italul, az vég Vaczora kora az WR Christushul rendeltetett, ő rola való az az. Az ő kinyuguenec es halalanac mi érőt, tunc való felvetelenec emlékeztetie, magel iő az itelet.

re

re, mindennec bűne bo-
czanattyara.

AZ WR Vaczoraia
rendelesenec Igei.

Eckeppen irtac meg ez
Igeket az Euangelistac, ſ.
Mathe Matth: 26. ſ. Mark
Mar: 14. ſ. Lukacs Luc: 22.
es ſ. Pal Apostol 1. Cor: 11.

Az mi Wrunc IESVS
CHRISTVS az eñel mel-
lyen kézbe adatec, vön a
kenyeret kezébe; es haalat
aduan el szegdele, es ada-
t az ő Tanituaninac, es mő-
da: Vegyetec el, ſ. egye-
tec meg, EZ AZ EN T E-
S T E M, melly ti erőtrete-
adatec.

adarrtic, ezt regyetec az
en emlekezeremre. Azon-
keppen vön à Poharris ke-
zébe az Vaczora vran, es
haalat aduan, ő nekiec a-
da, ezt monduan: Vegye-
tec el, es igyaroc ezből
mindnyaian, ez Pohar wy
Testamentomnac pohara
az en Vcrembe, melly ri-
eröttetec es sokakert ki on-
taric, bűnőtek nec bocza-
nattyara, Ezt regyetec va-
lamenyi fer- ijandoroc ez
Poharbol, az en emlekeze-
remre.

Miczoda keuantatic è
Sacramentum *Substan*
tia iaba

tiaba auagy Allttya-
ba lenni?

Ez haromféle: Először
az Kenyer es a Bor, Mert
ezzel ilet es ezt rendelte a-
hoz az WR CHRISTVS
önnen maga: Veue a Ke-
nyeret. Is meg: Veue a Po-
harr.

Masodszor az Christus
igei, tudni illic a Kenyer
mellet: Ez az en Testem,
melly ti erőtt ec adattatic.
Az Bor mellet: Ez az en
Vérem, ki wy Testamen-
tomnac vére, melly ti e-
rött er ec es sokakert ki on-
ratic, bűn boczanattyara.
Hara

Harmadbor, az Istenec
paranczolattya es rende-
le. Vegyetec el es egyetec,
Vegyetec el es igyatoc ez-
ből mindnyaian.

¶ Ezből efebe vehetni,
es nyiluan meg tetzic hogy
à Mitse, mikint az Papa-
sagba folgaltratic, az Mon-
strantiaban valo Ostiaual
egyetembe. Is meg, Hogy
az Vr Vaczoraia à parazt-
sagnac czac egy szömely
alatt, oztatic auagy adatic
felőtte nagy vralatossag-
baluany imadas es Isteni
kaaromlas legyen, Mer-
vgyan sem latomast min-
denkeppen ellenkezie az

WR

WR. Christus rendelése
iel es paranczolattyaual.
Az WR. CHRISTVS azt
mondgya: Vegyetec el es
Vegyetec. Nem azt mond-
gya, Aldozzatoc azt ele-
uenekert es halottakert,
auagy hordozzatoc fellel
es imadgyatoc azt.
Mindnyaioknac hagyta
hogy igyanac az pohar-
bol, A mint b. Pal Aposto-
lis az egesz Corinthusbeli
Gyülekezetnec es mindē
hiuatalos bēteknec, mind
azokkal egyetembe, kicā
mi Wrunclesvs Chris-
tusnac NEVET vallyac,
minden helyen, akar az ő
helye

helyeken, es akar à mi he-
rünkē 1. Cor: 1. parantsol,
es nem czac papi auagy
Egyhazi rendē valoknac.
Ozta ez vgyan à I E S V S
Christusnac Testamentos-
mais, kinec meg masola-
sara sem az Angya'oknac
Menyben, sockal inkab eg-
vilagon valo emberek nec
semmi hatalmoc nintsen.

¶ Ezekis hamis értelma-
be vadnac, az kic az Ele-
^{et. 4. c. 1. sz.}mentumnac Transubstantia-
lasat az Kenyernec es Bor-
nac Christus testeue es ve-
reue valo valtoztatasat hi-
bic es tanittyac, vgy: hogy
czac az kenyernec es bor-
nac

nac kilső abragacya auagy
bine lattac nec meg.

Arrol valo Tanubie
zonfagi á f: Irafnac.

I. Corinth: 10. Az meg
aldafnac Pohara, mellyer
meg aldunc, Nemde az
Christus verenece velunc
valo közlelece. Az kenyer
mellere el fegdelunc, nem
de. az Christus Testenec
velunc valo közlelece.

I. Cor: 11. Valamenyie
fer cendirec ez kenyerbē,
es ijandoroc ez poharbol.

Is meg, Valaki meltrá-
lanul ez kenyerből een-
dic, auagy ez poharbol
ijandic, &c.

Is meg

Is meg, Az ember tol meg
proballya onnen magat,
es vgy egyec, ez kenyér-
ből, es igyec ez poharbol,
&c.

¶ Igen reuel'egnec esse
le emberekis, kic tagad-
gyac termeset ferint valo
telenvoltat az C H R I S T U S
Testenec es Verēec ez Sa-
cramentomban lenni.

Bizonfagi á f: Irashac.

Ez igec, Ez az en Testē,
Es: Ez Pohar, wy Testa-
mentomnac pohara az en
Verēbe, a' haratoson meg
maradooc es bizonyaiac,
noha ez a mi feiunkbe ne
fer

fer, es okossagunc meg né
foghattya. Mert onnen
maga az Isteni Igassag az
elő Istene Fias, ollot ezeket,
kibe valokeppē bizonyo-
sod leherűnc.

Ez Sacramentomnac
hasznarol, es azzal va-
lo elesenec igaz
mogyarol.

Az Haszna es ez Sacra-
mentom hozzanc valo ve-
telenec igaz modgya ez i-
gekben fepen be foglalra-
tott: Vegyetec el es egye-
tec, Vegyetec el es igya-
toc ezből mindnyáian, &c.
Ez

Ezt regyerec az en emle-
kezeremre.

Emlékezni a Christu-
srol: az: Hogy az ember fi-
ue ferinc elmelkedgyec es
efebe iutassa az Istenec
kegyelmessiget, es az W R
Christusnac mindennemű io-
teret, Hogy onnen magat
a keresztan mi erőttűnc
halalra adta, Es az ő Vē-
ret ki ontotta bűnűnc bo-
czanarryara, hogy mi az
által Isten előtt meg iga-
zuluan, Isten fiai es örökő
si ő vele egyerembe len-
nenc az örök életben. Es
az mi több iokat ő mine-
kűnc az Atya Istentől fer-
I zert.

zett, es hogy ez nec meg
bizonitására ennekem es
teneked, es mindenec kü-
lön, Itten az ő szent Va-
czoraiában, azon bizony
Testet à kenyernec alatta
eledelül, es az ő bizonyai
Véret az Bornac alatta i-
talul rendelte, es mostis
Zalogul es bizony sagul
adgya, à mi hitünk nec fel-
serkentefere es meg erősi-
tesere, Es hogy ő volta fe-
rinc mi bennűnc lakozic,
mint egy fent Temploma
ual velűnc meg egyesedet
ragiaiuà tett, kikben el-
czelekefic, es orfagol, ki-
ketis fel tamazt halottai-
bol

bol, es az ő diczosegebe
be vissen.

Oztan ezis mondati a
Christusrol valo emleke-
zetec, midon őtet effele-
io reteiert diczeriuc es ma-
gaztallyuc, es igy az ő mi-
erottunc valo kiny szennede-
set es halalat hirdettyuc.

Harmadfor, mikoron
meg emlekezunc a Kerez-
tyeni es atiafiu feretetről.
a bent Kereztről, es eget
istenes, iozan, es mer tekla-
tes etről, es mikor eget
elerunket az isten igeienec
Regulaia ferint vilelpuc.
Mind ezec az VVR Christus
halala emlekezetinec mon-
datnac lenni. Iñ XI.

XI.

AZ POENITENTIA
arol, Auagy Istenhöz
valo meg tēresről.

Miczoda à Pœnitentia?

AZ Pœnitentia ez, buz
go el nedese az Istenec
haragiarul es bűntetese-
tűl az bűn ellen, kiben az
ember mind az altal nem
sillyed el tellyességgel, ha-
nem à Christusban valo
Hit altal, bűn boczanarol
Kegyelmet es fent Lelket
el vesi, es így az örök
letnec örökkölle lefen.

De

De az igazan valo Istenhez meg Teresbe
é háromkeuantatic:

Előfer, Szanakodas es
bankodas az meg lett bű-
nön, az az, bizonynal es
valoba meg ijedni az bűn
ellen valo méltó haragia-
tul Istennek.

Arrol valo Tanubizon-
sagi az f. Irasnac.

Esa: 38. Mint egy Orof-
lan, ő fue rontotta Isten
minden tetemimer.

Esa: 66. Az nyaua asra
nézec en, es arra à ki rőre-
delmes lelkű, es à ki meg
rőtten az en befedemre.

I in Ez=

Ezről bol az 38. Píal-
musis: Wram, ne bűntes
engemet á te haragodba:
Se ostorozz az te busula-
sodba. Mert á te nyilaid
en bennem allnac: Es á te
kezed le nyom engemet.
Ez első reſet az Pœnit-
entianac lattyuc hogy
volt az bűnös aſonyi al-
larba, Luc. 7. Peterbe á
meg tagadas vtan Mat: 26
Dauidba Pſal: 6. es 51. es
fokakba egyebekbe.
¶ Masic reſe á Pœnitent-
ianac az, el hinni bizo-
nyal, hogy az te bűneid
meg borláltattac teneked
es hogy teneked az Iſten
íſmet

ismer meg kegyelmezett,
Christus kedueiert, erde-
med nekül.

Tanubizonfagi az
ß. Irafnac.

Roman: 3. Mindnyaian
vetkeztenec, es meg fo-
gyarkoztat az Isten előtt
valo diczõkedestül. Meg-
igazultarnac kediglen in-
gyen, az õ kegyelmébõl,
az valtság által, melly lett
a I E s v s Christusnac al-
tala, kít az Isten elõ ada-
hit által az õ vëreben.

Eph: 2. Mert kegyelem-
bõl iduõzültetec, Hit al-
tal, es ez nem ti magatok-

I iij tul

ruí vagyon, Isten nec aian-
deka az, nem à io ezeleke-
derek nec al'ala, hogy va-
laki ne diczõkedgyec.

Psalmo 147. Keduesec
az W-rnac azoc, kic õret
felic: kic remen-segeket ve-
tic az õ irgalmassagaba.

¶ Ez Masodicre beuel à
Pœnitentianac auagy Is-
tenhöz valo meg tere nec,
meg aian dekoztarua vala-
nac az szegeny bûnõsec,
Dauid, Peter, amà Toluay
az keresztan, es sokan töb-
bec. Mert àhol ez nintsen-
tehat ketsegbõ kel ember-
nec esni, mikor az ember-
nec à Satan es az õnnen lel-
ki es-

ki esmereti eleibe ramaz-
rya à bünt, es añackemeny
büntetese, mint példa Sa-
ul kiraly, Achitophel, Ju-
das, Nero Czasar, es egye-
bec effelec.

Az Harmadic reße ke-
dig à Pœnitentianac, kôvet-
közic es szarmazic az ma-
sodikbol, az az. à Hitból,
tudni illic, Wy çlet, hogy
az ember à bünt el gyû-
löli es meg vtallya, az ellen-
magat forgalmazason ô-
rizi, es egeç çleter az lsten
akarattyanac es parantso-
lattyanac Regulaia berint
nagy vigyazassal rendeli.

Effele Harmadic reßre à

I v Pœ-

Pœnitentianac à b. Irasloc
helyen int es tanyit ben-
nunker.

Roman: 8. Atyamfiaí a-
dossac vagyunc, nem az
restnec, hogy rest ferint el-
lyunc, Mert ha rest ferint
elendunc, meg halunc, Ha
kediglé à leleknec altala à
restnec czelekederit meg
ölendunc, elni fogunc.

Ismer Rom: 6. Hogy az
bunt ne hadgyuc wral-
kodni az mi halando re-
stunkben, es à mi ragain-
kar ne adgyuc fegiuerül à
hamissagnac, hanem ad-
gyuc azokat az Istennec-
hogy az Igassagnac fegy-
ueri legyenec. Mind

Mind az által mikor
mindeneket meg czeleke-
sűnc az mic nekűnc meg
vadrac hagyua, *megis* ezt
mondgyuc: Haszontalan
bolgac vagyunc, *ezac* azt
terűnc, à mit meg rseleked-
ni tartoztunc, *Luc: 17.*

¶ Az Papasagba igen
nagy reuelégue ranyitor-
tac à Pœnitentiarol, tud-
ni illic, hogy az, à legyen:
az előbi *auagy* meg czele-
kedett bűnőken bankod-
ni, es az meg bantakba
többbe *auagy* az *vtan* nem
leledzeni. Ahoz kedig ha-
romféle bűksleges dolgot
rendeltec.

Ivi Elő-

Előter, Elegleges meg
fanast sebanast, melly az
bűn boczanator érdeme-
ne.

Az vran az fülbe sugo
Gyonast, azban minden
bűnr elő kell famlalni fo-
gyatkozás nélkül, es azokba
egyet sem kell ki hadni a-
uagy el titkolni. Annak is
érdemet tulay donituan.

Harmadfor, Eze mel-
le Satisfactiot auagy Eleg-
tereltis rendeltec es toldoz-
tac, hogy ember io czele-
kedetekkel az bűnről ele-
get tegye es meg fizessen,
az melly czelekedeteket ne-
ki a Pap az gyonasba cze-
leked-

lekedni meg hadra, es ez
tele czelekedetec kelis, az
mellyeknek Isten igeibe
semmi helye auagy fonda-
mentoma ninczen. Az WR
Christusbā valo igaz hite-
ről kedig, czac meg sem
emlekeztec, Mind ez te-
uelgő es hiterő Tudoman
az egész fent irasnac ellene
valo volt, mert az ele-
gendő bánas es bánas az
bűnön senkitől nē lehet.
Senki sem esmeri igazan
meg az ő bűneit, mikép-
pen gyonhat es famlalthat
tahar elő azokar, Psal: 19
Senki sem tehet eleget a-
uagy nem fizezhet a bűn.

I vñ ert.

Mert, az egy elő Isten Fia
nac à I E S V S Christusnac
kiütle, ki ezac egyedül
az ő Mennyei fent Arya-
tul rendelterett arra. Es
senkiben egyebben iduösseg
ninczen: Mert egyéb New
Eg alatt nem adatott embe-
reknek, kiben kellyen mine-
künc iduözölhűnc, A 8:4.

XII.

AZ KERETTYENI
Anyá f. Egyházrol. Mi-
tsoda es hol legyen az:
ES miczoda ielekből
esmertesséc meg?

Az

A Z Keresztyeni Anya
ß. Egyház itt ez vilá-
gon, az ollyan emberek
nec való Gyülekezec,
kiknel az iduösszeges Tu-
doniany es a Szentsegek-
nec szolgálatasa meg ha-
misításnekül igaz értelem
be vagyon, kic az Istent is-
gazan elmeric, tisztelic, se-
gitségül hívlic, dicseric,
o neki haalakar adnac, o
beñe remenlenec, telles bi-
wel czac o beñe veric bi-
zodalmodar, es kic nem-
begenlic az igaz Tudo-
mant vallani, Sör azt na-
gy vesedelem közris ba-
tran mindenec előtt nyiluan
val.

vallyac, es azban alhara-
toson maradnac, Azoc
melle akaria Christus wa-
runc az Euangeliomnac.
a Szentsegeknec szolgá-
tatásanac, es a f. Lelekne-
aiandekanac általa való-
keppen ielen lenni, öket
bűnből ki tisztítani, min-
den resti szelki veszedel-
mekben oltalmazni, es
végre az örök örömet es
bódogságot megadni.

Tanubizonfagi á fent
Írásnac,

Ioan: 10. Mond Chris-
tus: Az en iuhaim az en
szomat halgattyac, es en
elme

el merem öket, es en vran-
nam iö nec, es en öröc ele-
tet adoc ö nekiec, es soha-
el nem veñ nec, es senki el
nem ragad gya öket az en
kezemből.

Ez igeket iol efebe ve-
gye minden Kereszryen-
ember, es forgalmazoson
gondolkodgyec rola, es
meg talallya mind ezeket
bennec, valamellyec ez i-
rasba meg ielenrettec.

Az 8. Pal Apostol 1. Ti-
moth: 3. neuezi azt Isten
hazanac, monduan: Melly
az elő Isten nec Egyhaza,
es igassagnac oblopa, es e-
rössen allo ramafa.

Az

AZ 118. Psalmusba ne-
veztetik az Wrnac kapu-
ianac, kin az igazac be-
mennec. Ezzel egyez az
Christus Predikatioia, Io-
an: 10. cap: Bizony bizony
mondom tinekrec, Az ki
nem az ayron megyen be
az iuhoknac aklaba, ha-
nem egyebünnen hág be,
az, orwes To' uay, &c.

En vagyoc az Ayto az
iuhoknac aklaba. &c.

Az mi Kereztyeni hi-
rünk nec Agazaribannís
vallyuc, hogy egy Kerez-
tyeni Anya f. Egy haz le-
gyen, melly a Szentek nec
Egyessege.

De

De nem azért monda-
tic fent Egyhaznac, hogy
tellyességuel bűn nélkül
volna, Mert meg vagyon
irua, Roman: 3. Mindnya-
ian vétkefec, es fűkölked
nec az Isten előtt valo di-
czőkedes nélkül. Es Ro-
man: 7. panafolkodic à f.
Pal, hogy az ő testebe sem
mi io ninczen. Ozran Da-
uidis könyöröguen kiált az
Urhoz, Psalm: 143. Hogy
Isten ne törüenykedne ő
vele, mert ő előtte egy e-
lő ember sem igaz. Es f.
Ilanosis mond: 1. Ioan: 1.
Ha azr mondgyuc hogy
bűnűnc nints, mi magunc
czal-

czallyuc meg magunkat,
es az igass g ninczen mi
bennunc. Es a Mi Aryank
bais kerunc: Boczasd meg
a mi verkeinket. Is meg
Psal: 32. Ezert könyörög
teneked minden fent al-
kolmatos időbe. Annac
okaert a Kereztyeni Anya
fent Egyhazis nem lehet
fent az onnen czelekedes
tiert es érdemeiert, hanē
az Isten igeie, es az WR
Christus bentsege kedue-
ert, Az mint Christus kő-
nyörög Ioan: 17. Szenteld
meg őket a te igassagod-
nacakra, Az te beszeded
igassag, Mikeppen te el
bo

boczattal engemet ez vil-
lagra, azonkeppen enis el-
boczatom őket ez vilag-
ra, es erőttelen meg fen-
telem en magamor, hogy
őkis benteltec legyenec az-
igassagnac alcala.

¶ Oztan vадnac mind
az alcalis ez Gyűlekőzet-
be sokan à kie nē bentec,
de azért vgyan kilsőkep-
pen való Gyűlekőzettel à
fenteknec, egyeznec à Tu-
domanyba.

Az fent Egyhaznac
Feieröl.

Feie à Kereztyeni Anya
f. Egyhaznac, nem à Pa-
pa

pa, sem kedig az föld ke-
reksegeben valo emberc
közzul valaki, Hanem az
Istennec egyetlen egy Fia
az IESVS CHRISVS
önnen maga, ki mindenko-
ron velunc akar leni mind
vilag vegezetig, Mat: 28.
Es az ő keresztényei Anya
b: Egyházat ő maga akar
fia igazgarni, az ő igéienec
es b. Leikenec általa.

Bizonfagi a b. Irasnac.

Coloss. 1. Mindenec ő al-
tala es ő benne teremtet-
tenec, es ő minden alla-
toknac előtte, allattya sze-
rint vagyon, es mindenec
ő al-

ő általa vadnac allando
allapásban, es ő az test-
nec, tudni illic, a Gyüle-
közernec Feie.

Ephes: 1. Mindeneket
labai alá verte ő neki, es ő
tet Főuerget a Gyüleköz-
zerben mindeneknec fe-
lőtte, melly ő neki teste,
tudni illic, betellyesítőie,
añac, ki mindeneket min-
denekben betölt.

Ioan: 15. mond Chri-
stus: En főlö Tő vagyoc,
ti kedig főlö vesszőc.

Esmerő Ieleiről az is-
gaz Kereztyeni Anya
f. Egyhaznac.

Noha

¶ NOHA à Kereztyeni
Anyaf. Egyház semmi bi-
zonyos helyhöz nem kö-
teleztetett, hanem mind-
ez egez világ ferte el hin-
terett es el teriett, Mind-
az által bizonyos esmerő
ielei vadnac, kikből meg-
valaztatit az hamis Egy-
házul. Ezeckedig azoc:
Első esmerő iele, az Is-
rennecigeie, ahol az, min-
den meg hamisítás es em-
beri toldozas nekül igaz-
ságn hirdettetik es predikal-
tatit, à mint azt Christus
wrunc onnen maga, es az
ő ferelmes Apostoli pre-
dikallottac es predikalla-
ni paranczoltac. Ta.

Tanubizonfagi à fent
Irafnac,

Ioan: 15. Ha en bennem
meg maradotc, es az en
beszedim ti beñetec meg
maradandnac, &c.

Ioan: 10. Az en iuhaím
az en fomar halgattyac.

Ephes: 2. Nem vadotc
immar vendegec auagy
tőueuenyec, hanem à fent
teknec polgar tarsai, es az
istenec hazabeliec, kic az
Apostoloknac es az Pro-
pheraknac fundamento-
mara fepül rakattattatoc,
holott à Christus fő fege-
ler kőw, mellyben valami

K rakas

az W r Istenrül fiackà es ò.
ròkòsiue az Menyország
nac veretűnc fel, Az mint
meg vagyon írva Mar: 16
A ki hisen es meg keresz-
telkedic, az, iduőzűl. Ga-
lat: 3. Valamenyin meg
keresztelkedűnc, az Chri-
stust òltőzűnc fel.

Tit: 3. Neuezí ß. Pal az
Keresztseget, Wjonnan
valo szűletes nec fordőie-
nec, es ß. Lelec által valo
meg wjulasnac, &c.

Harmadic esmerő iele
az W r Testamentomba,
az W r Vaczoraiban az
W r Christusnac bizony
Testenec es Verenec igazà
K ij valo

Ávalo ofzrogatala, midőn
az igazan ízolgalratic, e
vetetic igaz es erős hit-
ből, à Christus ferzese es
rendelese ferint, bűn bo-
czanatra, es hitben valo
meg erősítelere, Mert ez
az W R. Christusnac vgyan
végső akarattya es szent
Testamentoma, kit senki
nec nem szabad meg maf-
solnia.

Negyedic: Azhol az
Menyország Koltfainac ri-
zri auagyaz Oldozar igaz
mod ferint rarratic, Isten
nec ritzessegere, es az sze-
geny bűnősek nec iduőse-
gekre, tudni illic, Miko-
ron

ron a vakmerőket es bűn-
ben heuerőket Kereztye-
ni atokba vettyűc, es az
Istene: fent Gyűlekőzeti-
ből ki rekesztyűc, mind
addig, mig meg iobbul-
nac, Visont az Pœniten-
tia tarto bűnőseket bű-
nőkől meg oldgyuc, az
Christus hagyasa Izerint,
Ioan: 20. Vegyetec el a fēr
Lelket, Valakiknec meg
boczarandgyatoc bűnő-
ket, meg boczartarnac ō-
nekiec: es valakiknec meg
tartandgyatoc, meg tart-
ua vadnac.

Oerődic: Azhol igaz
Istenes Tanyitoc, Predika
K in ro

toroc, es Egyhazi szolgac
vadnac, Hierem: 3. Paszto
rokat adoc rinektec, fiuē
ferint valokat, a kic legel
tessenec titeket ranyirassal
es bölcseseggel. Effele ta
nyiroc Istentül külderne
mi hozzanc. Eph: 4. Psal:
68. es meg keuanya Isten
hogy effele Tanitokat ker
tuc ő tüle, Luc: 10.

Hatodic, Az Istennec
igazan valo segitsegül hi
uasa, es hala adasa, Mert
noha az istentelenekis i
madkoznac, de mind az
által vgyan czac hiaba,
mert ő magoc sem tud
gyac kit imadgyac, Ioā: 4.

AZ

Az igaz Anya ſ. Egyház
kedig, az igaz Iſtent imad
gya lelekbe es igazſágba.

Heredic iele, az Kerezt
auagy nyomorúság, à Tú
res es az Remenſég à nya
ualyaba, Prou: 3. Mert à
kit az WR ſeret, azt meg
feddi: es azért ſanyargat
tatunc, hogy ez vilaggal
együtt el ne karhozzunc,
1. Cor: 11. Arra mond ſz.
lobis 13. Ha meg ōlisen
gem, megis benne bizom.

Vtolſor eſmerő ielei à
Kereztyni ſ. Egyháznac
ezekis, mindenféle io gyű
mőlci az Hitnec, Mert
Chriſtus ōnnen maga azt

K iij mond-

mondgya Matth: 7. Az io
fa, az ő io gyümölcszeről
esmeretic meg.

Ez esmerő ielec melle
tarts à Papa Tudományar
az Anabaptistaket, es rőb
reuelgőket, ismeg à Sido
ket, à rőrőkeket, es egyeb
Poganoket, es meg ladd,
hogy noha igen kerkő d
nec az Isten felől, es kiuül
szep szintis viselnec, ker
kő dnec à Successiounal, az
regi Atyackal, Concilio
mockal, Ország gyűlesek
uel: nagy hatalmoc es ere
iecvagyon, nagy soc ho
zaiochalgaro vagyon ez
vilagon, de mind az által
az

az tizta Tudomány nints
naloc, sem à Szentsegek
nec igazan való foglalta-
tala, igaz Tanítoc es Pre-
dikaroroc sinczenec köz-
tőc, hanem kic czac à has-
nac foglalnac, es kic czac
azt keresic az mi őuec,
es nem ezt à mi à Christu-
se. Az igazan való segítse-
gűl hiuasa Istenec, sem az
ő io tetemenyeiért való igaz
hala adas sincz közöttőc,
semmi haborusag az Hír-
miatt, semmi Kezeryeni
istenes élet, hanem rakua-
don rakuac kep mutatás-
sal, hiterlensguel, es ha-
mis Isteni rizreletuel, bal-
K v ua-

uanyozással es emberi ha-
gyomanual . Annac oka-
ert am akar mint kerköd-
gyenekis őc, ha mind ez-
ben meñec el, es abba ma-
radnac meg, nē leherneci-
gaz tagiai az Kerezryeni
Anyaf. Egyhaznac, hanē
à Sarannac es Cain Egyha-
zaba valoc, kiknec az ő-
rőc karhozator az feiekre
varnioc kell . Mind effe-
lekneccar sasagokrul, à Ke-
rezryen ember nec onī kel-
magat, hogy vėgre őis ez-
fele posuackal egyetembe-
à pokolnac tūzere ne ver-
tettessec, mert onnan valo
ki fabadulafra semmi ez-
köz

köz nints, Luc: 16. Chri-
stusis mond Luc: 11. A ki
en velem ninczen, az, en
ellenem vagyon.

XIII.

AZ HALOTTAC
fel Tamadasarol,

Noha minnyáian meg
kell halnūc, de mind
az által, való es bizony do-
log az: Hogy az mi re-
stűnc az Itelet napian az
Isten Fianac általa esmet
fel tamasztatic, Nemellpe
az öröc életre, nemellyec
kedig öröc gyalazatra es
begenre, Dan: 12.

Kvi Taru-

Tanubizonfagi az
irasnac,

1. Cor: 15. Oluasd meg
mind végig az Caputor.

1. Theff: 4. Mert az W R
önnen maga le fal az Meny
orfabol az Archangyal,
nac inteseuel es fauaua,
es az Istenec Trombira
iaual, es az halottac fel ta
madnac, es ezkeppen min
denkoron az W Rral e
gyütt lesz nec.

Phil: 3. Ezből variukis
à mi Iduő zítönker az WR
I E S V S Christust, ki mas
finre el változtattyà à mi
alà valo restünker, hogy
azt

azt tegye, hogy egy abra-
zaru legyen az ő meg di-
czőült restehöz, az ő re-
hetsege szerint, mellyel
mindeneket az ő hatalma
alá vethet.

Ioan: 11. En vagyok az
fel tamadas es az élet, à ki
en bennem hisen, meg ha
meg halandis, élni fog.

Iob 19. Tudom hogy
az en Iduőzítóm él, es az
vrolso napon fel tamaszt
engem à földből, es kör-
nyűl vëterem ezen bőrem
uel, es ezen testembe meg-
latom az Istent.

¶ Ezokaert hasonlittya
à fent Iras az halalt az a-

K viij lom.

lomhoz, à koporsót agyas
hazhoz, à mi halando re
stünket kedig az Maghoz,
melly sockal diczõsege
ben fel neuekedic, auagy
fel tamad, hogy nem elõb
volt.

XIIII.

AZ KEREZTRÖL
es az Kereztyenec
üldözésekrõl.

NYILVAN megrettzic
az Istennec igeibõl,
az irasnac peldaibol, es
semunc elõtt valo minden
nap leendõ dolgokbol.
Hogy az Istenfõ Kerez
tyenec mindennemû ha
boru

borufagnac, Kereztneec es
nyaualyanac, mind belől
lelkekben s mind kiüül
testekben alaia vetrettec,
melly dolog felötte igen
nehez az okosfagnac. An-
nac okaert fükleg mine-
künc előfer meg tanul-
nunc, Miert boczatrya Ise-
ten effeleket az ötet félök-
re, Oztan ezris, Hol kel-
lyen ollykor mikor a nya-
ualya raytoc vagyon vi-
gaztalast es segitlegeet ke-
resniec.

Az Kereztneec, az az
az Nyomorusfagnac
Okairol,

Első

¶ Első Oka a bűn, mel-
ben az Istenfelőki igaz-
vgy fogantatnac es fűl-
ternec, mint fínten az is-
tentelenec, Es az a bűnis-
kiben mindennap elne-
Miuel hogy kediglen bű-
nőlec vagyunc, tahat ne-
szuda hogy ha minden-
nemű ferenczetlenség re-
anc fal.

Arrol valo Tanubi-
zonfagi á f: Irafnac.

Rom: 8. Bizony az, ho-
gy holt a rest a bűnert, az
elec kediglen eler a meg-
igazulasert.

Rom. 5. Annac okaert
mi

G. mikeppen egy embernek
altala az bűn iött be ez vi
lagra, es a bűn miatt a ha
lal, es így altalhatott a ha
lal minden emberekre, mi
uel hogy minnyáian vét
keztenec.

¶ Szükség azért hogy
az W R Isten az őtet felő
ker sanyargassa auagy Ke
rezt alatt tartsa, mind az
altal merrekleteffeguel, a
mint Ieremias Prophetá
nal 30. refében meg va
gyon írva: Hogy bűntele
neknek ne tartlac ő mago
kar, es lelki keuelyecke ne
legyenec, es ez kérest a Mi
Atyánkba igazan meg ér
teni

teni tanullyanac: Boczasd
meg a mi vetkeinket, &c.
Ne vigy minket kiseret-
ben. Szabadits minket az
gonoztul.

Masodic Oka, az or-
dognec duhossege es ke-
gyetlen Tyrannussaga, ki-
vntalan környulunc iaar,
mint a suo Orofla, keres-
uē kit el nyelfen, 1. Pet: 5.

Harmadic Oka ez, ho-
gy az W R Isten a Kerezt-
nec es ildozesnec alcala
az o ferelmes hiueit mu-
strallya. auagy proballya es
Oskolaba vifi, Hogy az
oruendetes Euangelionnac
Tudomanyat, mellec hal-
lor-

lotrac, elő vegyenec es
gyakorlyanac, es eckeppen
az által az igaz imadko-
zasra, Isteni segítségül hi-
uasra, es haala adasra fel-
indullyanac.

Esa: 28. Az haborusag
értelmer hoz, az az, Az
Isten igeienec értékesesore
es tanulasara keszerit.

2. Chronic: 20. Midőn
nem tudunc mit kell mi-
uelnűnc, akkor az mi fe-
meinc te read nézic, az az,
czac te tuled fűgnec.

Psal: 118. Az nyomoru
sagban segítségül hiuam
az WRAT: es nagy kegyel-
mességuel az WR meg hal-
gara engemer. Ne-

Negyedic Oka ez, Ho-
gy az W R Isten ezkeppen
az ōueit zabolán hordoz-
za, hogy kenyességből ífo-
nyu tzegetes bűnökbe ne
essenec. Mikoron Dávid
nyomoruság es űldőzes
alatt volt, akkor igen iam-
bor volt, de mikor iol-
volt dolga, akkor igen ke-
nyes volt, paraznaságban
élett, es gyolkosálón Ve-
riasnác az ō hiw folgaia-
nác, az ō felesége Bethsaba
miatt.

Ozördőfer, Az Kerezt
bizonyos iele az igaz Tu-
domannác, es az igaz Ke-
reztyeni Anya fent Egy-
haznác. Ta

Tanubizonfagi à kent
Irasnac.

Ioan: 15. Ha ez vilagbol
valoc volnatoc, ez vilag
feretne az mi öue. De ho-
gy miuel ez vilagbol va-
loc nem vagytoe, hanem
en valasztalac ki titeker ez
vilagbol, añac okaert gyü-
löl titeker ez vilag. Nem
nagyob à bolga az ő wra-
nal, Ha engemet habor-
gattanac, titekeris habor-
garnac, &c. Ismet, Okne-
kül gyülnec engemet.

Rom: 8. Hasonlocka kel-
lennűnc az Isten Fianac a-
brazatyahoz ő vele egye-
rem-

tembe benueduen, hogy
ő vele egyetembe meg di-
czőültelsűnc.

Vtolfor előnkbe ad-
gya Christus wrunc az al-
tal, Hogy az ő orfaga né-
ez vilagbol valo, mert ha
ez vilagbol valo volna, tehát
vgy az ő hiueinekis iol
kellene dolgoknac lenni
ez vilagon. It azért ez igec
altal azis ielentetic, Hogy
az istenes emberc nem
nyughatatlanfagbol au-
gy idő ferint valo hafna
kereseseből adgiac à Chri-
stushoz es az ő igeiehöz
magokat: hanem hogy eb-
be főkeppen czac az Isten-
nec

ec tiztelteget es az őnen
lelkec iduótlteget keressce
Megis akaria lsten az ő e
reiet à mi erőtlenscünk
ben meg mutatni. Az ő
dögnckis es à pokol kapu
ianac fegyent kel vallani
mi raytunc. Ez dologrol
nagy diczōkedue fol az
129. Psalmusis: Gyakorta
ostromlortanac engemet
iffiusagomtul fogua, de
meg nem gyōzhetenec.
Meg fegyenűllyenec es
hatra reienec mindnya
ian, kic gyűlőlic Siont.

Vigaztalaſoc az Ke
rezt-

reztben es Nyomo-
rusagban,

Első vigaztalaſunc
az, Hogy à mi raytunc va-
lo'nyaualya nincz Iſteñec
tanacza es akarattyá ne-
kül, Annac okaert enged-
nűnc kell ő neki, ellene ne
zugodgyunc, hanem
magunc meg alazzuc az
Iſteñec hatalmas kezene-
alaia, az, viſontac fel ma-
gaztal bennűnket alköl-
maros időben, 1. Pet: 5.

Bizonſagi az Irafnac.

Matth: 10. Egy veréb
ſem eſic le az földre az ti
Mennyei Aryatoc akarat-
rya

tya nekül, Az ti feieteken
valo hay falaitoc famlala-
ua vadnac.

1. Samuel: 2. Az WR az
ki meg öl s meg eleuenit,
pokolra visen, es esmet ki
hoz, az WR kazdagit meg
s ő fegenyit meg, meg a-
laz es ismet fel magasztal.

1. Cor: 10. Ne zugod-
gyatoc az Istennec ellene, mi-
keppen nemellyec azok-
nac közzüle zugodanac,
es el vesenec az verő An-
gyalnac miatta.

¶ Masodic vigasztala-
sunc, az Kereztnece es ha-
borulagnac a vége, Tud-
ni illic, Hogy nem a vég-

L re

re oſtoroz bennűnc az w
Iſten, hogy mind őrűcke
el veſſen kemei elűl, hanű
hogy azzal meg tűreſre es
Pűnitentiara intűsűnc, es
az nyomorusag alatt ęle-
tűnket meg iobűtsűc, es az
W R C H R I ſtus neueben
bűn bűrtűnator kűrűűnc,
es azt bizonynai hitűel el
fűgiűc.

Tanűbizonſagi az f.
Iraſnac.

1. Corinth: 11. Bűntette
tűűnc ęz vűgre az Wűrűl,
hogy ęz vilagűal el ne
karhűzzűnc.

Ezech: 33. Műű bizony
hogy

hogy eleden, azt monde
gya az WR: Nints kedue
az bünösnek halalaba, ha
nem. inkább akarom hogy
meg terten es ellyen.

¶ Harmadic vigasztala
sunc, az Istennec ikereti:
hogy nagy bizonnyal fo
gadta mellettunc valo ie
len letet minden ilyenke
ben, es azokban valo se
giseger es meg sabadi
tast.

Az Istennec Fia is kedig
azert vette fel az emberi
termeseter, hogy beün
ket minden nyaualyaink
ban meg tartson.

L ij Ta

Tanubizonfagi az f.
Irafnac,

Psal: 50. Hiwy engem
segítsegül á te nyomoru-
sagodnac napian, es meg
babadirlac tegedet: es te
diczõitek engemet.

Psal: 91. Mellerte va-
gyoc nyaualyaiaba, meg
babadirom õtet, es tiztel-
segre emelem fel õtet.

Psal: 34. Kõzel vagyõ
az WR az tõredelmes fzi-
uõkhõz: es meg segít az
alazatos lelkûeker.

Nabum 1. Igen kegyel-
mes az WR, es erõs olta-
lom az nyaualyanac ide-
ien.

ien, es esmeri azokat a kic
ő benne biznac.

Abac: c 4. Az haboru-
sagnac ielen voltakort,
meg emlekezel a te Irgal-
massagodrol.

¶ Negyedfer, Vigaz-
tallyon bennünket mind
a bērek nec peldaioc, mint
Patriarchakę, Prophetakę
Apostolokę, Martyromo-
kę, kic mindnyaian a Ke-
rezt nec alaia verteruē va-
lanac, es az Isten őket az
Negyedic Psalmusnac ta-
nirala berinr, czudakeppē
vezérlette.

Oetődfer, Hogy az ke-
rezt auagy haborusag nē
L iij mind

mind elrig meg maradandó. Ioan: 15. mond Christus wrunc, hogy czac keues ideig valo.

Psal: 125. Mert nem lehet allando az istentelenec birodalma az igazaknac öröksegen: hogy az igazac ki ne nyuytsac kezeker az hamissagra.

¶ Vtolfor, hogy nohat test szerint meg kell halnunkis, de azzal semmi kart nem vallunc az örökseke valo iokba.

Tanubizonfagi az f.
Irasnac,

Rom: 8. Ez mostani időben

ben való lanyarufagoc,
nem egyenlőc az diczō-
seghőz, melly iōuendőre
mi raytunc meg ielenic

1. Cor: 2. Soha szem nē
latta, es az fūl nem hallor-
ta, ember nec szīuebe nem
szallortanac ezec, mellye-
ket az Isten elől meg szer-
ze azoknac kic ötet fere-
tic.

Ioan: 10. Es en őrőc ele-
ter adoc ő nekiec, es soha
el nem vessnec, es senki el
nem ragadgya őket az en
kezemből.

Matth: 5. Bodogoc lebb-
tec mikoron fīdalmas be-
szedeckel illetnec titeket

L iij az

az ember ec, es tireker űl
dōzend nec, es mondand
nac minden gonof befē
det ti ellenetec, azt hazud
uan hogy en erōttem te
fic, űrűllyetec es vigad
gyatoc, mert az ti iural
matoc nagy az Menyor
fagban.

XV.

AZ IMAD S A GROL
es Hala adafrol.

A Z igaz Imadkozás az,
bűn boczanafor, Ke
gyelmer, lelki es resti se
gitseget es minden fēle io
kar az W R Istenrűl io lel
ki es

ki esmeretuel, bizodalom-
mal es hituel, az W R Chri-
stus. Neueben kérni, es az-
ban nem kerelkedni, hogy
effele imad sagunc Istenec
előtte igen kedues es kelle-
metes, es minekűnc igen
hasznos legyen.

Semti búkslegesb dolog
nincs az imad sagnal, mi-
uel hogy ennyi nagy soc-
nyaualyanac alaia vetter-
uen vagyunc. De soc ezer
imadkozoc között, az Is-
teñel néha egynec sem ked-
ues imad sága. Valaki az-
ert akaria hogy imad sága
meg halgattassac Istenel,
aznac igen kell figyelmez

Lv ni

ni ez kővetkező dolgok-
ra.

Mint kelimadkoz nunc
hogy imadsagunc ked-
ues legyen Istennel,
es meg adassac
keresunc?

¶ Előfer búksag hogy
az Kereztyen ember az ő
imadsagat tegye, czac az
Mindenható, öröcke va-
lo, valóságos, igaz es ir-
galmas Istenhőz, ki az ő
fent Fia által f. Leleckel es
gyetembe, nē tsac Meñyet
es földet teremtetten, es
mostis raplallya, hanem
ki

ki az ő Berelmes Fiaris az
I E s v s Christust ez világ
ra boczatta, hogy ember
re lenne, hogy ő általa az
romlot emberi nemzet az
Isteneć ismer meg engedtel
tessec, es azoc á kic ő beñe
hiñ nec, bűn boczanatot es
ő rőc cletet vegyenec.

Bizonfagi á f. Irasnac.

Ephes: 2. Az Christus
által vagyon be ferkeze
sűnc egy Lelekben az At
tya Istenhőz.

Matth: 4. A te Wradar
Istenedet imadgyad, es
czac ő neki fől gally.

Ioan: 16. Bizony bizony

L vi mor

mondom tinektec, vala-
mit kerrec az en Aryan-
tul en Neuembe, meg ad-
gya tinektec.

X

¶ Tehat Pogany dolog
es merő baluanyozas, az
meg holt fentekből nya-
ualyaban valo segítőket
czinalni, ő naloc segítse-
get es vigasztalast keresni,
mint a Papasag cselekedic.

Arrol valo Tanubizon
sagi az f. Irasnac.

Mond az Isten Psal: 50.
Hiwy segítsegül engemet
az te nyomorusagodnac
napian. Nem mondgya
azt, Fuls a meg holt fen-
tekhöz.

Az=

Azonkeppen Christus
wrunkis mond: Matth: 11.

Iőuetec en hozzam mind
nyaian valakic faradua es
nagy terhelue vadroc, es
en meg nyugorlac riteker.

Osee 13. Az te iood' a-
uagy iduőssged en rülem
függ.

Baar ez igy legyenis,
mondgyac a Papasoc, Hogy
a meg holt fentec nem le-
gither nec minker nyaua-
lyainkban, mind az alral
Boſſoloine, kőzbe iaroine,
es engesztelőine leher nec
Istennel éröttüne valo imad-
sagoc által. De ez nec nints
semi helye auagy fondamen

L vii

toma

toma a b. Irasba, Sör az b.
Iras minden képpen ellene
sol, Az bentec né tudgyac
sem ertic nyaualyainkar,
es nem hallyac keuanfa-
ginkar, fíuűnc gondola-
tya sints nyiluan előttec,
hogy hogy esedezhetnec te
hat erőttűnc, es mi mód
lehetnec segítseguel mine-
kűnc? Esa: 64. Abraham
semít nem tud felőlűnc,
es Israel nem esmer min-
ket, Te kedig Wram mi
Atyanc es meg fabaditő
vagy, régi időkről fog-
ua ez a te NEVED.

A b. Iras ezac egy esedezőhöz, közbe iarohoz
en

engeztelôhöz es fofolo-
hoz igazit beñunket. rud-
ni illic, az I E S V S Chri-
stushoz, Istennek egyetlen
Fiahoz.

Psal. 110. Meg eskürt
az W R, meg sem bannya:
Te vagy az ôrôcke valo
P A P, Melchisedechnek
rendi berint.

¶ Egy bent sem fogia a-
rani magat kedig à Chri-
stusnac Fô papi tisztibe,
Mert ô az fô Pap, ki ôn-
nen magat meg aldozta
erôttünc, ki esedezic erôt-
tünc, es engezteli mine-
künc az Atyat.

1. Ioan: 2. Ha valaki vet
ke=

kezendic, fofolonc va-
gyon az Áryanal, az igaz
IESVS CHRISTVS, Es
ő az mi bűneinkert valo
engeztelő, nem czac à mi
bűneinkert kedíglén, ha-
nem mind egeß ez vilag-
nac bűneiértis.

1. Timoth: 2. Mert egy
az Isten, es egy az Istenec
es az embereknek engesz-
telőie, az ember Christus
Iesus, ki ada őnen magat
mindenekert valtságul,
hogy ez dolog predikal-
tarnec alkotmaros időbē.

Masodszor fűkség az iz-
madkozásba meg gon-
dolni, az segítségül valo
hi

hiuasrol paranczolattyar
Istennec, Es az ő kegyes
es drága ígeretir es fogaz
dasitir az lelki öröcke va
lo, es ez idő ferint valo
testi segirsegeröl.

Az Imadkozásra into
parantsolattya Istennec,

Psal: 50 Hiwy segítse
gül engemet à te nyomo
rusagodnac napian, &c.

Matth: 7. Kérieretec, ké
ressetec, zörgessetec, &c.

Luc: 18. Szükség min
denkor imadkozni, es
meg nem faradni, &c.

Igeretec az meg halga
tasrol. Psal:

Psal: 50. Meg szabadit-
lac tegedet.

Matth 7. meg adatic ti-
nektec, talaltoc, meg nyi-
tatic tinektec.

Syrach 35. Az nyomor-
rultac imadsaga altalharc
az egeket, es meg nem all,
mig oda iut, es meg sem
bunic mind addigis, mig
az felseges beleie † tekint,
† az az, mig nem meg hal-
gattya könyörgeseket.

Esa: 5. Minec elötte ki-
altnac, felelec ő nekiec, es
midön meg folnac, meg
halgarom őket.

Psal: 145. Közel vagyō
az WR mind azokhoz,
kic

kic hiwnac ötet segít-
gűl: Mondom mind az-
zokhoz, kik valoba segít-
segűl hiwíac ötet.

¶ Hamadfor keuantar-
tic igaz Hitis es erős bizo-
dalom az imadság mellei
Melly által mind a kettő,
tudni illic, az Igeret, mind
az őrócke valo, es mind
az idő szzerint valo segít-
segről el fogassac: Mert
az Istennec Igereti haszon-
talanoc annac, valaki azo-
kar igaz Hituel el nē fog-
ta. De búkség hogy az a
Hit, melly az bűn bocza-
natrol valo, es az wrChri-
stus kedueiert vagyon,
min-

mindenkor fenyeskedgye-
ec, hogy ezkeppen min-
den imadkozás közt, az
Istenhöz való megterés,
es ez Kegyelemről való
Hit, be foglalva legyen.
Azert mond Christus w-
runkis, ioan: 16. Valamit
keritec az en Atyamtul en
Neuembe, az az, a Chris-
tusban való hitből es bizo-
dalomból &c. Es Danielis
mond 9. részében, Nem
ami igassagunkat ramab-
uan elődbe, könyörgunc-
teneked: hanem ezac a te
nagy Irgalmaflagodban
bizuan, Oh Wram hald
meg: Wram legy kegyel-
mes

mes hozzan: Wra vedd
esedbe, &c.

Roman: 8. Mikeppen
hiwianac segitsegül azt, a
kiben nem hisnek.

Hebræ: 5. Annac okaert
bizodalomual iarullyunc
az Isteni kedwnec fekinec
eleibe, hogy ırgalmaſſa-
got nyeriunc, es keduet
lollyunc, alkolmatos idõ-
be, mikoron segitseg fog
kellerni.

¶ Negyedfer, Mikoron
azt akariuc hogy meg hal-
gattassunc, tehar nem kel-
vakmerõ keppen az bün-
ben heuernunc, es gonos-
lelki esmeretben elnunc.

Ta

mindenkor fenyeskedgy-
ec, hogy ezkeppen min-
den imadkozás közt, az
Istenhöz való megterés,
es ez Kegyelemről való
Hit, be foglalua legyen.
Azert mond Christus w-
runkis, ioan: 16. Valamit
keritec az en Atyamtul en
Neuembe, az az, à Chri-
stusban való hitből es bizo-
dalomból &c. Es Danielis
mond 9. rēfēben, Nem
ami igassagunkat ramast-
uan elődbe, könyörgunc-
teneked: hanem ezac à te-
nagy Irgalmaßagodban
bizuan, Oh Wram hald-
meg: Wram legy kegyel-
mes

mes hozzanc: Wra vedd
es fedbe, &c.

Roman: 8. Mikeppen
hiwianac segitsegül azt, a
kiben nem his nec.

Hebræ: 5. Annac okaerr
bizodalomual iarullyunc
az Isteni kedwnec fękinec
eleibe, hogy ırgalmaffa-
got nyeriunc, es keduet
lollyunc, alkolmaros idő-
be, mikoron segitseg fog
kellerni.

¶ Negyedfer, Mikoron
azt akariuc hogy meg hal-
gattassunc, tehar nem kel-
vakmerő keppen az bün-
ben heuernunc, es gonos-
selki esmeretben ęlnunc.

Ta

Tanubizonfagi á kent
Irasnac,

Ioan: 15. Ha en beñem
maradtóc, es az en befe-
dim ti bennetec meg ma-
radnac, valamit kéri fog-
iatóc, meg adaticrinektec.

1. Ioan: 3. Ha az mi sziz-
muncnem karhoztat min-
ket, bizodalumnc vagyó
az Istenben, es valamit
kerendunc, meg nyeriunc
ő róle.

1. Tim: 2. Annac okaert
azt akarom hogy az firfi-
ac minden helyen imad-
kozzanac, fel emeluen az
ő rítra kezeket, harag es
ketelkedes nekül. 10

Ioan:9. A bűnösöket az
Isten nem halgattyá meg,
erősed olyan bűnösöket,
kic vakmerőseguel à bűn
tetelben menten mennec
el, es eleryeket iobbirani
sem akariac.

¶ Oerődfer, Elő kell
hoznunc bizonyos nya-
ualyainknac terhet, es
mind lelki es testi fűkfe-
gűnkre valo dolgokert
kőnyőrgenűnc.

Ist meg kell előfer gon-
dolnunc à Keresztyeni f.
Egyhaznac kőzönseges
fűklegit es mindē előme-
netir, hogy buzgo fiwel
kőnyőrógiűnc az wr Isten
nec

nec az bűn boczanatert, à
f. Lelek nec aiandekiert,
à Hítnec meg erősi teleseert,
oltalomert es meg őrizel-
ert à Sarannac minden ala-
noksagi ellen, az Isten ige-
ienec riztan valo hirdete-
seert, igaz lelki Paszto-
roker, az Sacramento-
moknac igazan valo fol-
galratafaert. Rőuידeden,
az Isten Neuene kőztűnc
valo meg fenteleseert, az
ő orfaganac őregbűlese-
ert, Visontac hogy az wr
Isten az őrdőgnec es az ő
tagiainac ellene allyon, es
ne engedgye mind azok-
nakis valakic az ő f. Ige-
iet

iet hamisítani es rontani a-
káriac, igyekezeteket vég
höz vinni, &c.

Mind ez felekben nem
ketelkeduen, hogy az W r
Istentől meg halgattatúc,
es könyörgesünket meg
nyeritúc, Mert Isten vgyā
meg hadra hogy keritúc,
es nyilván valo fogadast
is tett, Mich: 7. Hogy min-
den bűneinket az Tenger
nec mēl segebe akarna vet-
ni. Ezech: 18. Hogy nē
akaria az bűnősnec vese-
delmet, hanem hogy meg
terien es ellyen. Luc: 11.
Hogy meg adgya az ő fi-
Lelket azoknac az kic ke-
ric őter. M Az

Az vran testi iokertis
kel könyörgenűnc, Mint
io rend tartasert, bekefeg
ert, io egességet, földi
gyümölcszekert, hazunc
dolgainac meg aldasert,
es mindenekert valamie
bűkségesec ez vilagi ele
tünkben valo magunc ra
plalására, semit nem ke
telkeduen, hogy imadsa
gunc meg halgattatic. De
esztis illy ockal kerűnc,
hogy ha Isten tiztességre
valo, es a mi idu ő segűnk
uel nem ellenkedő, mint
amaz poklos czelekedec.
Mat: 8. Wram, ha akarod
meg tiztithatsz engemet.

2. Sam

2. Samuel: 5. Mond Daud,
Ha kedue vagyon az Wr.
nac en hozzam, rehat vi-
sa hozhatt engemet, es
meg lattartya velem az o
Templomar, ha kedig ne
tettzic, ime ihon vagyoc
azt miuellye velem az mi
o neki tettzic.

Az testi segitsegebe nem
kel Isteñec modor es idor
szabnunc, mert o iobban
tudgya mit kell miuelni,
es mi hasznallyon mine-
kunc, Es hiwis az Isten,
ki ne hagy minket eronc
felott meg kisirtetni, 1. Co-
rinth: 10.

Iudith: 8. Kiczodac vad

M ij

ro

toc ti, kie az Istent kiseri-
tec, ez dolog nem kegye-
lem meg nyerni valo, ha-
nem inkab haragra es bo-
bu allasra indito. Időt a-
kartokę az Wrnac fabni
keduetec szerint, mikor
babaditson meg titeker.
De ha niha niha az idő fe-
rint valo büntetes marad-
rayrunkis, mind az által-
lelki es öröcke valo iok-
ba nem fog artani mine-
kunc.

XVI.

AZ WR CHRIS-
tustul tanult Imad-
sagrol. Mat.

Matth: 6. Luc: 11.

MI Atyanc, ki vagy
Menyekben, Szen-
teltessec a te Neued: Iőñen
el a te orşagod: Legyen te
akararod, mikeppē Meny-
ben, azonkeppen ez föl-
dönis: Mi kenyérünket
mindenāpiat adgyad ne-
künk ma. Es boczasd meg
minkünk az mi vétkei-
ket, mikeppen mijs meg
boczatunc ellenünk vét-
tetei: Es ne vigy min-
ket kísirtetbe, de şabadíts
minket a gonoztul. Mert
tied az orşag, es az hara-
lom, es az diczőség, mind
öröckön öröcke, Amen.

Min Röuid

Róvid Magyarazat
tya a Mi Atyánkna,

¶ Mi Atyanc, ki vagy
Menyekben.

¶ Ez igeckel arra inter-
runc, Hogy az mi imad-
saginkat tiac az igaz Isten
höz tegyűc: Es hogy az
őrc Mindenható Isten.
mi edes Atyánkà az WR
I E S V S Christus által lett,
ki az mi könyörgesün-
ket meg halgattyà, min-
den iokat meg adgyà,
es minden igyűnkben meg-
akaria oltalmaznia, körül
minden iokatis variűc,
mikent az edes fiac az ő
edes Aryoktul. Az

Az Első Keres,

¶ Szenteltessec à te Neued.

Ez keresben könyör-
gunc, Hogy az WR lsten
mi tülön nyaualyas em-
rektül igazan es valokep-
pen meg esmertesssec, ho-
gy az ő bent I G E I E riza-
tan predikalasssec, es me-
se ki teriedgyen, hogy
minden hamis tudoman-
nac, Eretneksegnec, párt-
ütösnec es hittül bakadas-
nacellene allatasssec, hogy
az nyaualyas el reuef eder
emberec meg rerienc, es
az WR lsten igazan segít-
segül hiwianac, es diczer-

Miin ie-

ienec, es ki ki gletet Isten
nec igeie ferint rendellye
es vilellye.

Masodic Keres,

¶ Ióijen el à te orszagod.

E keresbe könyörgunc,
Hogy az WR az ő f. Lel-
kenec aiandekir mivelunc
közlye, hogy az ő czele-
kedő ereienec alrala, az I-
tennec igeie mi bennunc
hathato legyen, az Saran-
nac orsaga el ronrassac, es
mi, minden alnoc kisirteti
es eztekelesi ellen meg ol-
talmaztassunc, es vegezet
re az ő fent orsagabais
es öröksegebe be vehet-
ressunc.

Har-

Harmadic Keres,

¶ Legyen te akaratod, mi-
keppen Menyben, azonkep-
pen ez földenis.

Ez igeekben könyör-
gunc, Hogy az Isteñec A-
tyai io es kegyes akarata
legyen meg, hogy az fe-
rint minden gondolatin-
kar, czelekedetünker es
dolgaínkar rendellyuc,
Vibontac, hogy a Sarane,
es az minnen akaratunc,
melly ellenközic az Isten
akarattyaua, meg bont-
hassac, es hogy meg a nya-
ualya es haborusag közt
is, mi felőlunc valo akarat-

M v ty a

tya Istennec külön ioual-
laffec.

Negyedic Keres.

¶ Mi kenyerünket minden
napiat, adgyad nekünk ma.

Ez ígeckel könyörgünk,
Hogy az W R Isten mind
azokat valamell'ec testi ta-
plálásunkra való, adgya
meg minékünk, es min-
nyáian minket, hozzanc
tartozokat, minden mar-
hankat es iofaginkat meg-
valdgyon, es minden go-
nostul megoltalmazzon,
es megis esmertesse ve-
lünk, hogy minden ez idő
ferint való iokat ő külön
vefűc.

O E R Ő

Oetódic Keres.

¶ Es boczasd meg mine-
künc à mi vétkeinket, mikép-
pen mijs meg boczatunc elle-
nűnc vétetteknek.

Itten vallyuc mind Iſ-
ten es mind ez vilag előt,
hogy minnyaian fegeny
bűnősec vagyunc, Es kő-
nyörgűnc az WR Iſteñec,
hogy ő ſ. Felsege boczas-
sa meg minekünc azono-
kat (à mi vétkeinket) kegyel-
meből az WR CHRISTUS
kedueiert, es hogy mijs
viſontac fiuűnc ſzerint
meg boczatunc es örö-
meſt azont reſűc azockal,
M vi vala-

valakic ellenünc vętertec.

Hatodic Kęres.

¶ Es ne vigy minket kifs-
tetben.

Ez fokba könyörgün-
c. Hogy az W r lsten meg ő-
rizzē es o'talmazzon ber-
nünket, hogy minket az
ördög es az minnen re-
stün- es Verün- meg ne
czallyon, bünbe, fegyen-
be auagy valami olly do-
logba ne eytē, melly mi-
nekün- veszedelmünkre,
es egyebeknec botranko-
zasara valo volna.

Hetedic Kęres.

De

¶ De szabadicz minket az
gonosztul.

Ez keresbe könyör-
gunc, Hogy minket az wr-
lsten minden testi s lelki
gonosztul meg szabadit-
lon, es vegre ő magához
fogadgyon az öröcke va-
lo örömebe es bodogsa-
gaba.

¶ Mert tied az Ország.
Az az, Te vagy az a Ki-
rally es Aryanc, ki mind
ezeket meg igerted, es me-
gis akarod adni.

¶ Es az Hatalom.
Mindenhatóis vagy te,
es meg tehedd azt.

¶ Es az Díczőség.
Mvñ Mind

Mind ezec kediglen nē
czac à mi hafnunkra va-
loc, hanem az te rizteffe-
gedre es diczeretedre va-
lokis.

¶ Amen.

Az az, Bizonnyal vgy
lefen, hogy à mi Menyei
Aryanc meg halgattyá i-
madfaginkat, ez ben sem-
kersegűnc se legyen: Es az
ő fogadása ferint minde-
neket adni fogia mine-
kűnc, mind testi s lelki
bűkségűnkre valokat.

AZ HALA ADAS-
rol,

¶ Mindenkor az Kő-
nyör

nyörges mellet valo az
Hala adasis, à mint s. Pal
mond 1. *Theff*: 5. Szüntel
len imadkozzaroc, es min
denekbē hālat adgyaroc.

¶ Az Hala adasra kedig
ezec iditlanac fel beñunc:

Előker az Isten nec pa
ranczolatrya es arrol valo
hagyasa, *Psal*m: 50. Es te
diczõitē engemet.

Phil: 4. Minden dol
goc közt nyiluan legyen
a ti keresztēc imad sagrok
ban es könyörgestekben
valo esedezessel, es hala
adassal az Isten nec előtte.

¶ Ozran, Az Isten nec
aiandeka es adomanya,
Mert

Mert ő b. Fellege nē cza-
azokat adta minekűnc, az
mellyec nekűl fűkölkö-
dűnc az test ferint való
lerűknec el tarta' ara, ha-
nem azokaris, az mellyec
elkűnc idu ő fegere szűke-
segesec. Melly io tere Isten
nec, minden Istenfelőket,
az O es wy Tasztamentom-
ba, hala ada'ra fel inditor,
à mint regi peldac es Hi-
storiac bizonitryac.

Harmadfor, Hogy az
WR Isten az hala adatlan
sagot el nem fenuedheti,
hanem mind it ez vilagō,
mind à masikon meg bűn-
teri azr.

I. Sam=

1. Samuel: 2. A ki engemet
tízreli, azt enis tízte-
lem: De valaki engemet
el vral, az, meg vtratic
vifonrac.

Ierusalem varosa vefes-
delmenekis az Oka, az
Sidoknac nagy halaadar-
lanfagoc vala, es az Isten
Fianac az Euangelium által
valo meg latogatasnac napia
hoz valo kelletlensegec, Lu-
cæ 19.

A mi halaadarlan vol-
tunkatis nem hadgya Is-
ten sokára büntetlẽ, hogy
ha mind mentẽ megýunc
el benne. Prou: 17. A hala-
adarlanac hazatul, a vefes-
delem soha el nẽ rauozic.

XVII.

EZ VILAGI FEIE-
delemsegről.

AZ Saran minden idő-
be tamaztot istentelen
embereket, kic à Feiede-
lemsegnec rendir meg ve-
tettec, mint kit az Kerez-
tyenec igazan nem visel-
hetnec, auagy azzal io lel-
ki esmerettel nem elhetnec,
es benne léuén nem iduő-
zülhetnec, melly dolog ő-
dōgi hazugsag. Mi ke-
dig bizonynyal tudgyunc
es hidgyunc. Hogy minden
Feiedelemseg Istentül va-
gyon, es minekūnc ionk-
ra.

ra es hatnunkra rendeltet-
tett, hogy az által az go-
nošoc meg büntessenec, es
az iamboroc meg oltal-
maztassanac.

Arrol valo Tanubi-
zonfagi áf: Irasnac.

Roman: 13. Mert az Fe-
delemseg ninczen egyeb-
tül, hanem az Istentül, Az
mi feiedelemsegec vad-
nac kediglen, az Istentül,
bereztetrenec. Ismer: Mert
Istennec folgaia, ki tene-
ked iodra vagyon, bošu
allo az haragban, azon,
ki gonozt czelekefic.

1. Reg: 3. Mond Salo-
mon:

mon: Hogy Istentől Kir
rallyà tétetett legyen.

Luc: 22. Az nepeknek
Kiralyi wralkodnac, es a
hatalmasoc iol tquőknek
hiuarratnac.

De az kikre nez auagy
bizzatic az Feiedelmi rizt
nec gond vilelese, azoc,
Istentől bömelyec legye
nec, es minden czelekede
tekben es egeß eleryekben
Istent fellyec, es tiszteket
az ő Igeie berint rendel
lyenec es birianac.

Tanubizonfagi az
irasnac,

Deuter: 17. Az Kiraly

ves

vegye el a Leui nemzetsé-
geből való Papoktul az
Törüennec könyuet, es ol-
uasson belőle tellyes életi-
be: Hogy tudgya felni az
ő Wrat Istenet, es meg tar-
tani ez törüennec mindē
igeit, hogy eckeppen cze-
lekedgyec, &c.

Psal: 2. Ezokaert ti Ki-
ralyoc ęrczetec: es ti Bírac
ez földön tanullyaroc.
Szolgallyaroc az W Rnac
félelemmel: es őruendez-
zetec rezkeressel. Apo-
lyaroc az Fiut, hogy meg-
ne haragodgyec, es el ne
vesszetec az vtrol, miko-
ron hamar meg geried az
ő haragja. Exod:

Exod: 18. Valatiz kedig
mind az nep közzül, tiz-
zeletes firfiakat, Istenfelő-
ker, igazmondokat, telhe-
retlenfeg gyűlölőket, es
ezec közzül berezz ezere-
deseket, fazadosokat, ör-
uenedeseket, es rizedese-
ket, hogy minden időbe
töruent tegyenec az nep-
nec.

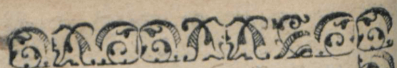
Az Feiedelmec Tisz- tiról.

Ez legyen leg főb gon-
gyoc, hogy minden bal-
uanyozast es hamis isteni
tizeleter orfagokbol, az
uagy tartományokbol ki-
irczac

irczac auagy ki tiztitlac,
es helyette az igaz Isteni
rízteleter, à mikeppen az
az Apostoloc es Euanges
listac irasi elõnkbe adgy
ac, es à mint õ nekiecz
Istennec Fia az WR IESVS
CHRISTVS õnnen ma
ga meg paranczolra, ren
dellyenec, es aztol se iob
ra, se balra el ne haiollya
nac.

Tanubizonfagi à fent
Irasnac.

Psal: 82. Az Feiedelmec
Istene nec hiuarratnac, a
zert, hogy Isten helyebe
legyenec epitõi es oltalma
zoi

zoi az Isten ríziellegene.

Esa: 49. Vgyan ezen o-
kaert neuezetnec az Isten
felősiambor feiedelmec az
Anya ſ. Egyhaz gondvi-
felőinec es Daykainac.

Pfal: 24. Onfol őket az
ſ. Lelec, es mond: Szele-
fírtetec meg à kapukat, ra-
gasírtatoc meg e vilagnac
aytair, hogy be mennyen
à diczősegnec Kiralya.

Ezfele paranczolattyat
Istennec ígyekeztec be tel-
lyeshíreni az regi iambor Fe-
iedelmec, Daud, Hiskia,
Iosaphat. Iosias, &c. Az
Romai Czaroc között,
à nagy Constantinus, The-
odo-

odosius, Gratianus Cza-
sar, &c. kiert kiualtke-
pen valo aldaftis vörte-
Istentül.

Vifontac, à kiebalua-
nyozast ferzettec auagy
köuettec, es az Istennec f.
Egyhazat, az az, az ő hi-
ueit kergettec, az W R Is-
tentül rörttenetesen meg-
büntettettec azoc, mint
Achab, Manaffes, Nero.
Maxentius, Domicianus.
Dioclerianus, Pharao, He-
rodes, &c. De ha valaki
à baluanyozo es baluanyoz-
tato feiedelmec közül io fe-
renczesen dolgokat veg-
höz vittekis, azoknac bün-

N

tete=

tetesec el nem mult azért, sőt
azzal az öröcke való ki-
noc meg öregbült.

¶ Malodic Tizri az Fe-
iede'meknec ez, Az ő a-
latroc valokat io törue-
nyekkel igazgarni, az igal-
sagot es köz fokasokat ő-
rizni, minden gonof la-
trokar meg büntetni, az
iamborokat oltalmazni,
főkeppen az nyomorult
őzuegyeket, es aruakat.

Tanubizonsagi à fent
Irasnac,

Roman: 13. Az Feiede-
lemleg nem hiaba viléli a
Tört, mert Istennec szol-
gaia,

gaia, ki renaked iodra va-
gyon, boſu alloaz harag-
ban, azon, ki gonozt cze-
lekeſic.

Deuter: 16. Az Birac es
Tilztartoc igaz itelette
itellyec a neper, el ne for-
ditſac a Töruent, ſömel
ſe va'logaſſanc, aiandekor
ſe vegyenec, mert az aian-
doc a bölczekeſet vacka re-
bí, es el forditrya az igaz-
zaknac igyeket, hanem a
mi igaz, arra igyekezze-
nec.

Exod: 22. Az özuegyet
es az aruat ne nyomorítſa-
toc, ha nyomorgarandod,
en hozzam kialtnac, es en

Nij az ő

Az o kialtalokat meg hal-
gatom; Es fel geried az en
haragom, es fegyuerrel
meg ollec titeket, Es a ti
Felesetec özuegye, es
gyermektec aruaua lesz-
nec.

¶ Az alatta valoc Tizti
es dolga ez, Hogy az tör-
ueny berint valo Feiedel-
meket beressenec es bersül-
penec, sauokat fogadgya-
nac, es adgyanac meg o-
nekiec, a miuel tartoznac.

Bizonfagi az Irasnac.

Rom: 13. Minden lelec
birtoka alatt legyen a nac
gy mēltosagban valo feie-
del.

delmeknec, Valaki ellene
all az feiedelemnec, az, Isten
berzesenec all ellene.

Az kic kediglen ellene al-
andnac, ô magoknac kar-
hozator nyernec.

Ismet Annac okaert szük-
seg keppen birtokoc alatt
legyetec, nem czac à bün-
tetestül valo feltetekben,
hanem añac okaertis, ho-
gy a lelki ismeret erre int,
mert ezert fizettec adotis,
mert Istennec folgai, kic
ebben minden ereiekuel
magokat foglallyac. Ad-
gyatoc meg annac okaert
mindeneknec à miuel tar-
toztoc, kinec törüeny ado

Nin

ual

ual tartoztoc, rőrueny a-
dor adgyatoc: kinec ostor
adoual, az az, vammal tar-
toztoc, ostor ador adgya-
toc: kinec felelemel tartoz-
toc, felelemel legyetec hoz-
zaia: kinec tisztesseguel
tartoztoc, tisztesseget re-
gyetec neki.

1. Pet: 2. Annac okaert
birtoka alatt legyetec em-
berekřul rendelt minden
feiedelemsegnec, az WR-
ert, akar Kiraly legyen, es
akar egyeb męltolagbeli-
ec legyenec, mint fı embe-
rek nec, es mint kiker az
Isten boczar, az gonofok
nac bořfu allasara, azok

na

nac kediglē diczeretekre,
kic iot czelekednec, mert
igy vagyon az Isten nec a-
karattya.

¶ De mindē Feiedelem
seg iol meg lassa, Hogy to-
uab ne nyullyon tizti hi-
taranal, es meg elegendy-
ec azzal, az miuel Isten fe-
rette, tudni illic, az testi-
uel: De az alatta valoc lel-
ki esmeretyeken ne wral-
kodgyec, es semī olly do-
logra, melly az Isten nec i-
geieuē ellenkeznec, ne
keferitse alatta valoic az
engedelmessagnec fine a-
latt, à mint gyakorra foc
Istentelen feiedelmec cze-
leke.

lekedte, mint mikor Pha-
rao Kiraly az Ægyptom-
beli babalkodo babaknac
meg hagyà, hogy mindē
firfiui magzatot az Sidoc
gyermeki kōzzul meg-
fojtassanac fūlēs kōrt, Exod:
1. Mikoron Nabucadne-
zar Babelnec Kiralya ha-
gya az Arany képet imad-
ni, Dan: 3. Mikoron Dari-
us Medusoc Kiralya, az
paranczola, Hogy senki
harminczad napig semē e-
gyeb istentul semit se kér-
ien, hanem ezac ő rüle,
Dan: 6.

Ismet, Mint az Interim ra-
lalasa koran soc istentelen
wra-

wrac az ő alattoc valokat
a Papismus, a kenferiteni
akaruan, czelekedtec, es
a kicez dologba engedet-
lenec volrac, azokat iszo-
nyu keppen üldöztec es
meg öltenece, es így az Is-
tennec ríziibe hagtanac,
többet keuanuan az alar-
toc valóitúl annal, hogy
nem mint ő nekíec tartoz-
nanac. Illyen es ehöz ha-
sonlo dolgokba nem tar-
tozunc semmi engedelem,
mel ez világ ferint valo
Feiedelmünk nec, lelkün-
kü iduóssége veztese alatt.

Tanubizonfagi a sent
Irasnac, Luc:

Luc: 11. A ki en velem
ninczen, az, en ellenē va-
gyon: es a ki en velem nē
gyűit, rekozlást teſen.

Matth: 22. Adgyatoc
meg a Czaſarnac a mi az
Czaſare, es az Iſtennec a
mi az Iſtene.

A Czaſarnac kediglen
es minden egyeb feiede-
lemſegnec miuel tartoz-
zunc, meg mondam oda-
fel.

Aſtor: 5. Iſtennec kel en-
gedni inkább hogy nem
mint embereknek.

1 Cor: 10. Nem íharto-
c az Iſtennec poharabol, es
az ördögöknec pohara-
bolis.

Matth.

Matth:6. Denki nem fol
galhar két wrat, mert auag-
gy egyiket gyűlöli, es az
másikat szereti: auagy e-
gyikhöz ragazkodik, es a
másikat meg vrallya.

1. Reg. 18. Ne sántikal-
lyaroc két felé.

Az Istennec Igeiet es az
tizta Tudomant, mellyet
Christus wrunc őnen ma-
garanitott, es hirderni pa-
rantolt, ez vilag előtt ni-
uan kell vallanunc, vagy
tettzic vagy nem, mind
Feiedelmünknek, Aryank-
nac, Anyanknac, Baryank-
nac, auagy egyebeknek,
es mind e vilagnak is, Es az.

N vi ban

ban végiglen kel meg ma-
radnunc, auagy kediglen
mind öröckeei vefnunc
es el karhoznunc.

Mar: 8. Valaki engemet
es az Euangeliomot sze-
gyenli vallani ez parazna
nemzetleg előtt, az em-
bernec Fraís szegyenleni
fogia azt, mikoron el iő-
uend az ő Aryanac dicző-
segeben a f. Angyalockal.

Matth: 10 Valaki felleb-
szeretendi az ő Aryan es
Anyar en nalainnal, nem
mélto az, en hozzam, &c.
Az ki az ő életet meg le-
lendi, el vezti iőuendőre
azt. A ki el vezteni en e-
rőttem, az, meg leli.

XVIII.

AZ HAZA SAGROL.

AZ Hazaság ez, Tör-
 ueny szerint való két
 szömely nec (rudni illic)
 egy firfiunac es egy asoni
 allarnac olp őbue borköz-
 terefe es megodozhatatlā
 kötelezese, onnen maga-
 tul az WR Istenrűl igy
 rendeltetett, Hogy az as-
 szoni állat, az ember nec, az
 az, firfiunac, segitő tarsa-
 volna, ki környűle len-
 ne, Es a két szömely nec ez il-
 lyeten egyben való tarsol-
 kodásokbol, az Anya sz.
 Egyhaz es az Isten orfa-
 N vii gara

gára valo huiet papoiod-
nanac, es minden tizrata-
lanlag auagy fertelmesség
el tauoztallac, Es az ket is-
gaz hazassagban elo izo-
mely, az WR Christu(nac)
es az o f. Gyulokezerinac
peldazattya es ki abrazo-
abrazattya lenne.

Arrol valo Tanubi-
zonfagi a f. Irasnac.

Genes: 2. Nem io hogy
az ember egyedul legye:
Segitot czinaloc o neki,
ki környule legyen.

Ismet, Ezert a Firsiu el-
hadgya Aryar es Anyar:
Es ragazkodic az o Fele-
se

legehöz, es egy restre le-
nec.

¶ Az Hazasagnac ren-
di kediglen senkitül nints-
tiltua, sőt mindnyaian el-
hetnec vele, valakiknel az
tisztasagnac auagy maga
tartoztatásuac aiandeka-
ninczen.

Tanubizonfagi az
irasnac,

1. Cor: 7. Az paraznal-
kodálnac el tauoztatasa-
ert, minden ember nec tu-
laydon felesége legyen, es
minden aszonyi allatna-
culaydon ferie.

¶ Ez paranczolatty a es
inte=

intese szent, Palnac egyenlő
keppen néz mind az Egy-
hazi rendé valokra, mint
igaz az köz főmelyekre,
Mert f. Pal Apostol másut-
is paranczol, Tit: 1. es 1.
Tim: 3. az Píspekeknek es
az Tanyitoknac, hogy
egy feleségnek férje legye-
nec, es az ő hazoknac iol-
visellyenec gondgyar, es
kiknek Istenfélő gyerme-
ki legyenec.

Mikeppen visellyenec
magokat â Hazasoc
az ő rendekben,

Az Hazasoc iamboroc
es Istenfélőc legyenec, az
ő gyer-

Es gyermeket es czeledit
Isteni felelemben nevel-
lyec. Es eleryekre valokat
jamborul kereszenec.

Bizonfagi a f. Irasnac.

Psalms: 128. Bodogoc
mindnyaian kic felic az
Wrat: Es kic az o vtraiba
iarnac. Bodog vagy ac-
koron es iol vagyon dol-
god: mikoron elb kezec
munkaiaianac vtranna.

Gen: 3. Az te ortzadnac
veritekebe egyel kenyec-
reder.

Deuter: 6. Ez igec mel-
lyeket en teneked ma pa-
ranczoloc, siuedbe legye-
nec.

nec, es gyakorlyad ezeket
à te gyermekid előtt, es
foly ezekről, mikor à te
hazadba vagy, auagy mi
kor vton iarb: mikor le
fekszel, es mikor fel kels.

Eph: 6. Neuellyetecfel
az ti magzatárokat ranyi
rasnac es Isten berint valo
meg feddesnec alrala.

Az Firfi kedig szeresse
az ő feleséget, es értelem
mel lakozzec nala.

Vifont kedig az a foni
allat szauat fogadgya fer
ienec, es wra gyanant tart
sa öret.

Tanubizonfagi á fent
Irasnac, Eph:

Eph: 5. Ti feriesc berelle-
tec az ti felesegteket, mi-
keppen à Christus is beret-
te az ő Gyülekezetit.

Coloss: 3. Ti feriesc beres-
terec à ti felesegteket, es ne
legyetec mēreguel valo
befeduel ő ellenec.

1. Pet: 3. Ti firsia cēte-
lem berint lakiatoc együtt
à ti felesegtekuel, rıztesse-
get tēuen az asonyi allari
erőtlen edennec, mint ki
egyenlőkeppen őrökös ec-
az Isteni kedwnec cletibē,
hogy à ti imadkozastoc
meg ne fakadgyon.

Eph. 5. Ti felesegec à ti
ferieteknec birtoka alatt
le-

legyetec, mint az WR nac,
Mert az fery az feleség-
nec feie, mikeppen az
Christusis feie az Gyüle-
kezernec.

Az Hazasoc Vigaz talasarol.

Bizony dolog ez, Hogy
az WR Isten az Hazasok-
ra soc fele Kereztet es ha-
borusagot vetett, kitul az
istentelenec vgyan irtoz-
nac, es ezért a hazasagba
elni nem akarnac. De az
Istenfelő hazasoc ezzel vi-
gaztallyanac magokar,
Hogy onnen maga az WR
Isten rendelőie az hazas-
sag-

lagnac, Es hogy az ha za-
sóc meller mindenkor az
ő segítsegeuel ielen akar
lenni, es a vizer borra val
tozratni, à mint Christus
Wrunc Galileabeli Cana
varosaba czelekedec Ioan:
2. Az az, minden nyaua-
lyaiokból akaria őket ki-
menteni, es minden szük-
segeseket megadni, czac
hogy Istenfélő legyenec,
es előfő az Istennek orfa-
gat es annac igassagát ke-
ressenec, Matth:6. es az v-
tan tisztetekben es hiuatal-
lyokbā hiuen el iarianac.
Psal: 128. Ime így alda-
tic meg az firfiu, az ki az
wrat

Wrat feli. Aldgyon meg
rege det az WR Sionbol,
hogy lassad Ierusalemne
iauarit glerednec minden
napia in. Es hogy lachas
lad gyermekidnec gyer
mekir: es Israelnec bekefe
leget.

Psal: 34. Soc nyaualya
ia vagyon az igaznac: De
az WR mind azokbol ki
abaditrya oter.

Is met, Meg fabaditrya
az WR az o tol gainac lel
ket: es el nem vesnec min
nyaian azoc, a kic o ben
ne biznac. Az az, Az Isten
fel o emberec es hazasoc sem
mibol nem szukol kednec.

XIX.

XIX.

AZ CEREMONIA-
król, az mellyec embe-
rektől az f. Egyházba
rendeltettenec,

HOGY bizonyos ünep-
napoc vādnac, melles-
ken őfue gyűlűnc az Isten
igeie halgatására, es a Sa-
cramentomockal való i-
gazan clesre, es hozzāc va-
lo veretre, Es bizonyos
rend tartast mind az Euan-
geliumoc es Epistolac oluasa-
laba, eneklesbe, predikal-
lasba, &c. tartyűc, diczere-
tes es mētro dolog, Mert
Iste-

his parandollya, hogy

tanepet fentellyűc.

Es fent Palis 1. Cor: 14.

mond: Mindenec ekese-
es rend ferint legyenec à
Gyűlekezerben.

De ha valaki emberec
közűl akar mi renden

valois olly dolgot igye-
kezne rendelni *je* be hozni,

bár az ki ő magaban kö-
zep dologis, azt az idu ő

segre fűklégesnec tartuā,
auagy à mi az Isten igeie-

uel tellyességuel ellenkez-
nec, az, vgyan istentelen

dolog, es *merő* nagy bal-
uanyozas, mellyet az w R

Isten rőttenetesen akaria
meg

me
kon a k
mind azok
köuerie.

Ide való az ege
sagnac Isteni tiztelerektis
az ő Egyházokbeli nagy
pompaual egyetembe,
Mint Misseie, vigiliaioc,
Bűn boczarasoc, aldozar-
tyoc, az W R Vaczoraia-
nac egyieszmelye, tudni
az Ojtia, Bolczo iarasoc,
a fenteknec segitsegül hi-
uasoc, fentelt viz es Soioc,
Papi ruhazaryoc, balua-
nyozo eneklesoc, Zaflo-
ioc, Kerefreie, baluanyoc
kepei, Barac ferzerellegec

O es

az Egyha-
ul valo hazaf
etel valogara-
ec, es rőbbeceflelec.

Arrol valo Tanubizon
sagi az f. Irasnac.

Matth: 15. Ti terteres
bentsegu nepec, igazan
prophetai ti rolatoc az
Esaia Propher Efa: 29.
ezt monduan: Ez nep, az
o faiaual en hozzam ko-
zelget, es az o aiakiual tif-
tel engemet, de az o fiuec
tauol vagyon en rulem.

De hiaba tiztelnec enge-
met, kic olly tanusagokra
tanyitanac, mellyec az em-
berek nec ferzeli. If

I
as gy
Baggart
Menyei Arya
ra'r. Hadgyato
mert vakoc, es va
vezeri, Ha kediglen
vak a masikat vezerlend,
mind ketten az verembe
elneec.

Galat: r. Mond b. Pal:
De meg ha en magam pre
dikallanekis, auagy An
gyal predikallana Meny
orbagbol tinekre Euan
gelomot, ennec kiuüle a
mellyet predikallottunc
tinekre, arkozott legyen.

1. Tim: 4. Nagy nyiluan

O n valo

F. Pal

igot, ne

t hirtül fakad.

zalard lelkekne,

gi tudományuknac,

amis bolafoknac el retre

tesinec altala, kiknec az o

lelki esmeretyec beleggel

meg iegeyzterett, kic meg

ritlyac a hazafagot, kic el

fognac az eledelektol, mel

lyeket az Isten teremte az

hiueknec, hogy hala adaf

lal egyec, es azoknac, kic

meg ismerterec az igafagot

Deut: 12. Ezokaert vala

mit en paranczoloc tinek

tec (mond az Isten) meg tar

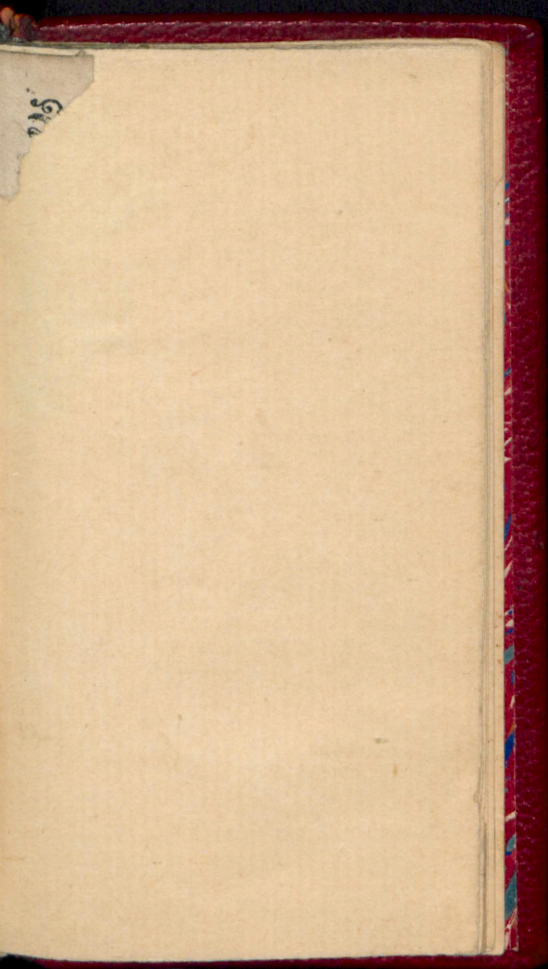
czatoc, es a keppen czele

ked

Bked
ne re
ben..

E
nc,
ki-
red
oes
ielen
cke
n

Dnei
kūnc
nem o

Uoztarl
ket, kie

eni

Lúc: 21.

asszatoc ri ma

kar, hogy à ri biuerec
meg ne nehezűllyenec tor
kotiagnac es refegsegnec
niarta, es ez vilagi életől
valo gondnac niarta, es
az à nap hirtelen az kő-
zött meg ne tapasztallyon.
Mert mint egy czaprató
szinten azonkeppen iő el
mindenekre, kic ez egész
földnec finen lakoznac.
Vigyazzatoc annak oka-
ert minden időben, es i-
madkózzatoc, hogy el ra-

uo2.

Harmadpon,

mi hitünket io gyümöltis
nec alrala ki nilarkozta-
suc, istenesen es bentül el-
lyünc, magunkat az Isten-
nec igeieben naponkint
gyakorlſűc, az Istent buz-
go hitből mindennemű
lelki aiandekiért kerűc,
es ki ki kőzzűlűnc az ő hi-
uatallſaba hiuen el iariön,
es egez életit es czelekede-
ti- az Isten igeienec Regu-

laia

